আগস্ট - ২০০০ - ১০.০০ টাকা

চান্দমামা

Parry's
Lacto King
WITH JUMPY VITAMINS
Parry's
Lacto King
WITH VITAMINS
JUST CAN'T KEEP THEM DOWN!
HTA.7814.2000

চান্দমামা

বৰ্ষ ২৩ আগস্ট ২০০০ সংখ্যা ৯

এই সংখ্যাত আছে

সাধু

পক্ষীৰাজ ঘোৰা	পৃষ্ঠা ০৯
ৰাক্ষসৰ ৰোগৰ	পৃষ্ঠা ১৫
অসাধাৰন এটা গধ	পৃষ্ঠা ৩০
অধিকাৰ	পৃষ্ঠা ৩২
মাধৱৰ বিৰক্তি	পৃষ্ঠা ৩৯
সঁচা পণ্ডিত	পৃষ্ঠা ৫২
মিতব্যয়ী	পৃষ্ঠা ৫৫
বেয়া স্বভাৱ	পৃষ্ঠা ৬৪
জ্ঞানপ্ৰদ ধাৰাবাহিক	
স্বৰ্নসিংহাসন - ৭	পৃষ্ঠা ১৯
পুৰনি ধাৰাবাহিক	
মহাভাৰত - ৫৩	পৃষ্ঠা ৪৫
ঐতিহাসিক ঘটনা বোৰ	
ভাৰত - গাথা - ৬	পৃষ্ঠা ২৬
কাবেৰী নদীৰ তটভাগে - ৯	পৃষ্ঠা ৩৫
ভাৰত : তেতিয়া আৰু এতিয়া	পৃষ্ঠা ৬২
বিশেষ আলোচনা	
চাঁদমামাৰ সংবাদ	পৃষ্ঠা ০৭
এটো মাহৰ জন্ম যাৰ	পৃষ্ঠা ৬১
ভাৰত - আবিস্কাৰ প্ৰশ্নোত্তৰ	পৃষ্ঠা ৬০
ফটো নামাকৰন প্ৰতিযোগিতা	পৃষ্ঠা ৬৬

এটো মাহৰ বিশেষ আকৰ্ষণ

পক্ষীৰাজ ঘোৰা (বেতাল কথা)

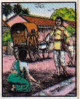

মাধৱৰ বিৰক্তি

স্বৰ্নসিংহাসন

W. G. Book Depot
Patacharkuchi
781326

ভাৰত-গাথা

Printed and Published by B. Viswanatha Reddi at B.N.K Press Pvt. Ltd., Chennai–600 026 on behalf of Chandamama India Limited, Chandamama Buildings, Vadapalani, Chennai–600 026. Editor: Viswam

সৰ্বোত্তম

উপহাৰ

আপনি আপনাৰ
প্ৰবাসী আত্মীয়
বন্ধ প্ৰিয়জন সকলৰ
বাবে ভাবিব পাৰে

চান্দামামা

পছন্দমত যিকোন
এটা ভাষাৰ বাতৰি টো
সিহঁতক দিয়ক আপোনি

অসমিয়া, বাংলা, ইংৰেজী, গুজৰাটি, হিন্দী, কানাড়ী, মালয়ালাম, মাৰাঠি, উড়িয়া, সংস্কৃত, তামিল এবং তেলেগু

ঘৰৰ পৰা বহু দূৰত যোনে
তেওঁলোকৰ আপোনাৰ স্নেহেৰ উষ্ণতাকে অনুভব কৰিব দিয়ক

মূল্য
বিমান ডাকে পৃথিবীৰ সৰ্বত্ৰ
বাৰটি সংখ্যা ৯০০ টকা
ভাৰতেৰ অভ্যন্তৰে সাধাৰণ ডাকে
বাৰটি সংখ্যা ১২০ টকা

আপনাৰ গ্ৰাহকমূল্য
ডিমান্ড ড্ৰাফ্ট বা মনি অৰ্ডাৰে পাঠিয়ে দিন
'চান্দমামা ইন্ডিয়া লিমিটেড'

প্ৰকাশন বিভাগ

চান্দমামা ইন্ডিয়া লিমিটেড

চান্দমামা বিল্ডিংস, বড়াপালানি, চেন্নাই - ৬০০ ০২৬

সম্পাদক
বিশ্বম
সম্পাদকীয় উপদেষ্টা
ৰাস্কিন বণ্ড
মনোজ দাস
প্ৰধান কাৰ্যালয়
চান্দমামা বিল্ডিংস
বড়াপালানি
চেন্নাই - ৬০০ ০২৬
ফোন : ৪৮৪১৭৭৮/
৪৮৪২০৮৭
ফাক্স : ৪৮৪১৭৭৮
মুম্বাই
২বি নাজ বিল্ডিংস
লামিংটোন ৰোড
মুম্বাই - ৪০০ ০০৪
ফোন : ৩৮৮৯৭৬৩-
৩৮৮৬৩২৪-৩৮৭৭১১০
ফাক্স : ৩৮৮৯৬৭০

আমেৰিকৰ জন্য : প্ৰতি সংখ্যা ২ ডলাৰ (ইউ.এস.)
বাৎসৰিক চাঁদা
২০ ডলাৰ (ইউ. এস.)

এই সংখ্যাৰ কোন গল্প বা লেখা চিত্ৰাঙ্কণ সম্পূৰ্ণভাবে প্ৰকাশৰ সত্বাধিকাৰী সেসবেৰ কোনৰকম ভাবে পুনৰ্মুদ্ৰণ বা প্ৰকাশ সম্পূৰ্ণ ভাবে আইনবিৰুদ্ধ। প্ৰকাশিত হলে তাৰ বিৰুদ্ধে আইনানুগ ব্যবস্থা গৃহীত হব।

সংস্থাপক : চক্রপানি, বি. নাগি ৰেড্ডি

ভৱিষ্যতৰ বাবে

২০০০ চনটো নতুন বছৰৰ আৰম্ভনি, এইটো এটা গুৰুত্বপূর্ন বছৰ। যদিও এইটো বিংশ শতিকাৰ শেষ বছৰ এইটো কম গুৰুত্বপূর্ন নহয়। এই বছৰৰ ১৫ আগস্টটো এটা গুৰুত্বপূর্ন সময়।

ভাৰতবৰ্ষই ৫৩ বছৰৰ আগত স্বাধীনতা অৰ্জন কৰিছিল। ইয়াৰ কেইবছৰৰ আগত দ্বিতীয় বিশ্বযুদ্ধ শেষ হৈছিল। উদাহৰন স্বৰূপে জাপানৰ কথাকে ধৰা হওক। এই জাপানৰ দুটা চহৰ এটম বোমাৰে উৰাই দিয়া হৈছিল। গোটেই চহৰটো ধূলিৰ নিচিনা হৈ গৈছিল। কিন্তু বৰ্তমান এইটো পৃথিবীৰ ভিতৰত এটা উন্নত বহুতো দেশ।

তথাপি ভাৰতৰ এনে কিয় দুৰবস্থা ? আমাৰ বৈজ্ঞানীক আৰু টেকনলজিস্ট সকলে কিয় উন্নত কৰিব পৰা নাই (পাশ্চাত্যৰ দৰে)।

সিহতে কৈছে যে ভাৰতে একোই কৰিব নোৱাৰে। চৰকাৰী কাৰীগৰী বিলাকে একোই কৰিব নোৱাৰে। আৰু আমাৰ জনসংখ্যা লাহে লাগে বৃদ্ধি পাই আছে। লাহে লাহে গছ গছনি কাটি মানুহে প্ৰকৃতিৰ ভাৰসাজ্য নষ্ট কৰি আছে।

আমাৰ উন্নতি আমাৰ হাতত আছে। আমিই ইয়াক বনাব পাৰো আকৌ ধ্বংস কৰিব পাৰো। এই স্থিৰ কৰাৰ সময়। আমি ভালদৰে এতিয়াই পদক্ষেপ লব লাগে।

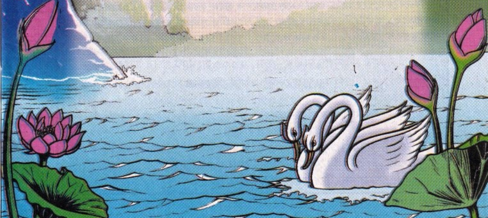

এই সংখ্যা বাবে সৃজনাত্মক লিখনীক -

আমি এটা নতুন ৰূপ দিব চাও

সৃজনাত্মক প্ৰতিযোগিতা

পীচত এটা গল্পৰ আৰম্ভ দিয়া হল। এৰ মাজত এটা ৰম্যৰচনা লিখাৰ বাবে গোটেই উপাদনেই দিয়া হৈছে। কিন্তু এৰ ৰূপদান সম্পূৰ্ণ কৰা এখন তোমাৰ হাতত। তোমাক এৰ পৰবৰ্তী সম্ভাব্য ঘটনা প্ৰবাহ্যক ভাবিব হব। গল্পটি সম্পূৰ্ন কৰিব লাগিব অকল শেষ নহয়। আকৰ্ষন শীৰ্ষক বা নাম দিব লাগিব। মনত ৰাখিব কাহিনীটো সম্পৰ্ন কৰিব লাগিব ১০০ পৰা ২০০ শব্দৰ ব্যবহাৰত, বা কম হব নেলাগে। সৰ্বশ্ৰেষ্ট ৰচনাটো বাবে আকৰ্ষনীয় পুৰস্কাৰ আৰু এই পত্ৰিকাৰ এটো প্ৰকাশ কৰা হব। এই প্ৰতিযোগিতা কেবল মাত্ৰ আমাৰ সৰু পাঠক - পাঠিকাৰ বাবে কাবে। ৰচনা পাঠাবাৰ সময় তোমাৰ নাম, বয়স শ্ৰেনী, বিদ্যালয়ৰ নাম আৰু পিনকোড়, ঘৰৰ সম্পৰ্ন ঠিকানা স্পষ্ট কৰি লিখি দিব লাগিব। প্ৰমান কৰি দিব লাগিব, তোমালোক ভাল দৰে লিখিব পাৰা। তেওঁ লোকৰ সাহায্য একেবাৰে নলবা। গল্পৰ আৰম্ভ এনে দৰে :

গঙ্গানগৰৰ ৰাজ্য উদ্যানৰ দৃশ্য সদাই সুন্দৰ মনোৰম ইয়াত আছে বহুতো ফলদৰী গছ। বহু পুষ্প গছ। উদ্যানৰ মালী সৰু দিঘল প্ৰতিটো গছ যত্ন কৰে। যেনে দৰে সৰু লোৱা - ছোৱালীৰ স্নেহ যত্নে পালন কৰে। তেনে দৰেই কৰে বাগানত বহুতো বাঁন্দৰ আছে। কিন্তু এই বিলাক অন্য বিলকৰ দৰে তুলনায় বহু বেলক। হিয়তে ফুলকে খুবই ভালপায়। মালী যিদৰে ফুলবিলাকক যত্ন কৰে দেখাশোনা কৰে তেনেদৰে। বান্দৰ বিলাকে ও লক্ষ্য কৰে। কেতিয়াও ফুল গছৰ মাটি। তেখেত নষ্ট নকৰে। এটা ফুল ও নধৰে। মালীৰ লগত সিহঁত বন্ধু কৰি তোলিছে। মালীৰ এটা দিন দুটি বিচাৰিছে। তেওঁ কতক যাব। তাৰ অনুপস্থিতিৰ সময়ত গছত পানী দিব? সেই দৰে ভাবে। শেষত মোৰত এটা বুদ্ধি আহিছে। কেটামান বান্দৰক মাতি সিকলে। সেই দিনা পানী দিয়াৰ কামটো সিহঁতৰ কৰিব লাগিব। সিহত ৰাজী হয়। সিহত পানী দিয়াৰ বন্তোটো দেখিছো, আৰু কত পানী পোৱা যায় তেওঁলোক জানে। পিছ দিনা বান্দৰ সকলে আহি লগ হয়। গছত পানী দিয়া আৰম্ভ কৰে। সিহত সদায় দূৰত বহি গোটেই কৰ্ম দেখি ফুৰে মন দি। হঠাৎ তাৰ মনত সন্দহ লাগে। গছবিলাক কি বেশী পানী পাই আছে, আৰু কিছু কিছু গছে কি প্ৰয়োজনৰ তুলনায় অতিৰিক্তপানী দিয়া হিছে।

কিদৰে মৈ সন্দেহৰ সমাধান কৰো? আহা তোমালোক কাগজ-কলম লই বহি পৰা। তোমালোকে ৰচনা ও অন্যসব ৩১ আগস্টৰ ভিতৰত আমাৰ ওচৰত আহি জাব লাগিব। পুৰস্কাৰ - জয়ী ৰচনাটো সেপ্টম্বৰ মাসৰ সংখ্যাত প্ৰকাশ পাব।

ভাৰত - অনুসন্ধান এৰ - জুন, ২০০০ সংখ্যাৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ

১. সাৰসেৰ ৰূপ ধাৰন কৰা মৃত্যুৰ দেবতা যম আহি বহি আছিল সৰোবৰৰ পানীত তাঁৰই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দেন যুধিষ্টৰ।

২. ক. শকুনি আছিল গান্ধাৰৰ ৰাজপুত্ৰ

খ. মহামেৰু নামক স্থানে কেসৰী বাস কৰিছিল

গ. যুধিষ্ঠৰৰ ৰাজসুয় যজ্ঞৰ আলত সহদেব মহিস্মতীৰ ৰজাক পৰাজিত কৰিছিল।

ঘ. ভৰত - জননী কৈকেয়ী - কেকয় - ৰজাৰ কন্যা আছিল।

ঙ. তমসা নদীৰ তীৰে বাল্মীকি মুনিৰ আশ্ৰম আছিল।

চমক সংবাদ

বয়সেৰ কোনো বাধা নেই

সৰু সৰা লৰা ছোৱালীবোৰৰ হুতে পঢ়িবলৈ বিচাৰে আকৌ বহুতে খেলিবলৈ বিচাৰে । নতুন দিল্লীৰ ৰাজ কিশোৰ পাণ্ডেৰ গল্পত এইবোৰ লৰাছোৱালীক উৎসাহ দিয়ে । এই ৪৪ বছৰৰ দিল্লী বিশ্ববিদ্যালয়ৰ পহৰাদাৰজনে কেইদিনমান আগত পি এইছ ডি ডিগ্ৰীৰ থেছিছটো প্ৰদান কৰে । তেঁও ১৯৮০ চনত উত্তৰ প্ৰদেশৰ পৰা দিল্লীত হাইয়াৰ ছেকেণ্ডাৰী পাছ কৰি আহে আৰু বিশ্ববিদ্যালয়ত সদায় কাম কৰি থাকে । তেওঁ কোনো কালেজত নাম নলগায়, কিন্তু বি.এ. আৰু এম. এ কৰিবৰ বাবে প্ৰস্তুত হৈ ওঠে । ইতিমধ্যে তেওঁ বিয়া পাতে আৰু চাৰিজন লৰাছোৱালী হয় । যেতিয়া তেওঁ পি এইছ ডিৰ ভৰ্ত্তিৰ বাবে সাজু হৈছিল, তেঁও দুবচৰ কামৰ পৰা ছুটি বিচাৰিছিল । বিশ্ববিদ্যালয়ে তেঁওক সাহায্য কৰিছিল আৰু অকল ৰাতি অকল পহাৰাদাৰ হিচাপে কাম কৰিছিল । তেঁও বহুতো টোপনি ক্ষতি কৰি কাম কৰিছিল (যেছিছৰ বাবে) ।

ইয়াত এটা অলপ বেলেগ গল্প আছে : চেন্ট্ৰেল ইটালীৰ মাৰিয়া লুইছা পাইট্ৰাৰইয়াই চেপ্টেম্ভবৰৰ পৰা বিদ্যালয় নাম লগাইছে । যেতিয়া তাই ১০৫ বছৰৰ আগত জন্ম গ্ৰহন কৰিছিল ।

কম ওজন

ভাৰতৰ লৰাছোৱালী বিলাকে তাহাতৰ পিঠিত ভাৰি ভাৰি বেগ লৈ বিদ্যালয়ত যায় ।

ছিংগাপুৰত, মেকানিকেল ইঞ্জিনিয়াৰিং আৰু ব্যৱসায়ী সকলে লৰা ছোৱালীৰ কাৰনে এনে বেগ বনাই আছে যিবিলাক বহুতে কম ওজনৰ । লৰা ছোৱালীবিলাকে কাঢ়ি লই যোৱা ভাৰি ভাৰি বেগ বিলাকৰ বাবে অহাতৰ পিঠিত আৰু ককালত কেতিয়াবা কেতিয়াবা বিখ হবলৈ দেখিবলৈ পোৱা যায় । ডাঙৰ ডাঙৰ মানুহ সকলে আলোচনা কৰি উলিয়াইছে যে লৰা ছোৱালী বিলাকে বেগত অকল কিতাপ, বহিই নলয়, ডাঙৰ পেন্সিলৰ বাকস, পুতলা আৰু পানীৰ বতলও লৈ যায় - এইবোৰ আৰু ওজন বঢ়ায় । দলটোৱে এনেকুৱা এটা বেগ বনাইছে যিটো কোপোলা আৰু চকা থকা । আকৌ বেগটোৰ তলত স্প্ৰিং থাকে । আমি আশা কৰো যে এনেকুৱা বেগ ভাৰতত অহা বছৰৰ পৰা পোৱা যাব ।

বিড়িৰ ওপৰত নিষেধাজ্ঞা

বিড়ি, তোমালোকৰ বহুতোং জনা, এইটো চিগাৰেটৰ দৰে, ভাৰতত বনোৱা হয় - বিশেষকৈ দক্ষিন ভাৰতত। যদিও এইটো, সস্তা, এইটো সবৰ (কমী আদি মানুহৰ) কাৰনে বহুতো জনপ্ৰিয় আৰু যোনে কম তামাক খাব বিচাৰে সিহতে বিড়ি পছন্দ কৰি লয়। আগতে ভাৰতৰ পৰা বিড়ি বাহিৰলৈ বিদেশত গৈছিলে আৰু ভাৰতে বহুতো টকা কমাইছিল। যোনবিলাক এক্সপৰ্টাৰে বিড়ি বাহিৰলৈ পঠিয়াইছিল

সিহঁতৰ ক্ষতি হৈছে কাৰন আমেৰিকাত বিড়ি বন্ধ কৰি দিছে। কাৰন ভাৰতৰ বিড়িৰ কোম্পানী বিলাকত আৰু সৰু লৰা ছোৱালীবোৰে বিড়ি বনাইছিল বুলি আমেৰিকাই ভাৰতৰ পৰা বিড়ি কিনা বন্ধ কৰি দিছিল। আমেৰিকাৰ চৰকৰে আৰু সিদ্ধান্ত লৈছিল যে ভাৰতৰ সৰু সৰু লৰা ছোৱালীবিলাকে যদি কাম কৰি বস্তু বাহিনী বনায় সেইবোৰ বস্তু বাহিনী লবলৈ অস্বীকাৰ কৰিব। ভাৰতৰ বাবে দুখৰ বিষয় যে আজিলৈকে সৰু সৰু লৰা ছোৱালীবিলাকে বহুতো বস্তু বনাই আছে যেনে - বোমা-বাৰুদ, চুড়ি, কাৰ্পেট। সৰু সৰু লৰা ছোৱালীবোৰক কেতিয়াবা কেতিয়াবা হোটেলতও দেখিবলৈ পোৱা যায়, বাছন মাজিবলৈ, কেতিয়াবা ৰান্ধা বৰাত আদি। বজাৰতো কেতিয়াবা কেতিয়াবা সিহতক কাম কৰি থকা দেখিবলৈ পোৱা যায়।

পঞ্চতন্ত্ৰ মাউছৰ ক্লিকত আছে

পঞ্চতন্ত্ৰত বহুতো এন্দুৰৰ গল্প আছে কিন্তু উপৰত উল্লেখ কৰা মাউজ ইন্টাৰনেটক নিৰ্দেশ কৰিছে। যাৰ সহায়ত এটা "মাউছটো" ক্লিক বা টিপা মাৰি সকলো পঞ্চতন্ত্ৰৰ আৰু কথা সাৰিত সাগৰাৰ ফটো আৰু গল্প পঢ়িব পৰা যায়। পোনে ইউনিভাৰচিটি অফ সাইন্স ডিপাৰটমেন্টে ছপ্টওয়াৰৰ লগত একেলগহে সংস্কৃত কিতাপৰ পৰা সংস্কৃত ভাষা আৰু জ্ঞানৰ শব্দ আৰু "সুভাছিতা" অন্তভুক্ত কৰিছে। এই পৰিকল্পনাক "সংস্কৃত ইনফৰমেটিকস" বুলি কোৱা হয়। আৰু এইটো কানপুৰ আৰু হায়দাৰাবাদৰ আই আই টি আৰু বেংগালৰৰ ছি.ডি.এ.ছি ৰ বিজ্ঞ মানুহ সকলে পঢ়িছিল।

বেতাল
কথা

পক্ষীৰাজ ঘোড়া

দ্ৰঢ়ব্ৰতী বিক্ৰমাদিত্য আকৌ গছৰ ওচৰত ওভতি আহি গছৰ ডালৰ উলমি নিজৰ কান্ধৰ ওপৰত ৰাখি শ্মশানৰ ফালে ৰওঁনা হয় । সেই ঘোৰ অন্ধকাৰত আৰু মাজৰাতি বজ্ৰপাতৰ শব্দ আৰু বিজলী শক্তিৰ চমক, ভূতপ্ৰেতৰ কণ্ঠস্বৰৰ চিক্ৰৰত, সকলো পৰিবেশ ভয়ঙ্কৰ ভীতিজনক হৈ উঠে । তথাপিওঁ বিক্ৰমাদিত্য নিৰ্ভয়ে আগুৱাই গল । যেই মাত্ৰ তেওঁ শ্মশানৰ ওচৰ চাপি আহে তেতিয়াই বেতালে কলে ৰাজন, মই তোমাক কওঁতে কওঁতে ক্লান্ত হৈ পৰিছো যে তোমাৰ এই কঠোৰ পৰিশ্ৰম ব্যৰ্থ, মুল্যহীন, মিছাতে তুমি এই মাজৰতি বিপদৰ সংমুখীন হৈছা । চিটো উদ্দেশ্যাই আৰু কামনা পুৰনাৰ বাবে ইমানখিনি

দুঃসাহসিক কাম কৰিবলৈ ওলাইছা, সেইটো কোনোদিনেই সফল নহয় । বুদ্ধিমান ব্যক্তিয়ে প্ৰথমে বিচাৰ কৰে যে কাৰ্য সিদ্ধিৰ বাবে তেওঁ পুৰুষোচিত কাম কৰিবলৈ ওলাইছে সেইটো উপযুক্ত অথবা অনুপযুক্ত । কঠিন পৰিশ্ৰম কৰি কোনো বস্তু আয়ত কৰাই যথেষ্ট নহয় । সেই বস্তুটোৰ যোগ্য অনুৰূপ হৈ উঠাই অধিক মহত্বপূৰ্ন ।

শান্তিপুৰ ৰাজ্যৰ এজন যুবক আছিল প্ৰতাপ । তেওঁ এনে এজন ব্যক্তি আছিল যে কোনো কাম যিমানেই অসম্ভৱ বুলি প্ৰতিপন্ন হওঁক নহলে কিয় সম্ভৱ কৰি তুলিব, কিন্তু সেই কামৰ অনুৰূপ হোৱাৰ যোগ্য নুহোৱাৰ বাবে তাৰ সমস্থ পৰিশ্ৰম ব্যৰ্থ হৈ যায় । তোমাক বুজি পোৱাৰ বাবে তাৰ কাহিনী তোমাক কলো । তুমি মন দি শুনা । বেতালে তাৰ কাহিনী আৰম্ভ কৰিলে ।

শান্তিপুৰৰ ৰজা ইন্দ্ৰসেনৰ এটি কন্যা আছিল দেবদত্তা নামেৰে । দেৱদত্তা বিবাহ যোগ্য হলে তাৰ বাবে বৰ দিয়াৰ আদেশ দিয়ে ৰজাই । আশে পাশে থকা সকলো ৰাজাতে দূত প্ৰেৰন কৰিলে মন্ত্ৰীসকলে ।

দেবদত্তা বিবাহ বিষয়ে পিতৃক কলে, "পিতা, বাল্য বিবাহ হলে মোৰ প্ৰতিভা যে যি জনে মোৰ ইচ্ছা পূৰন কৰিব তাৰ লগতেই বিবাহ পাশত আবদ্ধ হম ।

কি তোমাৰ এনেকুৱাই প্ৰবল ইচ্ছা আৰু প্ৰতিজ্ঞনে, স্নেহৰ পিতৃয়ে জীয়েকক সুধিলে ।

মোৰ বাসনা, এদিন ৰাতি পক্ষীৰাজ ঘোৰাত উঠি আকাশও বিচৰন কৰিম । যি জনেই এইভাবে অশ্ব নি আহিব সফল হাল মই তাকে বিয়া কৰিম । মোৰ এই প্ৰতিজ্ঞত অটল থাকি নহয় তেন্তে আজীবন মই কুমাৰী থাকিম । ৰাজকুমাৰী দৃঢ়সূৰেৰে কথা বিলাক কৈ গলে ।

কন্যাৰ কথা শুনি ৰজা আশ্চৰ্য হৈ যায় । গভীৰ চিন্তাই তেওঁক আচ্ছন্ন কৰি তুলিলে । ভাবতে থাকি, পক্ষীৰাজ ঘোড়া সম্বন্ধে কেৱল গল্প কথা ৰূপকথাতেই পঢ়িছে । কিন্তু পৃথিবীৰ ওপৰত যে এনেকুৱা ঘোড়া আছে এনে কোনো প্ৰমান নাই । কোনো ব্যক্তিই এই অসম্ভৱ কাম সম্ভৱ কৰিব নোৱাৰে, তেওঁ যিমান ডাঙৰ বীৰয়ে হওক ।

ৰজা ইন্দ্ৰসেন তেতিয়া কন্যাক কলে তেওঁ যি কৈছে সেইটো অসম্ভৱ আৰু পৃথিৱীত কোনো মানুহ এইটো কৰিব নোৱাৰে । যদি স্বৰ্গৰ দেৱতাৰ সকলে কৰে এইটো বেলেগ । গতিকে তেওঁ যেন তাৰ এই প্ৰতিজ্ঞা ত্যাগ কৰক । কিন্তু ৰাজকন্যা তাৰ প্ৰতিজ্ঞা ত্যাগ নকৰে ।

সৰ্বশেষত হতাশহৈ ৰজা দেশ জুৰি ঘোষনা কৰি দিয়ে, ৰাজকুমাৰ বা যুবক শ্বেত পক্ষীৰাজ অশ্ব লৈ আহিব, তাৰ লগত ৰাজকুমাৰীৰ বিবাহ

হব । বহুত ৰাজ্যৰ ৰাজকুমাৰ চেষ্টা কৰি সকল হব নোৱাৰিলো বছৰ পাৰ হয় ।

এই ৰাজ্যত প্ৰতাপ নামে এজন ধুনুয়া সাহসী যুবক আছিল শিওঁ ৰজাৰ ঘোষনা শুনিলে । এক বছৰ পাৰ হৈ যোৱাৰ পিছতো কোনো ৰাজকুমাৰ নাছিল স্বৰ্ত্ত পূৰন কৰিব গৈ । গাওকে ৰাজকুমাৰ বাছে যুবকে সকলৰ বাবে এটাই এক সূযোগ ।

বিছ বছৰৰ যুবক, প্ৰতাপ সংসাৰৰ এজন, ফূল বিক্ৰি কৰি বাঘৰাত উৎসবত ফুল বনাই জীৱিকাৰ্জন কৰিছিল । ৰঙবিৰঙৰ ফুল দি মালা গাথি উৎসবৰ সময়ত তোৰন দ্বাৰ সজায়া মন্দিৰে মন্দিৰে দেবতাৰ মূৰ্তিকে সাদি তুলি ফুল দিয়ে । এইটোই তাৰ ব্যৱসায় । তাৰ এই শিল্প সহ্যই অপূৰ্ব । মন্দিৰেৰ দেৱমূৰ্তি ভক্তিভৰে সাজি দিয়ে । গতিকে পূজাৰী সকলৰ মতি পিয়াক ।

একদিনতেওঁ পুৰোহিত এজনক সুধিলে, পুৰোহিত মশাশয়, এই বৃ-পৃষ্ঠত পাখি থকা ঘোড়া চপাৱা যায় নেহে? নে ইয়াৰ অস্তিত্ব কেবল কিতাপৰে পাতৰ মজতে ।"

পুজাৰী হাহি কলে, "পাখি, থকা ঘোড়া পৃথিবীতে পোৱা যায় নে নেযায় নাজানো, কিন্তু অন্য লোকে এইদৰে অশ্ব পোৱা যায় । তাত দেৱতাসকলৰ নিবাসভূমি আমাৰ ৰাজ্যত বিন্ধ্য পতও মালায় কিমান প্ৰাচিন মন্দিৰ আছে । তাত যোৱাৰ সাহস যি সকলে কৰিছে তেওঁ লোকে কৈছে তাৰ সৰোবৰত গা-ধোবাৰ বাবে গন্ধৰ্বকন্যা তেওঁলোকৰ নিজৰ লগত প্ৰায়েই আহে তেওঁ নিজ চকুৰে গন্ধৰ্বকন্যা সকলক প্ৰত্যেক্ষ কৰিছে । গন্ধৰ্বকন্যাৰা প্ৰসন্ন হলে ইচ্ছা পূৰন কৰি থাকে ।

পুৰোহিতৰ কথা প্ৰতাপ অতি সচাঁ বুলি বিশ্বাস কৰে পিছদিনা ৰাতিপুৱা বিন্ধ্য পৰ্বতৰ উদ্দেশ্য যাত্ৰা কৰিলে । বন হবি অতিক্ৰম কৰি অৱশেষত

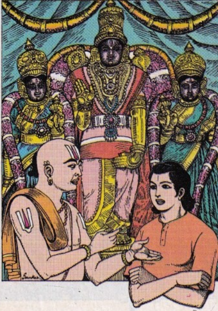

তেওঁ এক সুন্দৰ পাৰ্বত্য আঞ্চল পালে । তাত এখন অতি মনোৰম জলপ্ৰপাত আৰু তাত গুহা আছে । জলপ্ৰপাতৰ চৰিওঁফালে অতি সুন্দৰ গছ । তাৰ চাৰিওঁফালে ৰঙবিৰঙৰ ফুল গছৰ বিশাল এখন ক্ষেত্ৰ এইবোৰ চাই প্ৰতাপ আচৰিত হৈ যায় । সূৰ্যাস্থৰ ৰঙীৰ আচ আড়াই সেই স্থান এক স্বৰ্গীয় অতি মানবীয় পৰিবেশ পূৰ্ন হৈ উঠে ।

ফুলৰ বিপুল সমাৰোহ দেখি প্ৰতাপৰ শিল্পীমন জাগি উঠে । সেই ঘন বৃক্ষিৰ লতা পাত দি এক দৌল তৈয়াৰ কৰি সেইটো ৰঙবিৰঙৰে ফুলৰ মালাদি সজাই তোলে । সূৰ্যাস্তৰ হৈ গল বহুদিন আগতেই । কৃষ্ণপক্ষ হোৱাৰ জোনৰ পোহৰত গছৰ ফাঁক দি দোলনয় ওপৰত পৰিছে ।

এই পৰিবেশে তেওঁ এটি গছৰ তলত বহি সেই অনুপম দৃশ্যৰ অনুপম আনন্দ গ্ৰহন কৰি

থাকে । তেঁও নিজৰ কন্ঠ আৰু হাত ফুলৰ মালা তৈয়াৰ কৰি আছে ।

দ্বিতীয় ৰাতি পাৰ হৈ যায় । তেওঁ সময়ত আকাশ পৰা কেইজনমান গন্ধৰ্বকন্যা সেই ঠাই আশি নামে । জন প্ৰপাতেৰ প্ৰবাহে সকলো গা ধোৱে শেষত এজনৰ বাদে সকলোৱে গন্ধৰ্বকন্যা ওভতি যায় । গন্ধৰ্বকন্যা সেইটাইত আছিল তেওঁ নাম চাৰুলতা । তাৰ দৃষ্টি দোলনাৰ ওপৰত পড়া মাত্ৰ ছুটি আহি আনন্দ মগ্ন হৈ তেওঁ দৌকা খোয়া আৰম্ভ কৰে ।

বহুত সময় দোলনখোৱাৰ পাছত গন্ধৰ্বকন্যা যোৱা বাবে প্ৰস্তুত হয় । যোৱাৰ আসতে তেওঁ দোলনাৰ দিকে কেদেখে আবাক হৈ যায় । দোলনাটো যে স্বাভাবিক বাবেই গছৰ ডাল হৈ গেছে ।

সাজান ফুলওঁ যেন মনত পৰিছে স্বাভাবিকতে সেই কান ঠাইত হৈছে । তেওঁ মুগ্ধ হৈ বাবে, লতা পাতাৰ ন্যায় সেই গছৰ পৰা উৎপন্ন হৈছে, সেইটো অসম্ভব । নিশ্চয় কোনো এক শিল্পীৰ যাদু শিল্প ।

চাৰুলতা ভাবি থাকে । সেই সময়ত হঠাৎ এক সুন্দৰ যুবকক দেখা পাই তেওঁ ধ্যান ভাঙি যায় । যুবকয় মুখত হাহি ।

"কোন? মানুহৰ কাৰনে নিষিদ্ধ এই গভীৰ অৰন্যত ৰাতি তোমাৰ আসা, তুমি কোন?" চাৰুলতা প্ৰশ্ন কৰে ।

"তুমি আমাৰ তুলনাত এক ভিন্ন অনুপন্ন সুন্দৰী, মনে হয় গন্ধৰ্ব কন্যা । মই এজন সাধাৰন মানুহ আষ্ট বিশেষ প্ৰয়োজনৰ কাৰনে ইয়াত আহিছো কাৰনে মাপ কৰিছো । যদি তুমি সত্যি গন্ধৰ্ব কন্যা হওঁ, তেতিয়া হলে তোমাৰ ওচৰত সাহায্যৰ কাৰনে প্ৰাৰ্থনা কৰো । মই ফুলৰ শিল্পী, মই ফুল আৰু লতা পাতা দি এই দোলনা বনাই ছো । তুমি এইটো দেখি প্ৰশন্ন হব মই কৃতাৰ্থ ।" অত্যন্ত বিনয়েৰ সথ প্ৰতাপ কলে ।

"অদ্ভুত যদি তুমি এই দোলান কৰি তেতিয়া হলে তুমি এক অসাধাবন শিল্পী আমাৰ কাষত তুমি কি সাহায্য চাওঁ ? তোমাৰ বাবে কিবা কৰিব পাৰিলে আমি অনন্দিত হম ।"

প্ৰতাপ তেতিয়া বিস্তাৰিত বাবে কলে কোন উদ্দেশ্য তেঁও আহিছে? "হ্যাঁ, আমাৰ গন্ধৰ্বলোকে এনেকোৱা শ্বেত পক্ষিৰাজ ঘোড়া অৱশ্য আছে । মই কেবল তোমাক সেই ঠাই দি আহিম, কিন্তু আহা লৈ যোৱাৰ বাবে কোনে সাহায্য নকৰিব । তোমাৰ নিজৰ বুদ্ধি যিতো হয় সেইটো কৰিবা?" ইয়াকে কৈ গন্ধৰ্প কন্যা প্ৰতাপকে এক পুষ্পহাৰে পৰিবৰ্তন কৰি সেই হাৰ নিজৰ গলতে লৈ যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে ।

অলপ সময়ৰ মাজত গন্ধৰ্বলোকে সেই পায় গৈ যিঠাহিত পক্ষীৰাজ ঘোড়াত বহি আছিল । সেই ঠাই পোৱাৰ পাছত প্ৰতাপকে পুনৰ মানুহৰ

ৰূপ পৰিবৰ্তন কৰি দিয়ে গন্ধৰ্বকন্যা গোছি যায় ।

গন্ধৰ্ব লোকৰ সাদা পক্ষীৰাজ ঘোড়া দেখি আশহ হৈ যায় প্ৰতাপ কি ধুনীয়া সেইটো কাৰ প্ৰতিটো বস্তু-ফুল গাছ ভৱন, সমস্থই স্বপ্নৰ ন্যায় অনুৰূপ । সেই কাৰ স্থুপ আৰু পাতা দি এটি পৰা পক্ষীৰাজ ঘোড়াকে সজায়, ফুলৰ মালা তৈয়াৰ কৰি ঘোড়াটোৰ গলত পিন্দাই দিয়ে ।

তেতিয়া ঘোড়াটো কলে, "দেখা মস্থযাদ্য শদ শোনা গৈছে । গান্ধৰ্বৰাজ তেওঁ জন্মোৎসাব উপলক্ষে ভ্ৰমন কৰাৰ বাবে অশ্ব নিবাচন কৰি আহি আছে । যদি আমাৰ ভাগ্য তেওঁ নিৰ্বাচন থাকে তেতিয়া হলে আমি মনোস্কামনা পূৰন কৰিব দিব পাৰিব ।

তোমালোকে সাজিয়ে-পোচাক পিন্দাহি দিয়াৰ ফলত মোক বেছি সুন্দৰ লাগিছে । ৰাজা যেতিয়া আহি তেতিয়া তুমি কত লুকায় যাবা । পিছত মোই তোমাৰ পদাত সাক্ষাৎ কৰেৰ ।"

গন্ধৰ্বৰাজ এই অশ্বেৰ সৌন্দৰ্য্য দেখি সচাই মুগ্ধ হৈ পৰে । গোটেই বছৰটো ভ্ৰমনৰ বাবে এই আহাটো নিৰ্বাচন কৰেছে । ঘোড়াটোক পূজা অৰ্চনা কৰাৰ পাছত ৰজা তাৰ ওপৰত উঠি যাত্ৰা আৰম্ভ কৰে । তাৰ পিছত ৰাজ ভয়নয় ভিতৰত চলি যায় । ৰজা ভয়নে চলি যায় এই পক্ষীৰাজ ঘোড়া প্ৰতাপৰ কাষত আহি কলে, "মাযৱ যুৱক তোমাৰ দাৰা অলঙ্কৃত হোৱাৰ ফালে নেই ৰাজা আমাৰ নিৰ্বছন কৰিছে, তাৰ কাৰন হোৱাৰ সৌভাগ্য অৰ্জন কৰি বলা, তোমাৰ কি আহা?"

কি উদ্দেশ্য প্ৰতাপ গন্ধৰ্পলোকে আহিছে অশ্বটিৰ ওচৰত বলা । প্ৰতাপৰ কথা শুনি অশ্ব কলে, "দেখা যুৱক । নিঃ সন্দেহনে তুমি এজন সাহসী পুৰুষ সেইয়াৰ লগত হাসি এজন মহান শিল্পীওঁ । এই গুনে অধিকাৰী বলেই গন্ধবলোকে আহিৱ পাৰিছে কিন্তু ৱাজকুমাৰীকে বিবাহ কৰে

এই ৰাজ্যয় ৰজা হোৱাৰ সপোন দেখা তোমাৰ স্বাভাৱিক চাৰিতিক ধৰ্ম আৰু মনৰ ঘটনাৰ অনুকুল নহয় । ৰাজধৰ্ম অত্যন্ত কঠোৰ আৰু শিল্প কলা ।

শিল্প কলা সম্পূৰ্ন বিপৰীত সুবাৰ মত কোনবা । তেতিয়া হলে আনি তোমাকে কথা দিছি নিশ্চয় পালন কৰিবা । আমাৰ ওচৰত বহা, তোমাকে ৰাজকুমাৰীৰ ওচৰত লৈ যাম ।"

ঘোড়া কথা শুনি প্ৰতাপে কিছু সময় চিন্তা কৰিলে তাৰ পিছত উঠে বহে । আকাশত উঠি জাবে ঘোডা কিছু সময় উড়াৰ পিছত শান্তি পূৰ্ব ৰাজ্যৰ ৰাজ উদ্যানে নামি আহি ।

ৰাজকুমাৰী জোৎস্না ৰাতে উদ্যানে বহি প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য উপভোগ কৰি আচ পক্ষীৰাজ ঘোড়াৰ স্বপ্নে বিভোৰ হৈ বহি পৰিছে ।

তেতিয়াই দেখি উদ্যানে এক পক্ষীৰাজ ৰজা ঘোড়া, তাৰ ওপৰত এক সুন্দৰ যুৱক ।

ঘোড়াৰ পৰা গৰ্জন প্ৰতাপ ৰাজকুমাৰীৰ ওচৰত গৈ ফলে, "ৰাজকুমাৰী ! শেষৰ কাল সময়ত পক্ষীৰাজ ঘোড়াৰ স্বপ্ন দেখিছিল সেইটো এতিয়াত আপোনাৰ সন্মুখত উপস্থিত । ইয়াৰ উপৰত আৰোহন কৰি এই জোৎস্না ৰাতি আকাশত ভ্ৰমন কৰা ।" কথা শেষ কৰি প্ৰতাপ কৰি গোছি গল নিঃশব্দে ।

বেতাল কাহিনী শেষ কৰি কলে, "ৰাজন! প্ৰতাপ যে লক্ষ্য পূৰনষানৰ বাবে ইমান মাহ দেখায় বিশ্ৰাম কৰে, সেই লক্ষ্য পোৱা মাত্ৰ তেওঁ সেই জপাঞ্জলি দিয়ে । এইটো তাৰ বুদ্ধি বিভ্ৰান্তি না মতিভ্ৰম । তেঁওৰ এনেকুৱা আঘাত ব্যবহাৰ কিয় । কিয় তেওঁ ৰাজকুমাৰী বিৱাহ কৰা নাই তা যদি এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ জনা সত্তেও নীৰৱ থাকে তেতিয়া হবো তোমাৰ মাথা চুন্ন বিচুন্ন হৈ যাব পাৰে ।"

যে মাজালীৰ প্ৰশ্নৰ ওচৰত বিক্ৰমাদিত্য কৰো, "প্ৰতাপ প্ৰথমৰ পৰাই ৰাজকুমাৰীকে বিবাহ কৰাৰ বাবে কোনে আগ্ৰহ আছিল দেখাওঁ তেওঁ সাহসী হলেউ উচ্চাকাঙ্খী নাছিল । তেওঁ ৰাজকুমাৰীকে বিবাহ কৰাৰ লোভত পক্ষীৰাজ ঘোড়াৰ অনুসন্ধান নকৰিছিল এই কাম কৰাৰ সম্ভব কিয়না তেওঁ দেখাৰ বাবে সন্ধানে নামে । অন্যসকল ৰাজকুমাৰ যেতিয়া এই কৰ্মৰ সফল হয় তেতিয়া তেওঁ মনস্থিৰ কৰে । ৰাজ কুমাৰীকে বিবাহ নকৰাৰ দ্বিতীয় কাৰন, পক্ষিৰাজ ঘোড়াৰ কথা তাত ভাল লাগে । প্ৰতাপ সাহসী হলেওঁ কঠিন হৃদয়ৰ নাছিল । পুষ্প অলঙ্কৰন শিল্পে দক্ষ হোৱাৰ ভাবে তাৰ স্বভাব আছিল কোমল আৰু মংবেদনশীল পুষ্প লতা পাত পতি তাৰ আছিল এক গভীৰ আকৰ্ষন এই সকলো স্বাভাৱিক সৌদ্ধৰ্যকে বিজয় ভাৱ কল্পনা দিয়া, সৌদ্ধৰ্য আৰু বাঢ়ি তোলাৰ আহা আছিল তাৰ কৰ্ম আৰু ধৰ্ম । তেওঁ ৰাজ্য এসেছে সুখী "হয় নোৱাবে । পক্ষীৰাজ ঘোড়াৰ কথা তেওঁ তাত নিৰ্ভৰ স্বভাৱ ধৰ্মকে ভালকৈ বুজিব পৰিছিল । তেওঁ সুক্ষাবাবে ভাৱি চিন্তা কৰি প্ৰতাপ সিদ্ধান্ত গ্ৰহন কৰিলে ৰাজকুমাৰীকে বিবাহ নকৰাৰ তেওঁ সাধাৰন ন্যায় জীৱন বিয়ন কৰি কটাব । ৰাজা হোৱাৰ পাছত তেওঁ, ইমান শান্তি আনন্দ পাবে যিমান তেওঁ স্বাধীন স্বতন্ত্ৰভাবে থাকিয় পাৰো । আৰু, নিঃশ্বাশতবাবে ৰাজকুমাৰীকে এক সমস্ত সম্পৰ্কে তেওঁ পূৰন কৰিব পাৰিলে ই কিমান আনন্দৰ কথা ।

ৰাজ্যৰ মনভাস্ত্ৰি শ্মশান হৈ বেতাল সকলো মহ অদৃশ্য হৈ যায় ।

ৰাক্ষস ৰোগ

বহুদিনৰ আগৰ কথা। এটা ঘন জঙ্গল সেই জঙ্গলৰ সীমাত এটা গাওঁ। সেই গাওঁত এজন কুশলী বৈদ্য চিকিৎসক। নাম আছিল ৰঘুনন্দ। তাৰ ঔষধ আছিল অব্যৰ্থ, খোৱা মাত্ৰ ৰোগ ভালহৈ গৈছিল। সেই কাৰনে তেওঁ ঘৰত সকলো সময়তে ৰোগী ভীড় আছিল।

ৰঘুনন্দ কেতিয়াওঁ ৰোগীৰ ওচৰত চিকিৎসাৰ বাবে টকা পাইচৰে কথা যোৱা নাছিল। কিন্তু ৰোগীসকলে তেওঁলোকৰ মাথাই অনুসায়ত টকা পইচা দি কৈছিল। সেই টকা পইচা দি ৰঘুনন্দ তেওঁৰ সংসাৰ চলোৱা নাছিলা। দৰিৰ পৰা তেওঁ টকালোৱা নাছিল। ৰঘুনন্দন পত্নী ভানুমতি। ঘীৰিয়েকৰ এনে কোনো ব্যৱহাৰ তেওঁ একেবাৰে ভাল লগা নাছিল। বিয়াৰ পিছত তেওঁ এই ঘৰত বহুতো আশা মনত লৈ আহিছিলা। ভবিছিলা, ইমান ডাঙৰ বৈদ্য অথবা ঘৰবাড়ী মূলবান বস্তু বাহানি পৰিপূৰ্ন হৈ থাকিব। পিন্ধাৰ বাবে তেওঁ পাব দামী সিল্কেৰ শাড়ী। সোনাৰ অলঙ্কাৰ আৰ গাটো ভৰি থাকিব। কিন্তু যেনে তেনে দুবেলা দুমুটি খায়। তাৰ সকলো আশা স্বপ্ন ভাঙি যায়।

এদিন মাজ নিশা তেওঁলোকৰ দৰজা কোনে কোৱাই দিয়ে। ঘিৰীয়েক আৰু ঘৈনীয়েকৰ টোপনিৰ ঘুম ভাঙি যায়। ভানুমতি খিচ খিচ আৰাম্ভ কৰি দিয়ে, "এই ঘৰত অলপ সময়ৰ কাৰনে টোপনিওঁ যাব নোৱাৰি, হায় ভগবান। যেতিয়া ৰোগী আহে।" আনিছে সত্বে বিচনাৰ পৰা উঠি দৰজা খুলিদিয়া হয়। বৈদ্যও উঠি পিছে পিছে যায়।

দৰজা খুলি দিয়াৰ লাগে লাগে দুজন ভয়ে ভয়ে কাপি ওঠে। দৰজা সমানে নিচিনা এটা ডাঙৰ ৰাক্ষস থিয় হয়। ভানুমতি ডাঙৰকৈ চিত্ৰও লৰ মাৰি ঘৰৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰিলে।

ভয় নাপায়। মই সম্মুখৰ ব্যস্থবাত বাহ মৰু ৰাক্ষস। কেইদিনমান ধৰি মোৰ ঘাটো ভাল লগা নাই। তোমাৰ শুনি চিকিৎসাৰ বাবে আহিছো। ইমান কেইটা কথা জোৱাৰ পিছত তেওঁ মাথাত হাত দি কৈছিল।

ৰাক্ষ্যসৰ কথা শুনি ৰঘুনন্দ আৰ ভানুমতি দেহ প্ৰান আহি পৰে৷

কিমান যেনা কষ্ট তোমালোকৰ?" নিৰ্ভয়ে বেদ্য সুধিলে।

অসীম কুমাৰ

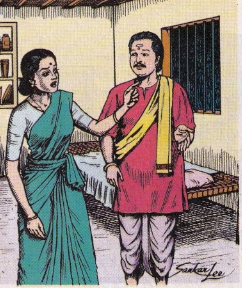

ৰাক্ষসে দীঘল সুমৰীয়া কাঢ়ি কলে, সকলো সময়েই পানী পিয়াহ। হাত আৰু ভৰিৰ তলত মৃব বিম অনুভৱ হয়, শৰীৰ সদায় দুৰ্বল, বোধহয় মৃত্যু হয় দেখি। এনে কোৱা যিজনে খোজ কাঢ়িব নোৱাৰি।"

বৈধ্য ৰাক্ষসৰ নাৰী বহুত সময় পৰীক্ষা কৰি কলে, "এলম কৰি পেলাইছে। বেমাৰ টো ভাল দৰেই লাগি ধৰিছে। এনে পাহী এই অসুখৰ নামটো হল অসূৰমেহ। ঠিক আছে ভয় নকৰিব, মোৰ ঔষধ নিয়মিত ভাবে কালে দুই তিনি মাহত আপোনাৰ সাস্থ্য ফূৰি আহিব।

তৰ পিছত বৈধ্যই লাড্ডুৰ নিচিনা এক ভজন ঔষত মাৰ্বলৈ দিয়ে তেতিয়াই। অৰ্থাৎ এক কলহ্ পাচিলি দিছিল মাৰ্বলৈ। ৰাক্ষসে ঔষধ কালে, বৈধ্যই কলে, "অলপ সময় পিছতেই তাৰ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিব ঔষধৰ প্ৰভাৱ আৰম্ভ হোৱাৰ পিছত গুছি যাব।

সঁচাই, অলপ সময়ৰ ভিতৰতেই ৰাক্ষসে স্পূৰ্তি অনুভৱ কৰিছে। বৈধ্যক কৃতজ্ঞতা জনাই যোৱাৰ আগত কলে কালিলৈ মইএই সময়তেই আহিম।

ৰাক্ষস গুছি যোৱাৰ পিছত ভানুমতি মতত ৰাগ ছিৰা হৈ দোৱাৰ বন্ধ কৰিল গিৰিয়েকক ধমক দি কলে, "মানুহৰ পৰা তো পইচা নুখুৱাই, অন্তত ৰাক্ষসৰ পৰা ললা হেতেন। ৰাক্ষসটোক ভাল কৰি কি পুন্য হব তোমাৰ, একে বাবে স্বৰ্গত যাবলৈ। এইটো মানুহৰ শত্ৰু।

ৰঘুনন্দনে শান্ত ভাৱে পত্নীক বোঝাই ছিল, "দেখা ভানুমতি, আমাৰ এনে এটা বস্তুকে আমি ব্যৱসা য়ত পৰিনত কৰিব নোৱাৰিম। ঔষধ অৱন্য অমি দিও, কিন্তু প্ৰকৃতপক্ষে ভগৱানৰ কৃপা সিহঁতৰ শৰীৰত লাগে। আৰু স্নেহ হোৱাৰ পিছত আমাক যি দিয়ে সিয়ে আমাৰ বেছি হৈ যায়। বেছি ধনদি আমি কি কৰিম।

গিৰিয়েকৰ এই কথা বোৰ ভানুমতীৰ মুঠেই ভাল লগা গই। তাই নিজেই স্থিৰ কৰিলে পিছদিনাখন ৰাক্ষস আহিলে সি নিজেই আদায় কৰি লব।

পিছদিনাখন যেতিয়া ৰাক্ষস ঔষধ খোৱাৰ পিছত আগ বাঢ়িছে তেতিয়া ভানুমতিয়ে বৈ উঠিল, ৰাক্ষস মশয়। আপোনাৰ চিকিৎসাৰ বাবে বৈধ্যজীয়ে ১০০ মুদ্ৰা কৰছ খৰিছে। কালি আপনি দয়া কৰি খালি হাতে নাহিব।

এই কথা শুনি, মতত অগ্নি শৰ্মা হৈ উঠৈ ৰাক্ষস। গৰ্জন কৰে কলে, আমাৰ ইয়াত থাকি ধন সূজাৰ সাহহ হল তোমাৰ। আৰু মোক মামা বুলি মাতিলি কিয় ? আৰু কেতিয়াও এনেকুৱা ভূল নকৰিবি। বনৰ ভিতৰত যে মানুহ যায় প্ৰথমে তাৰ কিমান ধন আছে সেইটো চাওঁ। তাৰ পিছত হত্যা কৰি তাক আহাৰ কৰো।

ৰাক্ষসৰ কথা শুনি ভানুমতী ভয় খায় যায়। কিন্তু বুজিব পাৰিলে ৰাক্ষসৰ ওচৰত বহুত ধন-সম্পদ আছে। তাই ভাবিলে, যদি কেনেবাকৈ তাৰ ঠিকানাৰ সম্ভাদ পোৱা যায় তেতিয়া প্ৰচুৰ সৈন্যৰ। অলঙ্কাৰ আদি পোৱা যায় পাৰে। এই বিষয়ে

বহুত চিন্তা কৰি ৰাক্ষ্যসহৰন সম্পত্তি যাতে পাব পাৰে তাৰ এটা পৰিকল্পনা ঘটন কৰিছিলা।

এদিনা খন আৱেলি ভানুমতি তেওঁৰ গীৱিয়েকক কলে যে মই এতিয়া দেউতাকৰ ঘৰত যাম। বাহিৰত গো তেওঁ গাওঁৰ সীমাত জয়লাৰ কাষত পোড়া ঘৰৰ ভিতৰত লুকাই থাকে। মাজনিশা যেতিয়া ৰাক্ষ্য হৈদৱে পৰা ঔষদ খায় নিজ গুহাৰ পিনে ওঁভতি যায় তেতিয়া ভানুমতি তাৰ পিছে পিছে লুকাই গুৱা পযান্ত যায়। ৰাক্ষ্যহৰ গুৱা চিনি পোৱাৰ পিছত গোটেই ৰাতি আধা পিছ দিনাখন শতর্ক হৈ ঘোটেই দিনটো আহে পাহে ঘূৰি থাকে। তেতিয়া তাৰ ঘৰৰ ওপৰত পিশাচ্চ আহি বহিছিল, স্বাৰ্থৰ লোভে ভোক, পিয়াহ, টোপনী ভয় সকলো পাহৰি গৈছিল।

এদিনা খন মাজনিশা ৰাক্ষ্য কৈদ্যৰ কাষলৈ যেতিয়া যায় তেতিয়া তেওঁ লুকাই ৰাক্ষ্যহৰ গুহাৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰে। গুহাৰ ভিতৰত এটা চুকত দুটা চমেড়াৰ বেগ দেখা পাইছিল। এই দুটা বেগত আছিলা সোন ৰূপৰ অলঙ্কাৰ আৰু স্বৰ্ন মুদ্ৰা আছিলা। তেওঁ এই দৃশ্য দেখি আনন্দত পাগলৰ নিচিনা হৈ গল।

চামড়াৰ বেগ দুটা কান্দত লৈ ৰাক্ষ্যহ নেদেখাকৈ মাজ-নিশা নিজৰ ঘৰ পায়। ঘৰৰ পিছৰ চোতালকোনো ঠাইত লুকাই লাখে। সেইসময়ত ৰগুনন্দনেৰ টোপনিৰ পৰা হাৰে পায়। প্ৰাতকৃত শেষ কৰি ঘা-ধুইছিল। ভানুমতি সকলো ঘোপনে ৰাখে। তেওঁ বৰ বেছিঁকৈ আনন্দ পাইছিল কাৰন স্বৰ্নলঙ্কাৰ আৰু স্বৰ্ন মুদ্ৰা জন্য।

হঠাৎ ভানুমতী ভৰি দেহে প্ৰচণ্ড দুখ কষ্ট অনুভয় কৰে। হয়তো দুটা ৰাতি আৰু এক দিন খাদ্য পানী একোয়ে গ্ৰহন কৰা নাছিল।

টে টুপনীয়া দুটা ওজন চামড়াৰ বেগ কৰিয়া নিয়াত তেউৰ এই বিষ। এনেকৈ গৈ তেওঁ বিচনাত টুপনিয়া। ক্ৰমনয়ে তেওঁৰ বিষ বেছি হয়। তেওঁ কান্ধিল আৰম্ভ কৰে। পত্নীৰ কোকানোৰ শব্দ শুনি ৰঘুনন্দন আহে তাৰ স্ত্ৰীৰ পৰীক্ষা কৰি কিছু ঔষধৰ বড়ি খাবলৈ দিছিল। এদিনাখন মাজ ৰাতে ৰাক্ষ্যহ দৈনিক উপাৰ্জন মতে বৈদ্যৰ কায়ত আহে। সেই সময়ত তাৰ মুখত হবে আনান্দ। তেও আনন্দ প্ৰকাশ কৰি কয়, “বিদ্যমহাশয়, তোমাৰ ঔষধ একেবাৰে কমাদাসক। আমি ৰোগ মুগ্ধ হৈ সম্পূৰ্ন সুস্ত সবল। শৰীৰত আগৰ নিচিনা বল শক্তি। তোমাক পুৰস্কাৰ স্বৰূপ কিছু স্বৰ্ন অলঙ্কাৰ দিয়াৰ আহা কৰিছিলম, কিন্তু মোৰ সঞ্চিত সকলো ধন সম্পদ কোনোবহি চুৰি কৰি লৈ গৈছে। ইয়াৰ পৰা বুজা গৈছে যে কোনোবহি মোৰ গুহা চিনি পাহিছে। সেই কাৰনে মই অন্য কোনোৱা ঠাইত চলি যাম। তোমাৰ কথা চিৰকাল মোৰ মনত থাকিব। আৰু মোৰ অন্য কোনো ঔষধ দৰকাৰ নাই।

ৰাক্ষ্য বৈদ্যৰ কাষৰ পৰা অনেকৈ বিদায় নিয়ে। ৰাক্ষ্য চলি যোৱাৰ পিছত ভানুমতী কোকাতে আৰম্ভ কৰে। আৰু তেওঁ সেযই সঙ্গে সঙ্গে কান্দি থাকে মোৰ বেছি পিয়াহ লাগিছে। হাত ভৰি, সব মাথা জন বিশে পাটি যোৱা যে অনুভৱ হয়। ভৰি তলা

প্ৰচণ্ড চুলকাচ্ছে। মোক অতি সোনকালে কিছু ঔষধ দেও, আৰু সহ্য কৰিব নোৱাৰু।”

ৰঘুনন্দন যাত্ৰা কৰিলে ভানুমতিৰ ঘৰৰ দিকে। তাৰ নাৰীৰ ধৰে দেখি। ভালকৈ দেখা পায় তেওঁ আচৰিত হৈ কলে, তোমাৰ শাৰীৰত লাহে লাহে ৰাক্ষ্যৰ সকলো লক্ষন দেখা গৈছে। একেবাৰে এইটো ৰাক্ষ্যসৰ ৰোগ। কি কাৰনত এনেকোৱা হল। বিশ্বাস নহলেওঁ ৰোগৰ সকলো লক্ষন এনেকুৱা। আচৰিত গীৰীয়েকৰ কথা শুনি ভানুমতী মুখ ফ্যাকাশে হৈ ওঠে। তেওঁৰ মনত পৰে ৰাক্ষ্যহৰ সঞ্চিত ধন চুৰি কৰি অপাত এনেকুৱা কৈছে। মানুহক সত্য কৰি ধন উপাৰ্জন কৰিছে, মানুহৰ পৰা ধন লুক পাট কৰি সঞ্চিত কৰিছে। এই পাপ কাৰ্য্যমধ্য দিয়ে ধন উপাৰ্জন কৰি ঘৰলৈ তহাত তেওঁৰ নেকু দুৰ্দশা হল। মনে মনে তেওঁ অনুতাপ কৰিছিলা যে স্পাদৰ পতি ধাৰণ লোগৰ এতি এই পাপৰ ফল, কান্দিয়ালৈ আৰম্ভ কৰে। জীৰিয়েকৰ ওচৰত ক্ষমা খুছি কলে, “ৰাক্ষহৰ এই দুটি গাপৰ ধন পূৰ্ন বেগ দুটি গাওঁৰ বাহিৰ বিলৰ মাজত পেলাই দি আহা গৈ। যেতিয়া লোকে এই ধন আমাৰ ঘৰত থাকিয়া তেতিয়ালৈ কে আমাৰ ঘৰত সান্তিৰ নিঃস্বাস নাহিব।”

ৰঘুনন্দন বেগ দুটা লগত লৈ আহিলে। তাৰ লগত পাচ্ছিত ধন সম্পত দেখি আচৰিত হৈ উঠে। ঘৈনীয়েকক কলে, “ধন পৱিত্ৰ, কেতিয়া অপৱিত্ৰ নহয়। এইটো হৈছে ভগৱানৰ সঃসাৰ এক চলমান নীতি। কিন্তু ইয়াৰ ব্যৱহাৰ হব পৰে পবিত্ৰ অথবা অপবিত্ৰ। কোনেব ঠাইত ইয়াক পেলাই দিবো এইটোৰ, অপব্যৱহাৰ হয়। এই ধনসম্পদ গাওঁবাসীৰ হাতত উঠাই দিয় পাৰিলে ভাল হয়। এই সম্পাদৰ ব্যৱহাৰ সম্পূৰ্ন ৰূপে গাওঁবাসীৰ কল্যানৰ অৰ্থে ব্যৱহাৰ কৰা হব, সকলোৰ উন্নতিৰ হকে। ধন একেবাৰে পৱিত্ৰ ব্যৱহাৰ হয়, ইয়াৰ নিচিনা অন্য একো ব্যৱহাৰ হব নোৱাৰে।”

গিৰিয়েকৰ কথা মন দিয়ে ভানুমতি কলে, “আপুনি যিকলে তাতেই মানুহ আনন্দ হব। মানুহৰ মঙ্গল। হোৱা মানে আমাৰ মঙ্গল। মোৱ ওচৰ আকৌ পিশাচ কাম চাপি বহিছিল তাৰ যিমান জড় বেছি হৈছিল। এই সময় মুক্তি, উপাৰ্জনৰ ধন, তাত বেছি বা কম যিমান হওঁক, তাতেই আনন্দ মুখ। সেই আনন্দ মুখ লোভ আৰ পাপৰ ধন থাকেনা।

“মনে হৈছে, ৰাক্ষ্যহৰ জন্য যিটো ঔষধ তৈয়াৰ কৰিছিল, সেই ঔষধ তোমাৰ কাজ হব। তুমি খায় লোৱা। কালি এই সম্পদৰ বেগ লৈ গাওঁবাহীৰ ওচৰত আহিয়া, তেতিয়া তুমি ভাল হৈ যাবা। আৰু খিচখিচ নকৰিয়া সকলো সময়তে।”

স্বৰ্ন সিংহাসন

(৭)

(অতীততযি ঘটিছিল : চম্পক দেশৰ ৰজা মৰালভূপতি কালিন্দী আৰু কুন্দ ৰাজ্যৰ ৰজাৰ লগত হাত মিলাই কৌণ্ডিন্য ৰাজ্য আক্ৰমন কৰিবলৈ গৈছে, আনহাতে, কৌণ্ডিন্যৰ ৰাজকুমাৰ বিজয়দত্তৰ ৰাজ্যভিষেক হব ধৰিছে। কালিন্দীৰ ৰজা মাধবসেন স্থিৰ কৰিছে যে যুদ্ধক্ষেত্ৰত তেওঁ কৌণ্ডিন্যৰ পক্ষে যুদ্ধ কৰিব। কিন্তু এই কথাটো মৰালভূপতিক তেওঁ জনোবা নাছিল। বিয়জদত্ত স্বৰ্ন-সিংহাসনৰ প্ৰথম পদক্ষেপই স্থিত মূৰ্তিৰ প্ৰশ্নৰ সঠিক উত্তৰ দি দ্বিতিয় পদক্ষেপত আগবাঢ়িছে। বিজয়দত্ত দ্বিতীয় পদক্ষেপত কাঠৰ মূৰ্তিৰ কাহিনী শুনি আছে যে সুবৰ্ণগিৰী ৰাজ্যৰ প্ৰতিবেশী ৰজা মিছা অজুহাত দেখুৱাই সুবৰ্নগিৰি ৰাজ্য অতৰ্কিত বাবে আক্ৰমন কৰি অধিকাৰ কৰে। আৰু ৰজা ও ৰানীকো হত্যা কৰে। পিছত ...)

এসময়ত সুবৰ্নগিৰী ৰাজ্যৰ ৰজা কুশধ্বজ নামে এজন ৰজা আছিল। মন্ত্ৰীসকলৰ পৰামৰ্শ আৰু সহায়িতাত সচাৰু ৰূপে ৰজ্য শাহন কৰিছিল । তাৰ শাসন কালত ৰাজ্যৰ প্ৰজাসকল বৰ সুখে-শান্তিত দিন কটাইছিল।

মলয়ধ্বজ ৰজাৰ একমাত্ৰ সন্তান আছিল। তেঁওৰ অসাধাৰন প্ৰতিভা আছিল । তেওঁৰ বাল্যকালতেই প্ৰতিভা ও মহানুভবতাৰ সকলো লক্ষন স্পষ্ট হৈ আহিছিল। সেয়েহে মন্ত্ৰীসকলে পৰামৰ্শ দিছিল যে সেই সময়ৰ সৰ্বশ্ৰেষ্ট ও বিক্ষাত শিক্ষাগুৰু কৃষ্ণচন্দ্ৰৰ ওচৰত শিক্ষালাভৰ কাৰনে পঠিয়াই দিয়া মাওক । ৰজাই মন্ত্ৰী সকলৰ পৰামৰ্শ মতে পুত্ৰক কৃষ্ণচন্দ্ৰৰ আশ্ৰমত নিজে আহি থৈ যায়।

তীক্ষ বুদ্ধি আৰু অসাধাৰন প্ৰতিভাৰ কাৰনে মলয়ধ্বজ অলপ দিনৰ ভিতৰতে গুৰুৰ স্নেহৰ পাত্ৰ হৈ যায়। এইখিনিতে এজন কুশল ও সমৰ্থ ৰজাৰ সকলো গুন সাধাৰন বাবেই তাৰ ভিতৰত বিদ্বমান আছিল । শিক্ষাসমাপ্তিৰ পিছত যেতিয়া নিজৰ ৰাজ্যত প্ৰত্যাবৰ্তনৰ কাৰনে প্ৰস্তত হয়, তেতিয়াই এটা দুঃসংবাদ আহে যে সুবৰ্নগিৰিৰ প্ৰতিবেশী ৰাজ্যৰ ৰজা বজ্ৰকীৰ্তি ছলনা কৰি সুবৰ্নগিৰি ৰাজ্য আক্ৰমন কৰে আৰু

লক্ষ্মী গায়ত্ৰী

ৰাতিয়েই ৰাজপ্ৰসাদত প্ৰবেশ কৰি ৰজা আৰু ৰানীক টোপনি অৱস্থাতেই হত্যা কৰি ৰাজপাঠ অধিকাৰ কৰে।

এই সংবাদ পাই ৰাজকুমাৰ মলয়ধ্বজ আৰু তাৰ গুৰুৰ অন্তৰত য়েন বজ্ৰপাতৰ দৰে আঘাত হানে। গুৰু কৃষ্নচন্দ্ৰতক সান্তনা দি কলে, "আকস্মিত ভাবে অসময়ত তোমাৰ ওপৰ যি সংকটে দেখা দিছে সেই বিষয়েময়ো অনুভব কৰি আছো। কিন্তু যিমান সোনকালে সম্ভব এই দুঃ সময়ৰ পৰা মাত সাচিবলৈ সতৰ্ক ভাবে ভবিষ্যতত কৰিব লগীয়া কাম গভীৰ ভাবে আলোচনা কৰিব লাগিব। তোমাৰো জীবনৰ ওপৰত সংকট আহিব পাৰে। মোৰ পৰামৰ্শমতে তুমিও ইয়াত আৰু কিছুদিন থাকি যোৱা।

মলয়ধ্বজ দুঃখ ভৰা কন্ঠৰে কলে যে গুৰুদেব যি বাঘে এবাৰ মানুহৰ তেজ পান কৰে তেওঁ কেতিয়াও অন্য চিকাৰৰ পিছে নাজায় বুলি জানো।

ভয় কৰি যদি লুকাই থাকে তেতিয়াহলে হয়তো বিপদধো দুৰ হব পাৰে, কিন্তু ভয়টো সাদায় থাকি যায়। তথাপি মই যদি বাঘক আক্ৰমন কৰি যদি সেই ভোক নিঃশেষ কৰি দিও তেতিয়া হ'লে নিৰ্ভয়ে নিচিন্তাত থাকিব পাৰিম।

"জানো, আন পক্ষত্ব প্ৰৱল পৰাক্ৰান্ত। গুৰুদেব, মোৰ দেউতা আৰু মাকক ৰাতি শুই টোপনিত থকা সময়ত হত্যা কৰিছিল যিভাবে মই নিশ্চিত যে কোনো বিশ্বাসঘাত কৰা দ্বাৰা এই ষড়যন্ত্ৰ হৈছিল। এই সময়ত প্ৰজাসকলৰ সহানুভূতি মোৰ পক্ষেই হব। কিন্তু অলপদিনৰ ভিতৰত যদি তেওঁলোক মোৰ কোনো খবৰ নাপায় তেতিয়াহলে তেওঁলোকে ভাবিব যে শত্ৰুসকলে (মাকো হত্যা কৰি পেলাইছে। তেওঁলোক ঘোৰ পিতা মাতাৰ কথা পাহৰি গৈ পৰিবৰ্তিত অৱস্থাকেই স্বীকাৰ কৰি পেলায়। সেইকাৰনে, য়িমান সোনকালে সম্ভব ৰাজ্যলৈ গৈ সেইখিনিৰ ৰাজনৈতিক অৱস্থাৰ কথা জানিব খুজিছো। অবশ্যাই মই ছদ্মবেশে গোপনে এইখিনি কৰিব লাগিব।"

শিষ্যৰ বক্তব্য সম্বন্ধে গভীৰভাবে চিন্তা কৰি গুৰু কৃষ্ণচন্দ্ৰ কলে, "তোমাৰ তীক্ষ্ণ দৃষ্টি, কুশাগ্ৰ বুদ্ধি, অসাধাৰন জীৱন আৰু আত্মবিশ্বাস সম্পৰ্কে মই ভালকৈ জানো। য়েনেকুৱা উচিত ভাবিচা কৰিব, তাই কৰা। মোৰ আশীৰ্বাদ সকলো তোমাৰ ওপৰত থাকিল। বিজয়ী হোৱা।"

গুৰুদেৱৰ আশীৰ্বাদ লৈ মলয়ধ্বজ এজন সাধাৰন প্ৰজাৰ লগত সোনকালে কটিবদ্ধ কৰি অশ্বাৰোহত ওলাই গৈছে।

সুবৰ্নগিৰি ৰাজ্যৰ সীমান্ততে এখন সৰু স্বাধীন ভীলৰাজ্য। সেই ৰাজ্যৰ ৰজা সিংহগুপ্ত কুশধ্বজ সকলৰ অত্যন্ত ঘনিষ্ট বন্ধু আছিল। সন্ধিয়া সময়ত মলয়ধ্বজ ভীলৰাজ্যৰ ৰাজধানীতে উপস্থিত হৈ সিংহগুপ্তৰ লগত লগ কৰে। মলয়ধ্বজৰ লগত লগ হোৱাৰ বাবে সিংহগুপ্ত অতি আনন্দিত হৈ হয়। তেওঁ কৈছিল "তুমি আহি গলা, ভালেই হ'ল। বন্ধু কুশধ্বজৰ দুঃশময় কবৰ পোৱাৰ পিছত আমি তোমাৰ লগত যোগাযোগ কৰাৰ চেষ্টাই কৰি আছো। তোমাৰ সহায়ৰ বাবে আমাৰ সেনাবাহিনী প্ৰস্তুত। যুদ্ধত আমি তোমাৰ লগত থাকিম আৰু যেতিয়ালৈকে বজ্ৰকীৰ্তিকে হত্যা কৰি তাৰ ৰাজ্য তোমাৰ নিজেৰ ৰাজ্য সুবৰ্নগিৰিকে তোমাৰ হাতত তুলি দিব নোৱাৰিম তেতিয়ালৈকে আমাৰ আত্মাৰ শান্তি নহব।

"কিন্তু মহাৰাজ! শত্ৰুৰ ওচৰত এতিয়া দুই ৰাজ্যৰ সেনাবাহিনী তোমাৰ সামান্য সৈন্য লৈ কি তেওঁ লোকৰ সন্মুখত থিয় হব পৰা যাব নেকি? আপোনাৰ স্নেহ আৰু সহায়ৰ বাবে মই কৃতজ্ঞ। মোৰ বিশ্বাস সৈন্যবাহিনী লৈ বিজয় লাভ কৰা সম্ভব নহব। মোৰ দেউতাৰাক শত্ৰুৰ যিদৰে ছল ছাতুৰিৰ আশ্ৰয় লৈ হত্যা কৰিছিল; মইও তাৰ সেই দৰে হত্যা। কৰিব - বিচাৰো। মোৰ সন্দেহ, মই ষড়যন্ত্ৰ মোৰ জন্য দলৰ উচ্চধিকাৰী কোন আছে। মই তা অনুসন্ধান কৰি তৰে দণ্ড দিব বিচাৰে। এই বিলাক কুটনীতিৰ পৰিকল্পনাই সম্ভৱ। গতিকে সন্যবাহিনীৰ পৰিবৰ্তে আপোনাৰ সন্য সকলৰ মাজত কেবল এক কুশলী যোদ্ধা, কিছু অৰ্থ, কিছু স্বৰ্ন লঙ্কাৰ আৰু কিছু বিষক্ত ছচ-সলকাৰ ব্যবস্থা কৰি দিয়াক।"

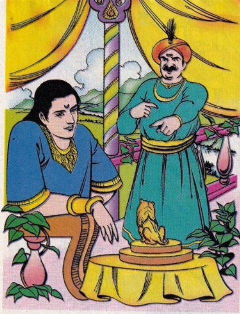

মলয়ধ্বজ তাৰ পৰিকল্পনাৰ সম্বন্ধে কলে।

সিংহগুপ্ত তাৰ বুদ্ধি আৰু আত্মবিশ্বাস দেখি মুগ্ধ হৈ কলে, "তোমাৰ পৰিকল্পনা যেন সঠিক মনে হয়। কিন্তু এই তোমাৰ পক্ষে যতেষ্ঠ?"

"হয় মহাৰাজ! যদি ভাগ্য সহায় হয় তেতিয়া এই যতেষ্ট।" দৃঢ়তাৰ লগত মলয়ধ্বজ বলে। ঠিক আছে। সকলো তুমি পাবা। এতিয়া আহাৰ খাই বিশ্ৰাম লাওঁ। পিছ দিন সকলো সিংহগুপ্ত এক সন্দৰ বলিষ্ঠ যোদ্ধা সেনাকে মলয়ধ্বজৰ ওচৰত আনি হাহি মুখে কলে, "এই দুবৰ ইচ্ছা যে তোমাৰ ওচৰত পৰিচয় দিয়াৰ কোন আবশ্যকতা নাই। তেও বিচাৰে, তাৰ শক্তিসামৰ্থ্য সম্বন্ধে তুমি নিজেই যেনে যাওঁ। মলয়ধ্বজ বুজিব পাৰিলে যে সিংহগুপ্ত তাৰ বুদ্ধিৰ পৰীক্ষা কৰিছে। গতিকে তেওঁৰ হাহি মুখে তেনে কলে "যদি

মাত্ৰ বিশস্বী গতিকে সহজেই মই ৰাজকুমাৰীকে চিনিব পাৰিলো মলয়ধ্বজে কলে।

এই উত্তৰে সিংহ গুপ্ত সম্পূৰ্ন বাবে সন্তুষ্ট হবনোৱাৰিলেও সটিক কাৰন জানিব বাবে অন্য চাপ নিদিলে। আবশ্যকীয় বস্তু সহ তাৰ আশিৰ্বাদ দি দুজনকে বিদায় দিলে।

দুজনেই অভিজ্ঞা অশ্বৰোহী সিংহগুপ্তৰ আশিৰ্বাদ লৈ দুজনেই ঘোৰাত উঠি বহিল। ঘোৰা বতাহৰ বেগত এৰি দিলে।

মূৰ্খ্যস্তেৰ পূৰ্বে সুবৰ্ন গিৰিৰ ৰাজধানীৰ ওচৰৰ এক হাবিত আহি উপস্থিত হয়। সেই খিনিত অলপ সময় বিশ্ৰাম ললে। শেষত শালিনী প্ৰশ্ন কৰে, "ৰাতি পূৱা, মোক ছিনি পোৱাৰ কাৰন যে অপোনি কৈছিল, এইটো সত্য নহয়। আপোনি, সত্য কক, মই পুৰুষবেশে থকাসত্বেওঁ আপোনি সহজে কেনেকে চিনিব পাৰিলে।

"কোন নাৰী যি বেশেই ধাৰেন নকৰক কেলেই, তাৰ কোমলতা, লজ্জাশীলতা, আৰু চকুৰ চঞ্চলতা লুকাই ৰাখিব নোৱাৰে। বিষম পৰিস্থিতিত হৈ হয়তো সামান্য সময়ৰ বাবে সম্ভৱ হয়। কিন্তু তেতিয়া এনে পৰিস্থিতি নহল। এই কাৰনে আপোনাকে চিনি পোৱা বেছি কঠিন হোৱা নাই।" মলয়ধবজ মিচিকিয়া হাহি মাৰি কলে।

ইয়াৰ পিছত আকৌ দুয়োজন অশ্বৰোহনে যোৱা আৰম্ভ কৰিলে। আন্ধকাৰে ছানি লোৱাৰ লাগে লাগে সিহত ৰাজধানীৰ সীমাত উপস্থিত হয়। নগৰৰ পৰা দূৰত এটি ধন হাবিৰ ওচৰত সিহত ৰৈ যায় অশ্বদুটিকে বছৰ লগত বান্ধিলে। ৰাতি এক পহৰ পয্যন্ত ইয়াতেই তেওঁলোক অপেক্ষা কৰি যাতায়তকাৰী লোক সকলক দেখি থাকিলে।

যুবৰাশি শালিনীৰ মত বুদ্ধিমতী বীৰাংগনা যুবতী আমাৰ লগত থাকে তা হলে জয় হোৱা নিশ্চিত। বিশ্বাস মোৰ আশা অৱশ্যাই ফলীভূত হব। মলয়ধ্বজেৰ কথা শুনি লজত শালিনিৰ মূৰ তল হৈ যায়। সিংহগুপ্ত বিশ্ময় প্ৰকাশ কৰি প্ৰশ্ন কৰিলে, "মলয়ধ্বজ! তুমি কেনেকে জানিলা জে সৈনিকেৰ বেশত সি এজনী নাৰী, সি মোৰেই কন্যা শালিনী। অতিত তুমি কোন দিনা শালিনীকে দেখি পোৱানাই আমি তোমাৰ বুদ্ধিৰ পৰিমান চালো, তাতে তুমি সফলহলা এতিয়া মোৰ দৃঢ়বিশ্বাস হ'ল যে তুমি তোমাৰ লক্ষ্য অৱশ্যাই পূৰন কৰিব পাৰিবা সফল হবা।

"মই যানিছিলো যে আপোনাৰ কন্যা যুদ্ধ বিদ্যায় ইমান কুশলী হওয়াৰ ফলে আপোনি অন্য কোনোবাকে মোৰ লগত পাঠিয়াব নে। আৰু দ্বিতীয়তে, মই ক্ষেত্ৰেত সিয়েই হব এক

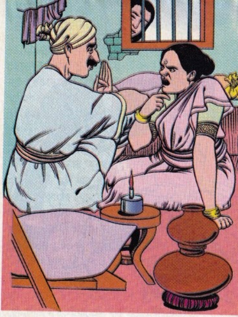

তাৰ পিছত ভৰিৰে খোজা কাৰি নগৰ, প্ৰবেশ কৰিলে। লাহে লাহে জনসাধাৰনৰ ফালে আহিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে।

তেতিয়া মাজৰাতি আছিল, ৰাষিওফলে নিস্তব্ধ। মানুহে দুৱাৰ কিৰকী বন্ধ কৰি শুবলৈ আৰম্ভ কৰিছে। মলয়ধ্বজ আৰু শালিনী এটা অন্ধকাৰ গলিৰে সাৱধানে কুজকাঢ়ি গৈ আছে।

এখন ঘৰৰ ভিতৰৰ পৰা প্ৰতীপৰ পোহৰ ওলাই আহিছে। দুয়োজনে ঘৰৰ ওচৰত আহি জানালাদি উকি মাৰি চাই দেখিলে স্বামী স্ত্ৰীয়ে কিবা কথা মাতিছে।

মহিলাই সুধিলে, "এই বদমাশ গুলিৰা যুৱৰাজকেও হত্যা কৰিছে। পুৰুষজনে উত্তৰত কলে, ওচৰত ৰাজা লোভত পৰি অন্ধ হৈ গৈছে। সি এজন পাপী, ঘোৰ অন্যায়কৰী। তাৰ ধৰ্ম অধৰ্মৰ কোনো বিচাৰ নাই। যিকোনো প্ৰকাৰে সি আমাৰ ৰজাক বধ কৰিলো ঠিক সেইবাবে ৰাজ্য লাভৰ লোভত পুৱৰাজ্যক হত্যা পৰিবলৈ সংকোচ নকৰে। বৰ ভাল হৈছে আমি সেই সময়ত যুবৰাজ গুৰুৰ আশ্ৰমত কিন্তু কোনে জানে শত্ৰু তাৰ ষড়যন্ত্ৰৰ জাল এই পৰ্যন্ত ..."

হে ভগৱান, যুবৰাজকে ৰক্ষা কৰা তুমি। মহিলাজনীয়ে হাতজুৰি কলে।

তাৰ পিছত স্বামী-স্ত্ৰী দুয়োজন মনে মনে আছে। পুনৰ স্বামীয়ে কলে আচল দোষী সেই বদমাশ সেনাপাতি কন্দৰ্প। ঘৰৰ শত্ৰু বাহিৰৰ শত্ৰু তকৈ বেছি বিপদজনক হয়। আমাৰ যে ৰজাৰ ৰক্ষক আছিল সি হৈ গৈছে ভক্ষক। এনেকোৱা পাপীক শগুনৰ সতোৱাই মুৱাৰ লাগে। ইয়াতকৈ কোছি হোৱা উচিত।

পত্নীয়ে আচৰীতহৈ কৈ উঠিল, "কি, আমাৰ সেনাপতি কন্দৰ্পই আমাৰ ৰজা-ৰানীকে হত্যা কৰিছে।"

"লাহে কোৱা। কোনোৱা যদি শুনি পেলাই তেন্তে আসাৰোতেনে অৱস্থা হব। মাজ ৰাতি হব ধৰিছে। এতিয়া শুই যোৱা।" পতি পত্নীৰ সাবধান কৰি কলে।

বহু সময় ঋষি কোনো শব্দ শুনা পোযোৱাৰ ফলত মলয়ধ্বজ আহি দৰজাও শব্দ কৰিলে। তাৰফলতো কোনো শব্দ হোৱা নাই। মলয়ধ্বজ পুনৰায় দৰজাত শব্দ কৰিলে।

"কোন" ঘৰৰ পৰা পুৰুষে কলে।

"বন্ধু" মলয়ধ্বজ্যৰৰ লাহেকৈ কলে।

অপল পিছত দৰজা খুলি যায়। দৰজা খোলাৰ পিছত দুয়ো সোমাই গ'ল আৰু ভিতৰত গৈ দৰজা বন্ধ কৰি দিলে।

ঘৰৰ কৰ্তা সুকেতু আৰু তাৰ পত্নী মধ্যৰাতি দুজন অপৰিচিত যুবকক ঘৰৰ ভিতৰত এনেকৈ সোমুৱাত ভয় কৰিছে। কিন্তু

মলয়ধ্বজে যেতিয়া তাৰ নিজৰ পৰিচয় দিলে তেতিয়া সুকেতুৰ আনন্দত সীমা নবৰা হ'ল। অথচ ৰাজকুমাৰক নিজৰ ঘৰত দেখি নিজকে ধন্য বুলি ভাবিছে।

মলয়ধ্বজে সুকেতুৰ লগত কথাপাতি তাৰ বিশ্বাসী হৈ গ'ল, তাৰ পিছত আক্ৰমনকাৰী ৰজা আৰু কন্দৰ্পৰ সম্বন্ধে জানি কিভাবে ধ্বংস কৰিব পৰা যায় সেই বিষয়ে আলোচনা কৰিলে। ৰাজকুমাৰ সকলো প্ৰকাৰৰ সহায় কৰিবলৈ সুকেতু প্ৰস্তুত। সি কলে, "আপোনি আমাৰ ৰাজ্য। সিকোনো হৈছে আপোনাৰ নহয় সকলো প্ৰজাৰ দুঃখ। গোপনে এই কাম হৈছে কাৰন প্ৰজাসকলৰ কোনো সমৰ্থন নাই। প্ৰজাসকল শোকত বিৰাট ক্ষুদ্ধ। কন্দৰ্পৰ লগত যি কেইজন আছে তাৰ কেইজন বাদে বাকী সকলো প্ৰজা আপোনাৰ পক্ষে। আপোনাৰ আদেশ অনুসাৰি আমি সকলো কৰিব পাৰিম।

"আমি সচাঁসচি একো কৰিব নোৱাৰো। ইয়াতে প্ৰজাসকলৰ আৰু আমাৰ বিপদ নিশ্চয় হৈ যাব। সেয়ে মই এনেকুৱা কম গোপনে সকলো কৰিব লাগিব। ভগৱানৰ কৃপাত সত্যৰ যায় হবই। মলয়ধ্বজে সুকেতুক বুজাই কলে।

পিছদিনা ৰাতিপোৱা ৰাজকুমাৰ নিৰ্দেশ অনুযায়ী সুকেতু বজ্ৰকীৰ্তিৰ শয়ন কোঠাৰ প্ৰহৰীদেৰ প্ৰধান গুৰুকে মাতি আছিলে। তাক মলয়ধ্বজে নিজৰ পৰিচয় দি নিজৰ কামৰ বাবে সাহায্য চালে। গুৰুই সেই কথা শুনি ভয়ত কপিবলৈ ধৰিলে। তেতিয়া মলয়ধ্বজে এটা মূল্যৱান হাৰ ওলিয়াই তাক দেখাই কলে, তোমাৰ কামৰ এইটোই হব পুৰস্কাৰ। কামশেষ হোৱাৰ পিছত ইয়াৰ দহগুন পাবা। ভয় কৰাৰ কাৰন নাই। তুমি সত্য আৰু ন্যায়ৰ পথত আছা, পাপৰ লগত নহয়। এনেকুৱা ৰাজধৰ্মৰ কামত অধিক পুন্য হয়।

গুৰুৰ মূল্যৱান হাৰটি গ্ৰহন কৰতো অস্বীকাৰ কৰি কলে, "আপোনি আমাৰ আচল ৰজা। আপোনাক সহায় কৰা আমাৰ ধৰ্ম। ইয়াৰ বাবে বানম কোনো প্ৰয়োজন নাই। আপোনি আমাৰ ৰজা, ৰাজ্য হৈছে আমাৰ শাসন কৰাটোৱেই চাও। আপোনি আজি ৰাতি দ্বিতীয় প্ৰহৰেৰ পিছত আহিব।" এই বুলি গুৰুয়ে ৰাজকোমাৰৰ ভৰিত ধৰি প্ৰনাম কৰি গুচি গ'ল।

বজ্ৰকীৰ্তিৰ প্ৰহাৰী গুচি যোৱাৰ পিছত

মলয়ধবজ সুকেতুৰ সহায়ত কন্দৰ্পৰ শোৱাকক্ষৰ প্ৰহৰী বীৰক মাতি পাঠয়াই । যুবৰাজৰ পৰিচয় জনাৰ পিচত বীৰ জনৰ মুখ বগা পৰি যায়, ভয়ত কপিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে । পিছত যুৱৰাজ জনৰ আগমনে আনন্দভাব প্ৰকাশ কৰিব কথা দিয়ে আৰু জিমান খিনি পাৰে যুৱৰাজ জনক মহাত্ম কৰিব ।

মলয়ধবজ সোনকালে এটা চোলাৰ পাকেট উলিয়াই বীৰজনৰ হাতত বিধিত দিয়ে । বীৰৰ জন্ত্ৰনাথ কেকাই উঠি ছটফটাবলৈ আৰম্ভ কৰে । মলয়ধবজ তেওঁৰ মুখৰ ওপৰত কাপোৰ বন্ধি দিয়ে, শালিনী অথবা সুকেতুৰ সহায়ত তেওঁৰ হাত-ভৰি বান্ধি পেলায় ।

তাৰপিচত মলয়ধবজ সুকেতুৰ বীৰজনৰ ঘৰত পঠিয়াই তেওঁৰ শ্ৰী আৰু সন্তানক মাতি আনে । তেওঁক বেছি সুমুৱাই অজ্ঞান কৰি পেলায় । তাৰপিছত বীৰজনৰ ওচৰত আহি তেওঁক কয়, "তোমাৰ মন কুটিল ভাৱনায় পূৰ্ন হৈ আছে । তেওঁ তোমাৰ দেহত বিষ সুমুৱাই ছে । তোমাৰ শ্ৰী-সন্তান অজ্ঞান হৈ পৰি আছে । যদি তুমি মোক সহায় কৰা তেন্তে তুমি আৰ তোমাৰ পৰিয়াল সুৰক্ষিত হৈ থাকিব । যদি সহায় নকৰা তেনেহলে তোমালোকৰ কোনেওঁ জীয়াই থাকিব নোৱাৰে ।

মলয়ধবজৰ কথা শুনি ধৰে ভয়ত কমাই কৰ কৰ পৰা নাই । পত্নী আৰু সন্তানৰ জীবন ভয়ানক বিপদৰ মাজত বৈছে যাক দেখিলেই হাত যোৰ কৰি প্ৰনাম জনোয়, যুৱৰাজে যি কব তেওঁ সেই মতেই কাম কৰি যাব ।

মলয়ধবজৰ যেতিয়া সম্পূনকৈ বিশ্বাস হয় যে বীৰ আৰু কপটতা নকৰে তেতিয়া তেওঁক অলপ মান ওষধ দিয়ে । তেওঁৰ বিষ যন্দ্ৰনা অলপ কম হয় । তেওঁক কয় এতিয়া তোমাৰ দেহৰ বিষক্ৰিয়া আতৰি যাব । মই যি ভাবে কৈছো, ঠিক আজি ৰাতি তোমাৰ এটা কাম কৰিবলৈ হব । কালি ৰাতিপুৱা তোমাৰ স্ত্ৰী আৰু লবা ছোৱালীৰ লগত ইয়াতেই মিলন হব । যদি সামান্য চলে-কপটতা কৰে তেতিয়াহলে তেওঁক তুমি মৃত অৱস্থাত পাবা ।

(ক্ৰমশ)

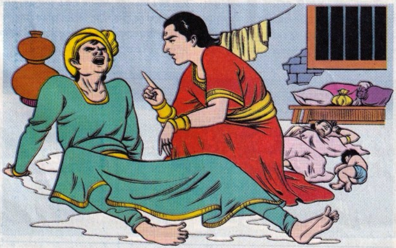

এক মহান সভ্যতাৰ এটি নিদর্শন
যুগে যুগে সত্যৰ বাবে গৌৰময় অনুসন্ধান

৬ এক বিশাল সাম্রাজিক উপৰত এক বিশাল বনভূমি

"ককাদাদু, ভাৰতৰ ভিভিন্ন স্থানেৰ যে প্রাচীন নাম বিলাক তুমি থে কলা সত্যই ই চিত্তাকর্ষক। প্রাচীন কালেৰ ব্যক্তিত্বৰ কিমান সমূহ ৰ নাম স্থিতিত জাগি উঠে।" চামেলী সেমালানো সুৰে কলে। তেওঁ তাৰ অধ্যাপক সন্দীপ দেবনাথৰ লগত নদীৰ পাৰত সন্দিয়া ভ্রমন কৰিছিল।

"ই'য়াৰ মাজত কেৱল মহান ব্যক্তিৰ সকলৰ নামেই নাহয় তেওঁলোকৰ মহান কীর্তি সম্বন্ধেও জ্ঞানার্জন কৰা যায়, এইটো নহয় ককাদাদু?" সন্দিপে কলে।

অধ্যাপক এটি - বনোৱা বেঞ্চৰ ওপৰত বহি পৰিল। তাৰ দৃষ্টি তেতিয়া নদীৰ আন পাৰৰ বহু মাইল দূৰৰ পহৰেৰ ধুমৰ ৰেখা পাৰ কৰি সূর্য্যস্থ উপভোগ কৰিছে।

"সচা কৈছে আমাৰ অতীত জিমান বিশাল সিমানেই জটিল কোন স্থানৰ নাম সদায় মহান পুৰুষেৰ নাম আৰু কৃতিত্বকে বহন কৰে না। সুদুৰ অস্তিত্বৰ স্ত্রী পুৰুষৰ মনোভাৱ বুজি উঠা আমাৰ পক্ষে অত্যন্ত দূৰুহ মই জনো, মুনি ঋষিগন তেওলোকৰ কৰুনাৰ বশবর্তী হৈ কিছু স্থানৰ নামাকৰন, কৰিছে আনাকি অনেক লোকৰ নামানুসাৰে যিসকল মুঠেই মহান বা বীৰ নাছিল অবশ্য তেওলোকৰ আশে পাশে অস্বাভাবিক কিছু ঘটি যায়। ইয়াত ঋষি সকলৰ, ভাৱ আছিল ঘটনাৰ মূল ব্যক্তিৰ নামটোৰ দীর্ঘ জীৱন যদি নিদিয়ে তেন্তে উত্তৰ পুৰুষ সকলে এই বোৰ পাহৰি যাব।" ককায়দাদুয়েকলো।

এটি ঘটনা বিস্মৃতি হলে কি হব? কোনটো ঘটনাক চিৰস্মৰনীয় ৰাখিবৰ কাৰনে কোন অযোগ্য ব্যক্তিৰ নামক অমৰ কৰি ৰাখিব লাগিব ? সন্দীপে প্রশ্ন কৰিলে ?

"সন্দীপ, এনেকুৱা অৱস্থাত ঘটনাট ইমান উল্লেখযোগ্য যে তাক স্মৰনীয় কৰি ৰাখিবৰ কাৰনে এজন ওনযোগ্য ব্যক্তিক স্মৰনীয় কৰি ৰাখিব লগা হয়। কৃষক স্মৰন কৰি ৰাখিবলৈ হলে বংসকো মনত ৰাখিব লগা হয়। আচলতে, ঘটনাৰ লগত অনযোঘ্য ব্যক্তি এনে থাকে যে সেই ঘটনা বিচ্ছিন্ন কৰিব নোৱাৰি। সেয়াই প্রাচিন আখানে তেওঁ লোকৰ সম্ভন্ধেওঁ জানিব লাগিয়া হয়। ককাই তাৰ মতামত ব্যক্তকৰে।

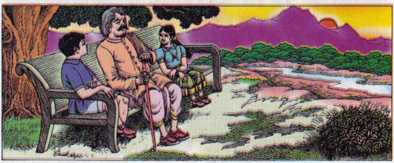

বিশ্বাৰসু

"যেনেকুৱা, এইটো উদাহৰন? দাদাৰ ফালে হাসিমুখে চামেলীয়ে চায়। কিন্তু ককায় যাতে নেদেখে তাৰ ফালেওঁ সতৰ্ক। আচলতে হাঁহিবে সন্দীপক বুজিবলৈ খুজে, কোনো এটা কাহিনী কোৱাৰ বাবে ককাক জোৰ দি ধৰিছে।

উদাহৰনস্বৰূপ দণ্ডকাৰন্য। ৰামায়ন সম্বন্ধ আছে। এইটো কি এটা কাল্পনিক অৰন্য নহয়? চামেলীয়ে সুধিলে।

হঠাৎ তোমাৰ মনত সন্দেহ উপজিল যে এইটো এটা কাল্পনিক। পৃথিবীৰ অৰন্যৰ মাজত দণ্ডকাৰন্য গৰ্ব কৰাৰ নিচিনা। এই অৰন্য কেবল প্ৰচিন নহয়, এইটো এনেকুৱা এটা অৰন্য যে ইয়াত কোনো এক সময়ে মহান সভ্যতই বিকাশ ঘটাইছিল। দণ্ডকাৰনৰে লগত তুলনা কৰা যায় যে এনে কোনো অৰন্য পৃথিৱীত আছে বুলি মই নাজানোৱেই।

কিন্তু এই অৰন্যৰ অস্তিত্ব আছিল কেৱল ৰামায়নৰ নিচিনা পোৰানিক যুবক। এতিয়াওঁ ইয়াৰ অস্তিত্ব আছে বুলি তুমি কেছা অ কৌতুহল আৰু উদ্দীপনা লৈ চামেলীয়ে সুঠি পেলায়।

ভাৰতত প্ৰতি বছৰত যত পচিছ হাজাৰ হেক্টৰ আয়তনৰ বেছি অৰন্যঞ্চল কাটি ধ্বস কৰি পেলায়, তাতেই তুমি ওই প্ৰশ্ন কৰিব পাৰা। আমাৰ বনাঞ্চল বোৰ ভয়াবহ এটা গতিত নষ্ট হতলৈ ধৰিছে। চামেলী, ৰামায়নৰ অনেক ঘটনাৰ কেন্দ্ৰভূমি আছিল দণ্ডকাৰন্য। এই অৰন্যৰ, ৰাক্ষস ৰজা ৰাবনৰ ভগ্নী সূৰ্পনখা ৰামক বিয়াৰ প্ৰস্তাব দিছিল। আৰু লক্ষনে তেওঁৰ ফালে চাই থাকে।

যুবক ৰজা উত্তৰ দিয়ে।

যুবতী অবাক হৈ যায়। কিন্তু অতি সোনকালেই নিজকে সম্ভালিলৈ কলে, "চাওঁক, আপোনি নিজকে এই দেশৰ ৰজা হিচাপে পৰিচয় দিলেন। কিন্তু মই তাক বিশ্বাস কৰিব পৰা নাই। এজন ৰজাৰ জন্য উচিতযে, কেৱল দুটি পৰিস্থিতিতহে এজন পুৰথে এজনী ৰানীকে বিবাহ কৰিব পৰে প্ৰথমাত, ৰমনী তাকে বিবাহ কৰিবৰ ইচ্ছুক, অন্তত তাকে বিবাহ কৰিবৰ মম্মত, আৰু দ্বিতীয়তে, নাৰী জনীৰ পিতামতা যদি এই বিবাহৰ প্ৰস্তাবত সম্মতি দিয়ে। এই ক্ষেত্ৰত মই আপোনাক বিবাহ কৰাত ৰজী নহত। আৰু আপোনাৰ প্ৰস্তাবৰ

বাবে মোৰ পিতা মাতাৰে অনুমতি আপোনি প্ৰাৰ্থনা কৰা নাই।

ৰজা অসন্তাৰ দৰে হৈ উঠে; "গৰ্ভিত যুবতী। কোনো পিতা মাতা মোকে, এজন ৰজাকে জোৱাই হিচাপে পালে সেইটো সৌভাগ্য বুলি মনে কৰিব। মই

কোনো ৰীতি নিয়ম মানিব বিচাৰা নাই। মোৰ লগত আহি যোৱা মোৰ এক গাড়ী উপহাৰ মোৰ মন্ত্ৰী সকলক দি পাঠিয়াই দিম তোমাৰ পিতাকে প্ৰসন্ন কৰাৰ বাবে। এক নিঃশ্বাসে দণ্ডকে কথা বিলাক শেষ কৰি যুবতীৰ হাতত ধৰিব চেষ্টা কৰে।

যুবতী আৰু কোনেওঁ নাই। স্বয়ং শুক্ৰাচাৰ্যেৰে কন্যা অৰজা ওচৰতেই মুনিৰ আশ্ৰম। সৰোবৰৰ স্নান কৰি

ঘূৰি গেছে ঘৰলৈ, "ছি, ছি! তোমাকে ধিক্কাৰ দিয়াত উদ্ধত যুবক।" অৰজা চিংকাৰ কৰি কলে।

মোৰ পিতা এজন ঋষি। তোমাৰ সমস্ত ৰাজ্য পাট আৰু ৰাজ ভাণ্ডাৰ দিলেও তাকে - প্ৰসন্ন কৰিব নোবাৰিলে। তাৰ ওচৰত এজনে ব্যক্তিৰ চৰিত্ৰ ভিন্ন বস্তুতকৈ - অলপ তুছে।

অৰজা দণ্ডকৰ হাত এৰি গৈ থোৱা আৰম্ভ কৰে। দণ্ডক দৈৰি আহি আকৌ তাকে কঠিন হাতে ধৰিলে অৰজা হাতএৰিবৰ চেষ্টা কৰে। এই অসভ্য জনোবাৰৰ হাতৰ পৰা মুক্তি পায় কিন্তু সকলো দেহত ৰক্ত, ক্ষতবিক্ষত তাৰ নীচ, বদমাশ! দূৰ হৈয়ে যাওঁ ইয়াৰ পৰা অতি সোনকালেই এই নোংৰামি সয়তানিৰ শাস্তি পবা তুমি।

এই অৰন্যভূমিত মুনি ঋষিসকলৰ যজ্ঞানুষ্ঠান বিঘ্ন ঘটনাৰ বাবে বহুত অসুৰ ৰাক্ষসৰ বিৰুদ্ধে ৰামৰ যুদ্ধ পৰিবলগীয়া হয়। ইয়াতেই সীতাক হৰন কৰি নিয়ে ৰাবনে ইয়াতেই সীতাৰ অপহৰনকাৰী ৰাবনেৰ লগত যুদ্ধ কৰি জটায় মৃত্যুবৰন কৰে। এনেকুৱা আৰু বহুতো ঘটনা। কিন্তু এই বিৰটি অৰন্যাঞ্চল বাহুলাংশে নষ্ট হৈ যোৱা সত্বেও, এতিয়াও উৰিষ্যা, অন্ধ্ৰ প্ৰদেশ আৰু মধ্য প্ৰদেশৰ ভূখণ্ডড জুৰি বিস্তৃত হৈ আছে ইয়াৰ কিছু অংশ।"

ইয়াৰ নামকৰনৰ পিছতে কোনো কাহিনী জৰিত আছে। সন্দীপ অধীৰ হৈ জিজ্ঞাসা কৰিলে।

দেবনাথ তেতিয়া আখ্যান কাহিনী আৰম্ভ কৰে। সুদূৰ অতীতৰ কাহিনী। কোনো এসময়ত দণ্ডক বংশেৰ ৰজাৰ। এক বিশাল ভূখণ্ডত শাসন কৰিছিল। এই ৰাজবংশৰ এজন ৰজা, যাৰ নাম আছিল তণ্ডক, আমোদ প্ৰমোদৰ ফালেই তাৰ আসক্তি আছিল বেছি, আনন্দ উল্লাহ কৰি ফূৰিছিল অন্য একো নকৰিছিল।

এধিন বনৰ মাজেৰে অশ্বাৰোহন হৈ যোৱাৰ সময়ত এটি হ্ৰদৰ ওচৰত থিয়হৈ পৰিল। তাৰ অপলক দৃষ্টি তেতিয়া নিবদ্ধ হৈ ৰৈছিল এজনী যুবতীৰ ওপৰত, পানীৰ পৰা উঠি আহিছে। সি কি এটি পৰী। ৰজা দণ্ডকৰ বিশ্বাস নহয় যে মানুহৰ মাজও এইৰূপ এক অপৰূপা সুন্দৰী থাকিব পাৰে।

যুবতী অশ্বাৰোহীৰ ফালে চাই হাহি অন্য ফালে যোৱা আৰম্ভ কৰে। ৰজা দণ্ডক ঘোৰাৰ নামি আহি যুবকী অনুসৰন কৰি তাৰ অতি ওচৰ চাপি আহে। যুবতী অলপ লজ্জিত ও শঙ্কিত হৈ যায়।

"আপোনি পথ হেৰাই পেল্লাইছে? আপোনাৰ কি কোনো সাহয্যৰ প্ৰয়োজনে ?" লজ্জা ৰক্তিম মূখে যুবতী প্ৰশ্ন কৰে।

"যি পথে যিফালে মই যাম সেইটোই মোৰ পথ হব কাৰন মই এই খনিৰ ভূ-স্বামী মই এই দেশৰ ৰজা তোমাৰ দ্বিতীয় প্ৰশ্নৰ উত্তৰত কৈ, মই তোমাকেই খুজি যাওঁ। মই তোমাকে বিবাহ কৰিব বিচাৰো।

অৰজা লাহে লাহে অগুৱাই যায়, অদৃশ্য হৈ যায় ঝোপেৰ পিছফালে। অৰন্যৰ প্ৰতিটো বাট তেওঁৰ পৰিচিত। দণ্ডক পুনৰায় অৰজকক ধৰাৰ চেষ্টা কৰে, কিন্তু তেওঁৰ সন্ধান পোৱা নাই।

সামান্য দূৰত্বত নদীৰ ফালে অৰজাৰ পিতৃ গুৰুচাৰ্যৰে কুটিৰ। দীৰ্ঘ ধ্যানৰ পিচত মুনিয়ে চকু দুটা খুলি চালে। তেওঁৰ একমাত্ৰ কন্যা অৰজা সম্মুখত থিয় হৈ আছে, দেহ ক্ষতবিক্ষত, চকুৱে মুখত সন্ত্ৰস্ত ভাব।

কি হৈছে তোমাৰ ? সুনিয়ে সুধিলে কন্যাক।

অৰজাই কান্দিৰ ভাঙি পৰে। তাই ইমানেই ভীত হৈ পৰিছিল যে দীৰ্ঘ সময় কোনো কথাই কব নোৱাৰে। তেওঁ কল্পনাওঁ কৰিব পৰা নাই যে, বনৰ শিহক তুলনাত অধিক সিংহ কোনো মানুহ হব পাৰে। আৰু তাকেই সেই সিংস্ৰতাৰ মানুহটোৰ আগত পৰিব লাগিব। পিতৃৰ স্নেহ আৰু সান্তনায় তাৰ সমস্তভাৱ দূৰ হয়। পিতৃক তাৰ দুখৰ ঘটনা সকলো বিবৰি কলে।

মুনিয়ে ধ্যানৰ মধ্যমেৰে বুজিব পাৰিলে, সেই অসভ্য দুৰাচাৰী স্বয়ং ৰজা দণ্ডক। তেওঁ আৰু জানিব পাৰে ৰাজ্য এনেকুৱা দুশাসনৰ চিকাৰ হৈ চলি আছে।

মুনিয়ে এক যজ্ঞৰ আয়োজন কৰে, আৰু সেই ৰাজ্যৰ ধ্বংসৰ বাবে এক পিপুল শক্তিৰ আহবান জনায়। তেওঁ অভিশাপ দিয়ে, "শুদ্ধ আৰু পবিত্ৰ আত্মাৰ অধিকাৰী আৰু নিৰ্দোষ পশু ব্যতীত পাপী দুৰাচাৰ দডকাৰ সম্পূৰ্ন ৰাজ্য জুয়ে ভস্ম কৰি পেলাব।

লগে লগে ৰাজ প্ৰসাদ, গোটেই জনপথ, অৰন্যৰ চাৰিওঁফালে ব্যাপ্ত নগৰ, গাওঁ অগ্নিত শিখাত আক্ৰান্ত হয়। বহুত দিন ৰাতি ধৰি জুইৰ শিখা জ্বলি থাকে, দণ্ডকৰ লগত তাৰ সমস্ত ৰাজা পুৰি ছাই হৈ যায়। যি সকল নিৰ্দোষ পুন্যাত্মা নাৰী পুৰুষ, শিশু বাচি থাকে তেওঁ লোক অন্যফালে গুচি যায়। নতুন আশ্ৰয়ৰ সন্ধানত বনৰ পশু পক্ষী বোৰো অৰন্য ত্যাগ কৰি গুচি যায়। জুইৰ কি ভয়ানক তাণ্ডৱ। শ শ মাইল জুৰি কেৱল ছাই আৰু ছাই।

লাহে লাহে সেই ঠাইৰ অৱস্থা পৰিবৰ্তন হয়। বায়ুবাহিত হৈ বীজ বেলেগ জংগলৰ পৰা আহে সেই অঞ্চলত। বাৰিষা হয়। পৰবৰ্তী কেইটা শতবছৰত সকলো অঞ্চল এটা ঘন বনাঞ্চলত পৰিবৰ্তিত হৈ যায়। মুনি - ঋষিসকলৰ আশ্ৰয়স্থল হৈ ওঠে, তাৰ লগত ৰাক্ষস পিশাচসকলৰ বিচৰনভূমি হৈ ওঠে।

মুনি-ঋষি যোনে জানিছিল এই অৰন্যক দণ্ডকাৰন্য নামৰে মাতিবলৈ আৰম্ভ কৰে। এনেদৰে অমৰ হৈ থাকে দণ্ডক ৰাজবংশ আৰু অযোগ্য দণ্ড ৰজা।

"অদ্ভুত!" চামেলী আৰু সন্দীপে বিস্ময় প্ৰকাশ কৰি কলে। (ক্ৰমশ)

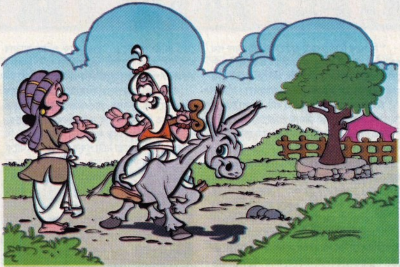

অসাধাৰন এটা গাধ

গুৰুদেৱ সদায় তাৰ শিষ্যসকলৰ ঘৰত যায় । খুজকাঢ়ি ঘুৰিফুৰে । এতিয়া গুৰুদেৱ বৃদ্ধ হৈ পৰিছে, খুজকঢ়াত ভাগৰ লাগে । কিন্তু স্বীকাৰ নকৰে সেইকথা ।

এদিনাখন তাৰ এজন শিষ্য এটা ধুনীয়া গাধ আনি তাক দি ক'লে, "গুৰুদেৱ, আপোনাৰ যাতায়াতৰ বাবে এইটোক আপোনি গ্ৰহন কৰক । পথাৰ, পানী, বোকা পাৰ হৈ গাৱে গাৱে খোজকাঢ়ি যাবলৈ দেখিবলৈ পাও আপোনাক, চাই আমাৰ সকলোৰে কষ্ট হয় । এই হৃষ্টপুষ্ট জানোয়াৰটো আপোনাৰ বৰ কামত আহিব ।"

খোজকাঢ়ি যাবলৈ গুৰুদেবৰ ভ্ৰুক্ষেপ নাই, কিন্তু ভক্তিশ্ৰদ্ধা ভালপোৱা যি দিয়ে তাক স্বীকাৰ কৰিব নিবিচাৰে । গাধটোক গ্ৰহন কৰে গুৰুদেব ।

পাছদিনাখন গুৰুদেবক তেঁওৰ গাঁওৰ জমিদাৰৰৰ ঘৰত যাব লাগিব । গাধৰ ওপৰত বহি গুৰুৱে যাবলৈ আৰম্ভ কৰে, আৰু শিষ্যসকলে তেঁওক অনুসৰন কৰি খোজকাঢ়ি থাকে । বহুতো পুৰুষ মহিলাই জমিদাৰৰ ঘৰৰ আগত গুৰুক সম্বৰ্ধনা দিয়াৰ বাবে অপেক্ষা কৰি আছে । গাধৰ পৰা নমাৰ আগতেই গুৰুক ফুলৰ মালা পিন্ধায় । তাৰ কিছুমান ফুল গাধৰ ওপৰত পৰে । তাতে অৱশ্যই গাধটোৱে গৰ্ব অনুভৱ কৰে ।

শিষ্যসকলে গুৰুক ঘৰৰ ভিতৰত লৈ যায় । আৰু গাধটোক জমিদাৰবাড়ীৰ গৰ্দভশালাত লৈ যায় ।

"আপোনি মহান । মোৰ গৰ্ব যে মোৰ জাতৰ অন্তত এজনে ইমানখিনি সন্মান পালে ।" জমিদাৰৰ গাধটোৱে গুৰুদেবৰ গাধটোক কলে ।

গুৰুদেৱৰ গাধটোৱে হাঁহে । সিও নিজৰ বাবে গৰ্ব অনুভব কৰিছিল ।

দুঘন্টা মানৰ পাছত গুৰুদেবে জমিদাৰ ঘৰৰ ভিতৰত পৰা ওলাই আহে । তেতিয়ালৈকে জমিদাৰৰ চাকৰসকলে গাধাটোক বৰ ভালদৰে

অসীম কুমাৰ

খোৱাইছে । গুৰুৱে গাধটোক বাহন কৰি নিজৰ আশ্ৰমত উভতি আহে ।

যেতিয়াই গুৰুৱে গাধৰ পিঠিত বহি কোনো শিষ্যৰ ঘৰত যায়, গুৰুৱে গাধৰ পিঠিৰ পৰা নমাৰ আগতেই শিষ্যসকলে তেখেঁতক প্ৰনাম কৰে । গাধটোৱে ভাৱে । সকলোৱে তাক প্ৰনাম কৰিছে ।

এবাৰ জমিদাৰৰ ঘৰত কোনো ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ বাবে গুৰুদেৱক তিনিদিন মান পাছে পাছে তাতে যাব লগা হৈছে । জমিদাৰঘৰৰ গাধৰ সবোতকৈ বেচি পছন্দ হৈছে । তাতে যাবলৈ বেচি আগ্ৰহ । কাৰন, আন কোনো ঠাইত বা ঘৰত তাক তেনেকুৱা সন্মান কোনেও নিদিয়ে আৰু । ইয়াৰ বাবে তাৰ দুখ হয় ।

জমিদাৰ ঘৰত ধৰ্মীয় অনুষ্ঠানৰ শেষত গুৰুদেব এটা সপ্তাহ আশ্ৰমৰ পৰা ক'তও আৰু যোৱা নাই । এটা সপ্তাহৰ পাছত শিষ্যসকলৰ ঘৰত নিমন্ত্ৰন আহিলে গুৰুৱে তাত যোৱাৰ বাবে সাজু হয় । গাধটোক আস্তাবলৰ পৰা লৈ আহিলে সেইটো বৰ খুচি । গুৰুৱে গধাটোৰ ওপৰত উঠি শিষ্যসকলৰ লগত গন্তব্যস্থানৰ ফালে গৈ আছিল । অলপদূৰ যোৱাৰ পাছত এটা চাৰি আলি আহে । তাৰ পৰা এটা ৰাস্তা জমিদাৰৰ ঘৰৰ ফালে গৈছে আৰু আন এটা সেই শিষ্যৰ ঘৰৰ ৰাস্তা, য'ত গুৰুদেৱে এতিয়া গৈ আছে । শিষ্যই গুৰুক তাৰ ঘৰৰ পথত লৈ যাবলৈ বিচাৰে গাধটো সেই পথেৰে যাবলৈ নিবিচাৰে, ৰখি যায় বাৰে বাৰে । গাধটোক আগুৱাই লৈ যাব নোৱাৰি, বৰং গাধটোৱে তাৰ প্ৰিয় পৰিচিত ৰাস্থা ধৰি জমিদাৰ ঘৰৰ ফালে যাবলৈ আৰম্ভ কৰে ।

শিষ্যই গাধাটোক জোৰ কৰি তাৰ নিজৰ ঘৰৰ পথেৰে লৈ যাবলৈ বিচাৰে । জোৰ জবৰদস্তি, টনাহেচা কৰে । তাতে গাধটো খংখাই ওঠে । এনেকুৱা খং ওঠে যে জপিয়াই ওওঠে গুৰুদেবক মাটিত পেলাই দি জমিদাৰৰ ঘৰৰ ফালে দৌড়ি যায় ।

জমিদাৰৰ ঘৰ আগতেই । ডাঙৰ আশা লৈ জমিদাৰঘৰৰ আগৰ গেট পাৰ হৈ সুমাই আহে । ভিতৰৰ খালি ঠাই ঘুৰি ফুৰি চাকৰৰ দৃষ্টি আকৰ্ষন কৰিব বিচাৰে, সি আহিছে । কিন্তু হায়, চাকৰজনে ডাণ্ডা লৈ খেদি আহি বৰ জোৰকে মাৰে গাধাটোক, তাৰপাছত উলিয়াই দিয়ে ।

গাধাটোৱে মাৰ খাই পেংলাই পেংলাই আকৌ গলিৰ চাৰি আলিৰ ফালে আহে কৈ কৈ, "যেন লাগিছে সিহঁতে মোক চিনিব পৰা নাই । কেনেকুৱা মানুহ, কেইদিনমানৰ ভিতৰত মোৰ নিচিনা এজনক পাহৰি যাব পাৰে !!"

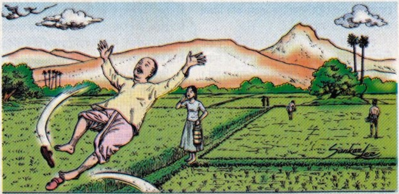

অধিকাৰ

মানিকবাবুৱে সদায় ৰাতিপুৱা ক্ষেতি চাবলৈ যায়। তেওঁবেই ভাতৃৰ জীয়েক শান্তা ঘোৱা আৰু পানী লৈ যায়। সময়মতে মানিকবাবুক খাবলৈ দিয়ে, তেওঁৰ লগতেই গোটেই খিনি সময়েই কিবা নহয় কিবা কাম কৰি থাকে।

মানিক বাবুৰ বয়স যথেষ্ঠ হৈছে. তেখেতৰ শৰীৰটো যথেষ্ট শকত আৰু ওজন। তেখেত সকলৰ কামৰ এজনেই আৱশকে হয় সাহায্য কৰাৰ বাবে। দহ বছৰৰ শান্তাই তেওঁক সময় মতে খোৱায় পানী দিয়ে, আৰু সকলো খিনি সৰু সুৰা কাম আনন্দ মনেৰে কৰি দিয়ে। সেইবাবেই মানিক বাবুয়ে তাইক মৰম কৰে।

সেইদিনাখন ৰতিপুৱা মানিক বাবুৱে খাবলৈ গৈছে। তাত গৈ নাই গৈ তেওঁৰ মাটিৰ আলিৰ ওপৰেদি খোজ কাঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰে। সেই সময়তেই হাঁচি আহে এনেকুৱা হাঁচি আহিছে যে নিজেই নিজকে সম্ভালিব পৰা নাই। ওজটি খাই পৰি গল মাটিৰ ওপৰত। মাটিত পৰি গৈ কিছুসময় মনে মনে থকাৰ পাছত নিজৰ হাতৰ ওপৰত ভৰ দি উঠিবলৈ চেষ্টা কৰে। কিন্তু ইমান সকত দেহা যে তেওঁৰ হাতদুয়োখনে তেওঁক উঠাব নোৱাৰিলে। শান্তা আহি তেওঁক সাহায্য কৰিলে, কিন্তু এইটো কি সম্ভব। মানিক বাবুৱে কাতৰ সুৰে কলে, "চোৱা চোন ওচৰে পাছৰে কোনোবা কাছে যদি মাতি আনা।"

ওচৰতেই ভূষন নিজৰ কুৱাৰ পৰা পানী তুলি খেতিত দি আছিল। শান্তাই দৌৰি গৈ অলপমান সহায় কৰি দিয়াৰ বাবে মিনতি জনায়। কিন্তু ভূষনে অস্বীকাৰ কৰি কলে যে, "ভাল হৈছে। কালি মোক বৰকৈ গালি পাৰিছিল। ভগবানে তাৰেই পাপৰ শাস্তি দিছে।

শান্তাই মুখখন ক'লা কৰি উভতি গুচি আহিল। সেই সময়ত ৰাটত পৰেশ নামৰ এজন মজদুৰক দেখা পায়। শান্তাৰ মিনতি শুনিওঁ তেওঁ মানিক বাবুক গৈ উঠাব খোজা। নাই, সেই সকতটোক পৰিথাকিবলৈ দিয়া। দুখীয়া মানুহৰ দুখত তেওঁৰ হৃদয়ত অকলো ঠাই নাই। তেওঁৰ জনা উচিত যে এনেকৈ শুই থাকিলে কেনেকুৱা লাগে।"

অমিত সিনহা

শান্তাৰ বৰ দুঃখ হয় । দূৰত সোম আৰু মঙ্গল নামে দুজন খেতিয়ক যাব দেখি দৌড়ি সিহঁতৰ ওচৰত গৈ মানিকবাবুকে তোমাৰ কাৰনে মিনতি জনায় । মানিক বাবু পৰিগৈল শুনি সোম হো হো কৰি হাসি উঠি কলে । মানিকবাবুৰ নিচিনা হকত মানুহক মাটিত পড়ি থকা দেখি মোৰ পেটত খিল ধৰি যাব । যত পড়িছে ধপাস কৰি তুলিব বাবে দেখা যাব যত বিশাল গৰ্ত হই গৈছে, বহু পানী ধৰি ৰাখিব পাৰিব । আকো হাহিব আৰম্ভ কৰে । কিন্তু মানিকবাবুৰ কথা শুনি মঙ্গলৰ দয়া হয় । সোমক তাৰ হাহিৰ বাবে ধৰ্মক দিয়ে । বেখা বেখি যায় মানিকবাবুক উঠাবাৰ বাবে । তেতিয়া মানিকবাবু সেই মাটিৰ মাজত শুই আছিল । মঙ্গল ওঠাবৰ বাবে সাহায্যৰ হাত বড়াই দিয়ে । ওঠাৰ পিছত তেওঁক মঙ্গল কলে । আপোনাৰ বহু বয়স হৈছে । একলে এনেদৰে ক্ষেত জমিত আশা ঠিক নহয় । আজিকালী কোনে কাৰো ভাল কৰিব নিবিচাৰে । বৰং বেলেকৰ দুৰ্গতি দেখি হাহে ধেমালী কৰে । শান্তাক দেখি বুজিছে আপোনাৰ কিমন কষ্ট হৈছে ।

মানিকবাবু শান্তাৰ ফালে চাই যেনে তেওঁ অসহায়ৰ নিছিনা মুখটো কৰি ৰাখিছে । না মোৰ একে হোৱা নাই । শন্তা একো হোৱা নাই । এয়া ওঠে গলো । তাক সন্তুন্য দি কলে মানিকবাবু মঙ্গল তাৰ বলদে টানা গাড়ী কৰি মানিকবাবু আৰু শান্তাক ঘৰত পৌছাই দিয়ে । বোকাত মানিকবাবুৰ গা আৰু কানোৰ কানি দেখি তাৰ ঘনীয়ক ভয় খাই যায় । আৰু হোধে তোমাৰ এয়া কেনে হল? তাৰ পিছত হাহি ওলায় যায় । আৰু ভৰি পিছলি পড়ি ই যাও । মোৰ এই দুৰবস্থা দেখি বেচাৰা এই দশ বৎসৰৰ ছোৱালি টো দুঃখ মৰিগৈছি । আৰু তুমি মজাত হাহিছা । এই কথা শুনি শান্তা সচেতন হৈ ওঠে । সি দৌড়ি

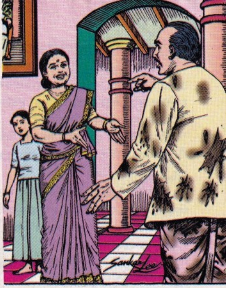

যায় মানিকবাবুৰ পুতেকৰ ঘনীয়ক ওচৰত সি তেতিয়া ঘৰৰ পিছফালে কাম কৰি আছিল হোধে, বৌ আমি কি সুভদ্ৰাৰ লগত দেখা কৰি আহিম?

সুভদ্ৰাও দশ বৎসৰৰ, শান্তাৰ মত ওচৰৰ ঘৰত কাম কৰে, মানিকবাবুৰ পুতেকৰ ঘনীয়ক বিশ্ময়ে পাল্টা ওঠে । তাৰ লগত তোমাৰ কি কাম? তাক শুধে যে বাবু । ইমান খৰ ধৰ কিহৰ? কাম শেষ কৰি যাব । ইয়ত বহু কাম পড়ি আছে । এই কাম বিলাক শেষ কৰি । বৌ কলে শান্তাৰ মনটো বেৱা হৈ যায় । মনমৰা হৈ সি কাম আৰম্ভ কৰে । বাসন মাজা আৰু কাপোড় চোপড় ধোওয়াৰ পিছত সেই শান্তা অলপ দাঁড়িয়ে তেতিয়াই মানিকবাবুৰ ঘনীয়ক কলে ।

ৰোদত ডালিৰ বড়ি শুকাবলৈ দিছে, সেইবোৰ দেখিবলৈ পাই যেন কাউৰী নাহে । শান্তা, মুখত একো নকয় কিন্তু মনটো দুখত ফাটি

পৰে । বেচাৰা বহি কাউৰী খেমাই থাকে ।

সেই সময়ত হঠাৎ কোনো কামত শান্তাৰ দেউতাই ভীমে তা আহি পৰে । দেউতাকক দেখিহে শান্তাই খুচি হৈ কলে, "দেউতা, সুভদ্ৰাৰ লগত অলপ লগ ধৰিহৈ গুচি আহিম ।"

ভীমৰ কৌতূহল হয়, সৰু দুজন বন্ধুই মিলি কি কথা কব? উৎসাহ লৈ সি কন্যাৰ পিছে পিছে যায়, দূৰৰ পৰা শুনিব ।

সুভদ্ৰাই সেই সময়ত তাইৰ কাম কৰা ঘৰৰ পিছফালে কাম কৰি আছিল । শান্তাক হাঁহি মুখেৰে আহিবলৈ দেখি তাই কাম এৰি কলে, "শান্তা, কি খবৰ?"

"আগত তুমি, তাৰপাছত মই মজাৰ কথা শুনাম ।" শান্তাই হাঁহি হাঁহি কলে ।

সুভদ্ৰাৰ একো কব লগা নাই, তাই শান্তাক শুনাবলৈ কয় । তেতিয়া শান্তাই আৰম্ভ কৰে, "জানা আজি কি হৈছে? আজি আমাৰ বাবু জমিত পা পিছলি খাই পৰি গৈছে । তেঁওৰ হাত ভৰি কাপোড় গোটেই গাত বোকা লাগি যায় । তেঁওৰ অৱস্থা দেখিবলৈ পাই মোৰ হাঁহিবলৈ মন যায় ।"

হাসি হাসি কলে শান্তা । সুভদ্ৰা খিল খিল কৰি হাসি ওঠে, আৰে কেনে কৈ পড়িল । এনেদৰে মানিকবাবু যি দৰে পৰিছে দেখায় শান্তা । দুজনে হাহিব ধৰে । কিন্তু সি সময়ত তো হঁহা ঠিক হোৱা নাই । তাই হাসি ৰাখিব । মনটো ব্যাকুল হই ওঠে । যি বিলাকৰ ওচৰত তাৰ লোকেই হাঁহে আৰু কিবা কয় । কিন্তু আমাৰ তো কিবা কোৱা বা হাঁহাৰ উপাই নাই স্বাধীনতা নায় । সেই কাৰনে তোমাৰ ওচৰত আহি মন খুলি হাহিব চাই ছিলো । কিন্তু আহিব দিয়া নাই । হচাঁ একটু প্ৰান খুলি হাহিব নোৱাৰিম । যোয়া এতিয়া হাহি লোৱা । সুভাদ্ৰা কলে, তাৰ পিছত আকো হাহি ফাটি যায় । ভীম গোটেই চায় । তাৰ মনটো বিষন্ন বোধ কৰি ছোট্ট ছোৱালীৰ কথা শুনে । কি পৰাধীন কৰি ৰাখিছে তেওঁলোকক । ঘৰত আহি ঘনীয়ক কলে । শান্তা আৰু বাৰুৰ ঘৰত ওচৰত যাব নালাগে । সি স্কুলত যাব । যত তাৰ সমবয়সী লগত হাহিব পাৰিব । খেলিব পাৰিব, স্বাধীন ভাবে শিক্ষালাভ কৰিব পাৰিব । এটো সিহতৰ গল্পগত অধিকাৰ ।

বৃহদেশ্বৰ মন্দিৰ

খ্ৰীষ্টাব্দ নৱম শতিকাৰ পৰা এয়োদশ শতিকা, এই চাৰিশ বছৰ চোল সাম্ৰাজৰ শাসন আছিল কাবেৰী বদ্বীপ অঞ্চলত। শেষ সময়ত এই অঞ্চল আহি অর্থনৈতিক প্ৰাচুৰ্য্যৰ স্বৰ্নযুগ। তাগেতোৰৰ হাতেতেই চোল ৰাজ্যৰ শাসন পৰিচালন হৈছিল; শিল্প স্থাপত্য, সংগীত, আৰু নৃত্যকলা বিষয়ে চোল ৰজা সকল আছিল প্ৰধান পৃষ্ঠাপাষক।

চোল সাম্ৰাজ্যৰ মহান ৰজা ৰাজৰজা প্ৰতম (৯৮৫-১০১৪) খ্ৰী এই কালতেই বৃহদেশৰ বা বৃহৎ মন্দিৰ নিৰ্মিত হয়। মন্দিৰ নিৰ্মিত সম্পূৰ্ন হয় ছয় ৰছৰে। চোল সাম্ৰাজ্যৰ অভ্যন্তৰত ৩৭০ টি-উপনিবেশ অধিবাসীগন সকলে মন্দিৰৰ নিৰ্মান ও ৰক্ষনাবেক্ষনৰ বাবে অৰ্থ সাহয্য কৰে। দাতাদেবৰ নাম, "বিমান অথবা মন্দিৰৰ খিনাৰত কোদাই কৰা ৰীতি আৰম্ভ কৰিলে ৰাজৰাজা। যাৰা মূৰ্তি অলংকাৰদি স্বৰ্ন আৰু খেতিৰ পৰা - অৰ্জিত বাজাৰ ইত্যাদি দান কৰিলে, এইৰূপ প্ৰায় পঞ্চশটি নাম খোদিও হেআছে। ৰজৰাজা আৰু তাৰ ভগ্নী পুত্তবাই আছিল দাত সকলৰ মাজতে সৰ্ব প্ৰধান।

কাবেৰী নদীৰ তটভাগে - ৯
চোল সাম্ৰাজ্যৰ স্বৰ্নযুগ

বচন : জয়ন্তী মহালিঙ্গম
চিত্ৰ : গৌতম সেন

চোল স্থাপত্য শিল্পেৰ অপৰূপ নিদৰ্শন দুই মন্দিৰ। পিৰমিড আকৃতিৰ নিৰ্মিত মূল স্তম্ভ বা বিমানৰ উচ্চতা ৬৪ মি.। অষ্টভূজা কৃতিৰ শিকাৰা ৮০ টন ওজৰেৰ এখনমাত্ৰ গ্ৰানাইট শিলাগণ্ডৰ ওপ্ৰত ৰৈ আছে। কোৱা হয় এই বিশাল ওজনেৰ প্ৰস্তুৰ খণ্ডটো তোলা হৈছে মন্দিৰৰ শিখৰ এটা চালু ভাবা বান্ধি যিটো মন্দিৰৰ ওপৰৰ পৰা ক্ৰমে চালু হৈ ৬ কি.মি. দূৰবতী বায়লুৰ অঞ্চলত গৈ শেষ হৈছে। এইটো অকণ্ড প্ৰস্তুৰে নিৰ্মিত বিৰাট ষাড় বা নদী অন্য এটি মণ্ডপে প্ৰতিষ্ঠিত হৈ ৰৈছে। ইয়াৰ ওজন প্ৰায় ২৫ টন উচ্চতা ও দৈৰ্ঘ্য যথাক্ৰমে ৩৬ মি ও ৬ মিটৰ। শিবলিঙৰ আকাৰ ও বিশাল, ৩ মি. উচ্চ শিবলিঙ্গত দোতলাৰ - সমান এটা গৰ্ভগৃহে ৰৈ আছে। অভিষেক এই সময়ে পূৰোহিতকে মই ইয়াৰ সাহাজ্য দিব লাগে। হয় মন্দিৰৰ চতুৰ্দিকে আছে বহু স্তম্ভবিশিষ্ট বাৰান্দা, যাৰ প্ৰাচীন গোত্ৰ খোদিত বা অঙ্কিত আছে শিল্পৰ সুন্দৰ নিদৰ্শন গৰ্ভগৃহে চাৰিওঁ ফালে দেওয়ালেৰ বাহিৰত আৰু ভিতৰত খোদাই কৰা আছে ভাৰত নাট্যমৰ ১০৮ টা মুদ্ৰা, নয়নমাৰেৰ জীৱনেৰ ঘটনাবলী আৰু শিবেৰ বিভিন্ন প্ৰকাশ চোল

তাঞ্জোৰ অঙ্কনশিল্প

ৰাজত্বকালৰ পিছত পাণ্ড্য ৰাজবংশই ইয়াত প্ৰায় ৫০ বছৰ শাসন কৰে। তেওঁ লোকৰ ৰাজত্বকালেই মন্দিৰৰ পৰি পাৰ্শ্বস্থ পথৰেও পেৰিয়া নায়কিদেৱী মন্দিৰ প্ৰতিষ্ঠিত হয়।

অলাউদ্দীন খিলজিৰ ভয়ানক নিষ্ঠুৰ এক সেনাদক্ষে মালিক কাফুৰ বাবে কাবেৰী বদ্বীপ অঞ্চল অধিকাৰ কৰে। কিন্তু ১৩৭৭ চনত বিজয় নগৰৰ শাসক বুক্কাৰ পুত্ৰ কামপন্ন মুছলিম মলতানৰ শাসনকে উচ্ছেদ কৰিলেন মাদুৰাই পৰা।

ইয়াৰ পিছত পৰবৰ্তী ২০০ বছৰ বিজয় নগৰ শাসকৰ অনুগত নাথক শাসক সকল বদ্বীৰ অঞ্চল নিজৰ অধিকাৰে ৰাখিলে। নায়ক সকলে তাঞ্জোৰত এটি অপূৰ্ব প্ৰসাদ নিৰ্মান কৰিলে। ৰঘুনাথ নায়ক (১৬০০-৩৪) আছিল সাহিত্য আৰু সঙ্গীত শিল্পৰ এজন ডাঙৰ অনুৰাগী প্ৰসাদৰ গ্ৰন্থাগাৰৰ বাবে প্ৰাচীন তাল পাতাৰ পুমি সংগ্ৰহ আৰম্ভ কৰিলে তেওঁ।

মাৰাঠা সকলে কিভাবে তাঞ্জোৰত শাসন প্ৰতিষ্ঠিত কৰে সেইটো খুব মজাৰ। বিজয় নগৰ সাম্ৰাজ্যৰ পতন হলে তাঞ্জোৰ বিজাপুৰ চুলতানৰ অধিকাৰত আছিল। ততিয়া জায়গীৰ অৰ্পন কৰেন তাৰ দৰবাৰৰ মাৰাঠা অধিকৰ্তা সাহজীকে শাহজীৰ পিছত উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে জয়গীৰ লাভ কৰিলে মাৰাঠা বীৰ শিবাজীৰ বৈমাত্ৰেৰ ভাই, শাহজী পুত্ৰ ভেঙ্কোজী বা একোজী বিজয়পূৰৰ সুলতানৰ পতনহোলেও একোজী নিজকে স্বাধীন বুলি ঘোষনা কৰিলে আৰু ১৬৭৪ চনত নিজকে ইয়াৰ ৰজা বুলি ঘোষনা কৰিলে। এই বছৰে শিবাজীও নিজকে ৰজা বুলি ঘোষনা কৰিলে। ১৮ শাতিকাৰ শেষ পয্যন্ত মাৰাঠি সকলে তাঞ্জোৰ শাসন কৰিলে। ইংৰাজ শাসক সকলে ইয়াত পিছতেই তেওঁ লোকৰ হাতৰ পৰা ৰাজ্য ভাৰ কাঢ়ি নিয়ে। শিল্পকলা সম্বলিত এই চহৰৰ সাংস্কৃতিক ঐতিহ্যক মাৰাঠি শাসক সকলে তাৰ সমৃদ্ধ কৰি তুলিলে। বিশেষত তুলসাজী আৰ তাৰ পূত্ৰ সাফোৰ্জী দ্বিতীয়, জিনে ১৭৯৮ চনত সিংহাসনে আৰোহন কৰে। তেওঁ তৰংগমবাড়ী পৰা এজন ডেনমাৰ্কৰ প্ৰোটেস্টেন্ট ৰ, ওচৰত শিক্ষা লাভ কৰিলে আৰু সৰু কালতেই তাৰ প্ৰতিভাৰ নিদৰ্শন পোৱা যায়। ৰাজপ্ৰসাদেৰ গ্ৰন্থ লয়ৰবোল তেওঁ অপুলই গঢ়ি তুলিলে। ভাৰতৰ বিভিন্ন শিক্ষা কেন্দ্ৰৰ পৰা প্ৰাচীন পুথি ক্ৰয় বা অনুলিপি কৰাৰ বাবে বই। পণ্ডিতক তেওঁ নিযুক্তদিলে। বৰ্তমান গ্ৰন্থাগাৰৰ সৰস্বতী মহলে আছে ২২ হাজাৰৰ বেছি সংস্কৃতি, তামিল, তেলুগু, মৰাটি পাৰ্সী উৰ্দু, আৰু কেইঠামান পাশ্চাত্য ভাষাত লিখা মূল্যভান গ্ৰন্তপুথি ভাষাৰ ব্যাকৰন পৰা ঔষধ নানা-বিষয় পৰিব্যক্তদি আছে।

পোন্নিয়া, ৰাড়িবেলু, চিন্নিয়া - কৰ্নাটিক চাৰভ্ৰাতাৰ তিনজন

গ্ৰন্থবহুত দুষ্প্ৰাপ্য বস্তু সামগ্ৰী লৈ এটা সৰু সংগ্ৰহশালয়ত গঢ়ি তুলিলে। প্ৰাসাদৰ এটুকত আছে আটতলা স্তম্ভ বা মিনাৰ। বৃহদেশৰ মন্দিৰ প্ৰাংগনে গনেশ মন্দিৰ আৰু নটৰাজ মন্দিৰ সহ আৰু অনেক সংখ্যক প্ৰতি,টা কৰিলে এই - প্ৰবুদ্ধ শাসকে।

চোল আৰু মাৰাঠা, ওভয়েই সঙ্গীত আৰু নৃত্য শিল্পৰ অনুৰাগী আছিল। মাৰাঠা শাসন কালে বিভিন্ন ৰজা সকলৰ দৰবাৰে প্ৰায় ৩৬০ জন সঙ্গীত বিশাৰদ যুক্তআছিল। ৰজাসকলে বহুত কলা-সৃষ্টিৰ জন্য প্ৰসিদ্ধ হৈ আছে। ভাৰতমুনিৰ নাট্যশাস্ত্ৰে ওপৰত ভিত্তিকৰি সৃষ্টি ভাৰত নাট্যম সৰ্বপ্ৰথম প্ৰদৰ্শন কৰে। ৪০০ জন দেবদাসী বা মন্দিৰ নৰ্তকী। ৰাজৰজাৰ সময় পৰাই এই সকল নৰ্তকীৰ বসবাসৰ বাবে বৃহদেশৰ মন্দিৰৰ চৰ্তুপাৰ্শ্ব পথৰ কাষও বাস মাজে দিয়া হৈছে। সেই সময়ও এই বিলাক বামস্থানৰ পৰিচয় আছিল সাদিৰাওম বা দাসিয়াওম নামে।

১৯ শতিকাৰ আগভাগত, বিখ্যাত তাঞ্জোৰ চতুষ্টয় বিবাহৰ নৃত্যৰ সঠিক এটি ৰূপ দিলে। আৰু ক্লাসিকল নৃত্য ৰূপ প্ৰতিষ্টিত কৰিলে। তেওঁ লোকে ভাৰতনাট্যম আমূল পৰিবৰ্তন এনে জনেপ্ৰিয় কৰি তুলিলে। তাঞ্জোৰৰ বাহিৰওঁ এইনাচৰ প্ৰচলন হৈ যায়। মূলত প্ৰসিদ্ধ কৰ্নাটক সঙ্গীতকাৰ মুথুস্বামী দিক্ষিতৰ ওচৰত তেওঁলোকে উচ্চস্থৰৰ সঙ্গীত শিক্ষা লাভ কৰিলে। এই তাঞ্জোৰৰ ভাতৃ চতুষ্টয় হৈছে। পোন্নিয়া, চিন্নিয়া, শিবনন্দন আৰু বাৰিবেলু।

মহাৰাজা সাফেজি দ্বিতীয়

তামিল সংস্কৃতিৰ তাঞ্জোৰৰ উত্তুঙ্গ শিকাৰে আহি উপস্থিতি হয়। কেবল মাত্ৰ গীত।

নৃত্যাই নহয়, তাঞ্জোৰ চিত্ৰ ও অংকন শিল্পৰ স্পষ্ট ও স্থূল ৰেখা আৰু পাতল কোমল

০ৰঙৰ ব্যৱহাৰ, তাৰ ওপৰত কাচ, অল্পমূল্যৰ মানি মুক্ত, সোনৰ পাত দি অলংকৃত কৰা সৰ্বত্ৰ প্ৰশংসাযোগ্য দৃষ্টি বিৰাজ কৰে। তাঞ্জোৰ ধ্ৰুপদী কৰ্নাটকী যন্ত্ৰশিল্পগন তাঞ্জোৰৰ নিৰ্মিত বলে, মৃদঙ্গ, আৰু তানপূৰা স্পৰ্শ কৰে শিক্ষা গ্ৰহনেৰ পূৰ্বে শপথ গ্ৰহন কৰে।

কৰ্নাটকী সঙ্গীতৰ বিশ্যাত সঙ্গীতজ্ঞ জন্মগ্ৰহন কৰিছিল তাঞ্জোৰ চহৰৰ পৰা কেই কি.মি. দূৰত অৱস্থিত তিৰুবাৰুৰ অঞ্চলত। ত্যাগৰাজ, মুতুস্বামী দিক্ষিতাৰ আৰু শহাম শাস্ত্ৰী আছিল প্ৰায় সমসাময়িক যুগেৰ। এওঁলোকৰ মাজত গৌৰব আৰু মহিমাৰ শ্ৰেষ্টত্ব লাভ কৰিছিল ত্যাগৰাজ। পৰবতী সময়ে ত্যাগৰাজ গুচি যায় কাবেৰী আৰু শাকানদীৰ সঙ্গমস্থলে তিৰুবাইয়াৰুতে। ইয়াতে অৱস্থিত সুন্দৰ মন্দিৰত প্ৰতিষ্ঠিত আছে পঞ্চ নদীৰ দেবতা পঞ্চনদীশ্বৰ। প্ৰতি বছৰে এপ্ৰিল মে মাহে দেবমূৰ্তি পালকিতলৈ শোভাযাত্ৰা আৰম্ভ কৰে তিৰুবাইয়াৰু লৈ। তিৰুপাঝালম, তিৰুচোটৰুথুৰাই, তিভেনুগুডি, তিৰুকানডায়ুৰ, তিৰুপুনতুৰুথি আৰু তিল্লাইস্থানম - এই ছয় অঞ্চলে পৰিক্ৰম কৰে। অনাকি অনুসৰনকাৰীৰা ৰাতি নাচ, গান কৰে আৰু নদী গৰ্ভৰ উথিত চৰাৰ বালিৰাশিৰ ওপৰত টোপনি হয়। ত্যাগৰাজ তাৰ বাকী জীবন তিৰুবাইয়াৰুতে অতিবাহিত কৰিলে শ্ৰীৰামৰ ভক্তআছিল। তেওঁ, তাৰ মাতৃভাষা তেলগু আৰু সংস্কৃতি তেওঁ গান ৰচনা কৰিছিল। সঙ্গীত আৰু ভগবানৰ প্ৰতি তাৰ ভক্তিএকে সংগে সুৰেৰ প্ৰভাহে সকলো শুদ্ধ পবিত্ৰ কৰি তেওঁ চলিছিল।

ত্যাগৰাজা, ঋষি-কবি-গীতিকাৰ

ত্যাগৰাজৰ জেষ্ট ভ্ৰাতা এই সমস্থ সমৰ্থন কৰিব নোৱাৰিলে। তাৰ ওচৰত এই সকলো আছিল তলসেৰ বিনোদন ৰামেৰ যে মূতি নিত্য ত্যাগৰাজ পূজা কৰিছিল তেওঁ এ দিন সেই মূতি নদীৰ পানীত দলিয়াই দিয়ে। কবিৰ অন্তৰ দুখে, দুঃচিন্তাই পৰিপূৰ্ন হৈ উঠে। নদীৰ পাৰেও ৰে গৈ দৃদয় বিধাৰক কন্ঠে গানেৰ মাধ্যমে সবিনয়ে অনুৰোধ জনাইছে ৰামক। তেওঁ যেন ঘূৰি আহে। আচাৰ্য্য মূৰ্তিটো ভাহি উঠে, কাবেৰী যেন তাৰ বক্ষে তাকে বহন কৰি আছে। কথিতযে সমাধি অৱস্থাই ৰামৰ যি মূতি দেখা যায় সেইটো ত্যাগ ৰজাৰ উপাস্য মূৰ্তি।

তিৰুবাইয়াৰুতে নদীৰ পাৰত ত্যাগৰাজৰ সমাধি ৰৈ আছে। ১৯২০ চনেত এইটোৰ পূনৰুদ্ধাৰ কৰিলে বিখ্যাত সংগীতজ্ঞ বাঙালোৰ নাগৰত্নামা। প্ৰতি বছৰ জানুৱাৰী মাহত সহস্ৰ কৰ্নাটকী সঙ্গীত প্ৰেমি সেই স্থানত আৰধনা উৎসাবৰ বাবে জমা কৰা হয় সেষ সময়ত ঋষি কবিৰ মূৰ্তি অভিষেক হয় পূজা হয়। ত্যাজৰাজৰ পঞ্চতন্ত্ৰ কীৰ্তনম, নিৰ্বাচিত খ্যাতনম যন্ত্ৰশিল্পীৰ দল মঞ্চস্থ কৰে। এই এক অবিস্মৰনীয় অভিজ্ঞতা সঙ্গীতৰ সুৰ ধ্বনি পৰিপূৰ্ন কাবেৰীৰ পানীৰ লগত ঐকতনে সৃষ্টি কৰি চলে।

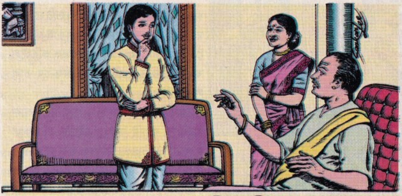

মাধবৰ বিৰক্তি

গান্ধাৰ নামৰ এখন নগৰ আছিল, তাৰেই উদয় এজন ব্যৱসায়ী যুৱক আছিল। ব্যবসায়িক দক্ষতা তাৰআৰু তাৰ লগত পৰিশ্ৰম, থকা দূৰদৰ্শিতাৰ কাৰনে এমান্নয়ে তাৰ ব্যৱসায়ি উন্নতি হৈ আছিল। দিনক দিনে তাৰ ব্যৱসায় বৃদ্ধি হৈছিল। মাত্ৰ পঁচিশ বছৰ বয়সতেই সেই চহৰৰ এজন প্ৰসিদ্ধ ব্যবসায়ী হৈ পৰিল। তাৰ সাফল্যও তাৰ মাক দেউতাক খুব আনন্দিত হৈছিল।

এদিন উদয়ৰ দেউতাকে উদয়ক কলে, "মৰমৰ পুত্ৰ, ইমানদিন তুমি ব্যৱসায়িক ব্যামত ব্যস্ত থকাৰ কাৰনে তোমাক তোমাৰ বিয়া-কৰা সম্বন্ধে একো কোৱা নহল। এতিয়া তোমাৰ অলপ স্থিৰতা আহিছে। মাধৱক মই এদিন এই বিষয়ে অলপ কৈ হৈছিলো, কিন্তু এনেকৈ আৰু কিমান দিন তেওঁক এনেকৈ কথা দি ৰখা যায়। তুমি যদি সম্মতি দিয়া তেন্তে তেঁওক মাতি পাঠিয়াই ইয়াত আহিবলৈ কব পাৰো। বিয়া ঠিক ঠাক কৰি দিব পাৰো।"

মাধব নামৰ ব্যক্তিজন দূৰৰ এক চহৰত থাকে। তথাপিও গান্ধাৰ চহৰলৈ তাৰ আহা যোৱা প্ৰায়েই হয়। তেখেতৰ জীয়ৰি অৰুনা উদয়ৰ তুলনাও চাৰি পাঁচ বছৰ ডাঙৰ হব। দুই পৰিবালৰ মাজত বিশেষ আশা থকাৰ কাৰনে উদয়ৰ মাজত এটা সদ্ভাৱ আছে।

এই ফালে সিহঁতৰ অবিবাৱক সকলৰ কথাত ধৰিব পৰা যায় যে সিহত দুজনৰ বিয়া হোৱাটো ধৰূপ। মাধৱ উদয়ক খুব নৰম কাৰন, গান্ধাৰ নগৰত আহিলে মাধৱ সিহঁতৰ ঘৰতেই আহে আৰ উদয়ৰ লগত সদায় মিলা মিছা কৰে মাধৱ অলপ আমোদ

সুজাতা গুহ

প্ৰিয় হোৱাৰ কাৰনে ডেকা সকলকহে বেছি পছন্দ কৰে। তেঁও এজন ধনী সম্প্ৰাদায়ৰ মানুহ, পঞ্চাহ একৰ মাটিৰ মালিক। ইয়াৰ বাহিৰেও সিহঁতৰ সৰু চহৰ খনৰ এজন অত্যন্ত সম্মানীয় ব্যক্তি, সকলোৱেই তাকে শ্ৰদ্ধা সন্মান কৰে।

"তোমাৰ যিটো ভাল হয়।" এই বুলি উদয়ে বিয়াত সম্মতি জানালে। উদয়ৰ সম্মতি পোৱাত তাৰ মা তেউতাকে এই শুভ সংবাদ অতি শীঘ্ৰে মাধৱক শুনাই দিলে।

কিন্তু মাধবৰ ঘৰত অৰুনা এই কথা শুনি তাৰ মাকক জনায় দিলে, তাই উদয়ক বিয়া নকৰায়। তাৰ কাৰন সুধিলে অৰুনাই কলে, পাঁছ বছৰ আগত উদয় যেতিয়া সিঁহতৰ ঘৰত আহিছিল তেতিয়া সি, তাইক লগত লৈ চহৰমন ঘুৰিবলৈ ওলাই গৈছিল। তাই সকলো মইৰনাম আৰু অৱস্থান উদয়ৰ বুজাই দিছিল, তেতিয়া উদয় খগুত তাইক বকবক কৰিবলৈ খানা কৰিছিল। এই কথাত অৰুনাৰ ভাল লগা নাছিল।

অৰুনাৰ এই কথা শুনি হাহি ছিলে আৰু অৰুনাক বুজাই দিলে, এইটো এটা কথা হ'লনে? এতিয়াও তুমি সৰু লৰা ছোৱালীৰ নিচিনা অভিমান কৰিছা। তাৰ সম্বন্ধে তোমাতকৈ মই বহুত বেছি জানো। সি অতি ভাল ল'ৰা, ব্যবসায়ত যথেষ্ট উন্নতি কৰিছে তাক বিয়া কৰিলে তুমি গোটেই জীৱন সুখী হব পাৰিবা।

মাকৰ কথা শুনি অৰুনাৰ মনত পৰিল, দুই বছৰ যেতিয়া উদয়ৰ মাকে সিহঁতৰ ঘৰত আহিছিল তেতিয়া তাই নিজৰ পুত্ৰৰ প্ৰশংসাত পঞ্চমুখ আছিল। কিন্তু, উদয় পাছ বছৰ আগত যি কৰিছে তাৰ প্ৰতিশোধ লব লাগিব।

মাধৱে তাৰ পত্নীৰ মুখৰ পৰা অৰুনাৰ বিয়াত অনিচ্চা তাৰ কাৰন জানি হা হা কৰি হাঁহি কলে, এইটো কি এটা সমস্যা হ'লনে? বিয়াৰ পূৰ্বে উদয়ৰ লগত দুই চাৰিবাৰ দেখা দেখি হলে অৰুনাৰ এই ভ্ৰম নাথকিয়া হৈ যাব। এতিয়া মাত্ৰ তাৰ ব্যবস্থা কৰাৰ প্ৰয়োজনে।"

মাধৱে তাৰ পিছত উদয়ৰ মাক কাষত আহি কলে, "সামাজিক ৰীতি অনুসাৰে বিয়াৰ পূৰ্বে সিহত দুজনৰ দেখা দেখি হোৱা প্ৰয়োজন আছে সেইটো সাধাৰনতে কন্যাৰ ঘৰতৈই হয়। এতিয়া আমি বিয়াৰ কথাটো

গোপন কৰি ৰাখিম যাতে প্ৰতিবেশি সকলে হয়াঁৰ সুযোগ নাপায়। মোৰ ইচ্ছা, উদয় মোৰ ঘৰত দুই চাৰিবাৰ আহক, অৰুনাৰ লগত কথা পাতক, দুয়োজনৰেই মনপৰিষ্কাৰ হওক, তেতিয়াহলে দুয়ো দুয়োকে বুজিব পাৰিব। আপোনা লোকে লগত আহিব।"

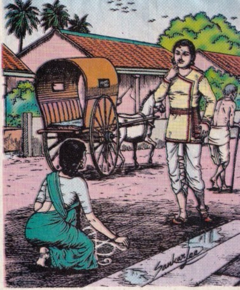

উদয়ক তাৰ দেউতাকে মাতি কলে, ঘানাপূৰ চিক্কৰ শাড়ীৰ কাৰনে বিখ্যাত ৰাজধানী চহৰত এই শাড়ীৰ খুব চাহিদা। তুমি ঘানাপূৰ গৈ দুই চাৰিদিন থাকি এই শৰীৰ সম্বন্ধে সকলো বিবৰন জানি আহে। মূল্যৰ বিষয়ে তেওঁ নিশ্চয় সজাগ থাকিব। মাধবৰ ঘৰৰ যত তোমাৰ সাহায্য কৰিব পাৰিব। তাৰ ঘৰৰ পৰা।

উদয় দুদিন সময় লয়। তাৰপিছত এদিনাখন সন্ধ্যায় তাৰ নিজৰ ঘোড়াৰ গাড়ীতে যাত্ৰা আৰম্ভ কৰাৰ পিছ দিনা সন্ধ্যা ঘানাপুৰ আহি যায়। ঘোড়াৰ গাড়ী সোজা মাধবৰ ঘৰৰ ওচৰত আহি ৰখায়। সেই সময়ত অৰুনা ঘৰৰ ফটকেৰ সামনে আল্পনা দিচ্ছিল। তেওঁৰ মা ওচৰত আগবাঢ়ি তাৰ আল্পনাৰ প্ৰশংসা কৰিছিল।

স্বাভায়িকভাবে অৰুনাৰ উপৰত উদয়ৰ দৃষ্টি পৰে ফ্ৰথমতে। এন্ধাৰ পোহৰত অৰুনাৰ সৌন্দৰ্য্য মুগ্ধ হয় উদয়। অৰুনাই উদয়ক দেখি চিনি পোৱা মাত্ৰ ঘৰৰ ভিতৰত পলায় যায়। উদয় চাৰিওঁ ফালে তেওঁ দেখে।

অৰুনাৰ মা তেওঁৰ ওচৰত অগুৱাই আহি কলে, "তা উদয়। বৰ ভাল, সন্ধিয়া সময়ত আহিচা গোটেই ৰাতি ঘোড়া গাড়ী অমুবিধা হৈছে নিশ্চয়। তুমি ইফালে হিফালে কিয় চাহিচা। বলা ভিতৰত। চিনিব পাৰিলে আল্পনা দিচ্ছিল। অৰুনা পাচ বছৰ আগতে দেখিছিল। বহুত ডাঙৰ হৈ গৈছে, আৰু বেলেগ হৈ গৈছে বহুত। কথা শুনি বিলাক উদয়কে গৈ ঘৰৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰে।

যেতিয়া ঘৰৰ ভিতৰত প্ৰবেশ কৰিছে তেতিয়া মাধৱ খঙত উঠি চিঞৰি কলে, ইমান সোনাকালে ইমান চিঞৰ বাকয় কিয়? আৰু উদয় আহি কলে কি আকাশ ভাঙী পৰিছে। আহা যেতিয়া দুই চাৰিদিন থাকি তেতিয়া যাবা। এই এটা সৰু ব্যাপাৰ লৈ কিয় আমাৰ টোপনিত কষ্ট দিছা?

মাধবৰ বিৰক্তিভৰা কথা শুনি উদয়ৰ সমস্ত উৎসাহ চলিযায়। তেওঁ ভাবে, তাৰ অহা

মাধৱৰ পছন্দ হোৱা নাই। কিন্তু কিছু সময় পিছত বিছানাৰ পৰা উঠি মাধৱ তাৰ কাষত আহি ঘৰৰ পৰা কথা কলে, তাৰ সকলোৰ কুশল মঙ্গল জিজ্ঞাসা কৰিলে। তাতে উদয়ৰ মন কিছু সান্ত্বনা পলেওঁ তাৰ মনত এটা সন্দেহ থাকি যায়। উদয় নিজেই তাৰ আহাৰ কাৰন বলে। মাধৱ বুজি পায় তেঁওৰ পিতা উদয়কে প্ৰকৃত কাৰন নকলে তাতে ভালেই হৈছে। মাধৱ তাৰপিছত তক কলে, অৰুনা তাৰ ওচৰলৈ লৈ যাব নগৰৰ সকলো দেখায়। ব্যৱসায় তাৰ যথেষ্ট বুদ্ধি। আৰু ঘৰৰ পৰা সিল্কেৰ কাপড় বনোৱা হয়, সকলো জানে। তেওঁলোকে ভাল ভাবে চিনি পায়। অৰুনাৰ লগত গলে সকলো উদয়ৰ লগে লগে ভাল কৰি কথা কৰিলৈ কলে, ভাল ব্যৱহাৰ কৰিবা।

উদয় গা পা ধুই সাজ পোচাক পিন্ধি হল অৰুনা তাৰ ঘোৱাৰ বাবে ঘোড়াৰ আহে। অৰুনা মাকৰ ওচৰত থিয়হ খোৱালৈ দেখিলো সেই সময়ত মাধৱ নিজৰ কল্পত এটি সিল্কেৰ স্কাপ ৰাখি অৰুনাক উদ্দেশ্য কৰি কলে, "উদয়কে লৈ ৰেশম শিল্কেৰ সকলৰ ঘৰলৈ যাবা, সেই ঠাইত ভাল শিল্কীনিৰ শাড়ী দেখাৰ বাবে সাহয্য কৰিম। আমি কোনো এটা জৰুৰী কামৰ বাবে গৈ আছে।"

উদয়েৰ খোৱা শেষ হয়। অৰুনাওঁ প্ৰস্তুত হয়। তাৰ পিছত অৰুনা কলে, "আচ্ছা! আগত যোৱা, কিধৰনৰ শাড়ী কিনিব্ৰ বিচৰা।"

"তাৰ অৰ্থ? থ্যাঁ কিনা বাবে শাড়ী দেখি আছো।" উদয় কলে।

"দৰিদ্ৰে প্ৰাহকৰ কাৰনে নাইবা ধনী অথবা মধ্যলীয়া ধনীৰ প্ৰাহকৰ বাবে শাড়ী কিনিব বাবে আপুনি চাওঁক।"

তুমি ভাল ব্যৱহায় কৰিব পাৰিয়া। প্ৰাহকৰ শ্ৰেনী বিভাগ কৰা শিখি গৈছা।" উদয় অৰুনাক কলে।

যদি তেওঁলোকৰ দুজনোৰ সাক্ষাৎ হৈছিলা পাছ বছৰ আগতেই, কিন্তু অৰুনাৰ কৰ্লে সেই ঘটনাৰ এতিয়াওঁ আছে। তেতিয়া হলেওঁ একবাৰ উদয়েৰ লগত কথা কোৱাৰ সময়ত সতৰ্ক হৈ কথা বিলাক কৈছে। আৰু পাছ বছৰ আগত অৰুনাৰ মাজত উদয় হৈছে য়ে এটা বোৰবক দেখা দিছিল সেই টো এতিয়া নাই। আগৰ সেই চপলা চাঞ্চলা এক স্পষ্টচোৱালীৰ পৰিবৰ্তে এটি সুন্দৰ সংযত সুকঠিত এবং বুদ্ধিমতী যুৱতীকে উদয় দেখা

তৈয়াৰী?” উদয় ইচ্ছা কৰেই এই প্ৰশ্ন কৰে থাকে আহোতে অধিক সময় অৰুনাৰ লগত থাকিব পয়।

পঞ্চাশ জন বয়নকাৰীৰ মধ্যে মাত্ৰ পাছ জন আচল শিল্ক দিয়া সাড়ী তৈয়াৰ কৰে।

সেইবিলাক সকলো ফালৰ বৰা সুন্দৰ, আৰু সেইবোৰ শাৰী ডাঙৰ চহৰলৈ যায়। অৰুনা সংক্ষেপে উত্তৰ দিলে।

ইয়াৰ পিছত বেলেগ প্ৰসংগ। এইদৰে সিহঁতে ঘৰত বহি বহু সময় আলোচনা কৰিলৈ, বাহিৰে কোনোফালেই মোৰা নাই।

পিছদিনা এক ধনী কৃষকৰ ভৃত্য মাধৱক মাতিবলৈ আহিছে।ধৱ তেতিয়া শুই আছে। অৰুনা তাৰ দেউতাক টুপনি কৰা মাতিবলৈ ভয় কৰে। সি ভৃত্যক গৈ মাতিবলৈ কলে। মাধৱে হাৰ পায়, ভৃত্যক বিৰাট গালি দিয়ে। কিন্তু কিছুসময় পিছত ভৃত্যৰ সৈতে কহ যায়।

পিছদিনা উদয় আৰু অৰুনা মাই-বই গৰৰ পৰা ওলায়। কিন্তু শাৰী দেখিবলৈ নাপালে। প্ৰায় গোটেইদিন অৰুনা উদয়ক নগৰৰ সকলো ভস্তু দেখুৱায়। পোৰনো কোন প্ৰসাদ, মন্দিৰ, এনেকুৱা আৰু কিমান, আৰু সেইবিলাক বিৱৰন দি থাকে। অৰুনাৰ সৌন্দৰ্য্য দেখি উদয় মুগ্ধ হৈ গৈছে। সি তাৰ বুদ্ধি হেৰাই পেলালে। আবেলি ঘুৰি অহাৰ পিছত অৰুনাৰ মাকে উদয়ৰ সুধিলে, “গোটেই দিন আমাৰ নগৰেত কেনেকোৱা ঘূৰিলী, এইবোৰ কেনেকোৱা লাগিছে। অৰুনাই সকলো কৈ বুজাব পাৰিছে? আৰু সেইযোৰবা তোমাৰ কেনেকোৱা লাগিল ? উদয় মনে আছে। বেলেগ অৰুনাৰ তাৰ

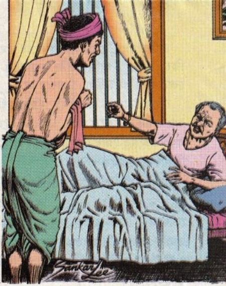

মাকে কলে, এতিয়া তোমাৰ ভূল ধাৰনা বাঢিছে?

অৰুনা তাৰ মাকক কোনো উত্তৰ দিয়া নাই, কিন্তু সি কব বিচাৰিছে। এতিয়া ভাল লাগিছে, পাঁচ বছৰ আগতযে তাৰ অন্তৰত দাগ লাগিছিল, সেইবোৰ এতিয়াও আছে।

যদি একেলাগে কাবলৈ বহিছে। সেইসময়ত এজন সম্পন্নয় কৃষক ভয়ত আহি মাধৱক কলে, “কালি সোনকালে মোৰ পাথাৰত কোয়ো তৈমাৰ ক্ৰৰা কাম আৰম্ভ হব। এই শুভ মুহূৰ্তত আপোনি আহিব লাগিব।

“কালি যাব নোৱাৰিম,” মাধৱে কলে।

তেনেহলে আপোনি শিদিন আহিব পাৰিব সেই শুভদিন হ'বা আপোনাৰ আশীৰ্বাদ আৰু উপস্থিতি এই কাম নহবা ভৰতে কলে।

"ঠিক আছে, তেনেহলে কলিয়েই যাম। কিন্তু মোক চুপানিৰ পৰা জগাবলৈ। কোনোবাৰ পঠাই দিবা।" মাধৱে কলে।

"কোনোবাক কিয়, মই নিজে আহি আপোনাক লগত লৈ যাম। আপোনি ওলৈ যায়, এইটোই মোৰ কাৰনে ডঙৰ। ভৰতে বিনয়ৰ লগত কলে।

মাধৱৰ কথা শুনি উদয়ৰ বিশ্ময় জাগে। সি কন্দবোধৰ সূৰত সুধিলে "আপোনাক ভোৰবেলাই টপোনিৰ পাৰা জগালে কংকৰে। তথাপিও আপোনি ভৰতক কিয়সোনকালে আহিবলৈ কৈছে? অন্য কোনো সময় বিকি কৰিলেও হয়।

মাধুবে তাৰ কথা শুনি হাঁহিলে; সোনকালে টুপানিৰ পৰা উঠি কাৰোবাক ধৰ্মকি দিলে গোটেই দিন মোৰ মাথা ঠাণ্ডা থাকে। মোৰ ৰাগ তাৰ ওপৰত কমাই দিও। আৰু মই নাচাও একজনকেই প্ৰত্যোক দিন গালি দিও ।সই মানহজন কেনেদৰে প্ৰত্যোকনিদ সহ্য কৰি যাব। সেয়ে প্ৰতিদিন বেলেগ মানুহক বাছিলও। ভাল হৈছে, খালি ভৰত আহিব। তাৰাম হব, মোৰো কাম হব।

আজ বুজি পাইছো সোনকালে টুপনিৰ পৰা জগাৰ পিছত লাগি যোৱা গোটেই দিনৰ মাজত পৰে। এইটো আপোনাৰ অনিবাৰ্য্য দিনচৰ্চা। প্ৰথমদিন ভোৰবেলা, সিদিনা আহিছিলো মই আপোনাৰ ভূল বুজিছিলো।"

মাধৱে তেতিয়া স্পষ্ট ভাৱে কলে; দূৰৰ পৰা কোনো ব্যক্তিক বেয়া মনৰ যেন লাগে। কিন্তু ওচৰত গলে দেখা যায় সেই ব্যক্তি অতিশয় হ্ৰিষ্ট, পুষ্ট আৰু ভদ্ৰস্বভাৱযুক্ত।

পিতাৰ কথা শুনি অৰুনাৰ মনত উদয়ৰ বিষয়ে সি ধূল ধাৰনা আছিল সেইটো নাইকীয়া হৈ যায়। আৰু মাধৱৰ সেই দিনৰ ব্যৱহাৰে উদয়ৰ মনত সি ভূল ধাৰনা হৈছিল সেইটোও দূৰ হয়। সকলো ভূল বুজাবুজিৰ অৱসান ঘটে।

৫৩. যুদ্ধৰ প্ৰাৰম্ভে

মহাভাৰত

পিছৰ দিনা যুদ্ধ আৰম্ভ হোৱাৰ কথা। আৰ অলপ পিছত এই প্ৰলয়ঙ্কাৰীৰ বিনাশলীলাৰ ক্ষন আহিব যেতিয়া আগুৱাই সদা মহাৰথী সেই যুদ্ধৰ ঠাইত কীট-পতঙ্গৰ নিচিনা ভস্ম হৈ যাব।

সেইদিনা ৰাতি দুৰ্যোধনে তাৰ সেনাবাহিনীৰ প্ৰমুখ যুদ্ধাসকলক মাতি আনি সুধিলে, "পাণ্ডৱ সকলক নিৰ্মূল কৰোতে কিমান দিন লাগিব ?"

পিতামহ ভীষ্ম ক'লে, "পাণ্ডৱ সকলৰ বিনাম কৰিব হ'লে কমেও এমাহ সময় লাগি যাব। দ্ৰোনে তাৰ বৃদ্ধ সময়ৰ কথা ভাবি ক'লে, "ইমান খিনি সময় লাগিব। কৃপাচাৰ্যেৰ অনুমান, পাণ্ডৱসকলৰ সৰ্বনাশ কৰিবলৈ দুটা মাহ লাগিব। অশ্বথামা ক'লে, "কেৱল দহ দিনৰ ভিতৰত পাণ্ডৱসকলক সমলৈ পৌছাই দিব। কৰ্ণ কৈছে, "তাৰ পক্ষে এই কাম পাঁচ দিনৰ ভিতৰত শেষহৈ যাব। এই মন্তব্য শুনি ভীম হাঁহি উঠিছে, তাৰপাছত ক'লে, "এই কথাবিলাক তেতিয়াই কোৱা ভাল হয় যেতিয়া কৃষ্ণৰ সাহচৰ্যে অৰ্জুন তোমাৰ মুখামুখী নহয়। তাৰ উপস্থিত হ'লেই তোমালোকৰ এই দম্ভ ছিন্নভিন্ন হৈ যাব। যেতিয়ালৈকে নাহে তেতিয়ালৈকে নিজৰ মিছা প্ৰশংসা নিজেই কৰি লোৱা।

গুপ্তচৰ সকলৰ মাজত যেতিয়া এইবিলাক ধৰ্মৰাজে জানিব পাৰিছে তেতিয়া তেওঁ অৰ্জুনক মাতি আনি প্ৰশ্ন কৰিলে, "কৌৰব সেনাসকলৰ সমুলে বিনাশ কৰিবলৈ তোমাৰ কিমান দিন লাগিব।"

ধৰ্মৰাজাৰ বিজয়ৰ মুনিশ্চিত আশা দি ক'লে, "জ্যেষ্ট, আপুনি কিয় চিন্ত কৰি আছে, আমাৰ যোদ্ধাসকলৰ হাতত কৌৰবসকলৰ মৃত্যু আৰু আমাৰ বিজয় নিশ্চিন্ত। যদি ত্ৰিলোকেও সমবেতভাবে আমাৰ বিৰুদ্ধে শক্ৰপক্ষৰ হৈ যুদ্ধ

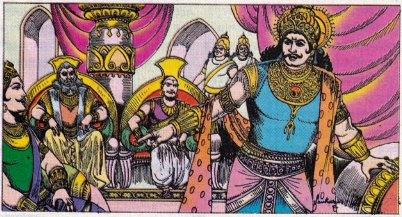

কৰে তেতিয়াও তেঁওলোকৰ বিনাশ কৰাটো সম্ভব। কাৰন, আমাৰে আমাৰ শুচৰত আছে পাশুপত অস্ত্র যিটো ভীম, দ্রোনাচার্য, কৃপাচার্য, কর্ণ, কাৰোতাত নাই। কিন্তু এই মহান অস্ত্রটো সকলোৰে ওপৰত প্ৰয়োগ কৰিব পৰা নাযায়।"

পিছদিনা ৰাতিপুৱাই কৌৰব আৰু পাণ্ডবৰ সেনাবাহিনিক লৈ সামুদ্রিক জাৱাৰৰ সময়ত উতাল টোৰ ন্যায় ৰনক্ষেত্র লৈ ৰউনা হ'ল। দুর্যোধনৰ পক্ষে সকলো যোদ্ধাৰ চকুমুখে বিজায়ৰ আশাৰ অজ্ঞাৰ দি উঠিছে।

সমগ্র ভাৰতবর্ষৰ প্রায় সকলো যুবক আৰু পুৰুষসকল কোনো না কোনো পক্ষ অবলম্বন কৰি এই যুদ্ধক্ষেত্রত আহি যুদ্ধৰ কাৰনে লগ হৈছে। ঘৰে ঘৰে কেৱল আছে শিশু, বুঢ়া, নাৰী আৰু অসুস্থ সকল।

যুদ্ধ তেতেয়াও আৰম্ভ হোৱা নাই। তেতিয়া ব্যাসদেৱ ধৃতৰাষ্ট্ৰৰ ওচৰত আহি কলে, তোমাৰ পুত্ৰক আৰু তেওঁলোকৰ পক্ষত যোগদানকাৰী সকলৰ অন্তিম সময় তেওঁলোকৰ কাৰনে চিন্তা নকৰিবা কাৰন, এইটো তাৰ অভ্যাস। যদি তুমি প্রত্যক্ষ ভাৱে যুদ্ধ কৰিব বিচৰা তেন্তে তোমাক দিব্যদৃষ্টি দিব পাৰিম। তাৰ ফলত যুদ্ধক্ষেত্রৰ সকলো ঘটনা তোমাৰ চকুৰ সন্মুখত হৈছে, বুলি লাগিব।

এইটোৰ উতৰত ধৃতৰাষ্ট্ৰই কলে, "নিজৰ পুত্ৰ আৰু তেওঁলোকৰ লগত বহি বন্ধু সকলৰ মৃত্যু দেখা বৰ কষ্টসাধ্য হব। কিন্তু যুদ্ধৰ কাৰন জানিব বিচাৰিব। অবশ্যে এই বোৰ ভাবে কাম ব্যৱস্থা কৰি দিয়া।"

তাৰ পিছত ব্যাসদেৱে কলে, "মই সঞ্জয়ক দিব্যদৃষ্টি প্রদান কৰিছো। তেওঁ কুৰুক্ষেত্রৰ প্রতিটো দৃশ্য দেখিছে তাৰ কাৰন, কম।"

ব্যাসদেৱে তাৰ পিছত সঞ্জয়ক দিব্যদৃষ্টি প্রদান কৰিছে। সঞ্জয় সকলো দৃশ্য দেখিছিল আৰু ধৃতৰাষ্ট্রক তাৰ সকলো বিৱৰন দি গ'ল।

যুদ্ধ আৰম্ভ হোৱাৰ আগত কৌৰৱ সকলো মুখ্যদেউতা ভীষ্ম যোদ্ধা সকলক সভোদম কৰি কলে, "ৰজাসকল আৰু মহাবীৰ যোদ্ধাসকল। এই আপোনালোকৰ আগত স্বৰ্গৰ দুৱাৰ স্বৰূপ। এই দোৱাৰেদি প্রবেশ কৰি ইন্দ্রসকল আৰু ব্ৰাহ্মণ সকল সোমাব। ক্ষত্রিয় সকলৰ বাবে এইটোই পৰলোকেৰ পথ। বেমাৰ ভোগ অসুখ নহয়।

বীৰত্বৰ সৈতে যুদ্ধ চলি থকা অৱস্থাত মৃত্যবৰন কথা চাই এই কাৰনে আপোনা সকলে নির্ভয়ে যুদ্ধ কৰক।

কর্ণৰ প্রতিজ্ঞা, ভীম যেতিয়া লৈকে যুদ্ধ ক্ষেত্রত থাকিব তেতিয়া তেওঁ যুদ্ধ নকৰিবা। গতিকে কর্ণ ব্যতীত আৰু সকলো যোদ্ধাই যুদ্ধেৰ হুকৰি দি দি আগবাঢ়ি গল।

দুই পক্ষৰ সেনাদল নিজৰ নিজৰ ব্যূহ ৰচনা অনুসাৰে থিয় হৈ পৰিল। ভীম পাণ্ডববাহিনীৰ নেতৃত্ব দিছে। শিখণ্ডী সন্যবাহিনীৰ মাজত আছে। ব্যূহৰ মোফালৰ মুৰক্ষৰ দায়িত্ব সাত্যকিৰ হাতত। ধৃষ্টদ্যম সকলো ব্যূহ নিৰিক্ষন কৰিছে। দুই সৈন্য বাহিনীৰ মাজত অৰ্জুনৰ ৰথৰ সাৰথি শ্ৰীকৃষ্ণৈ ৰথ ৰাখি কলে, অৰ্জুন, প্ৰথমে ভীম, দ্ৰোনাচাৰ্য্য, মহাৰথী সকলক দেল-থিসকলৰ, বিৰুদ্ধে তুমি যুদ্ধ কৰিব লগ হৈছে।

যুদ্ধেৰ কাৰনে সমুখত থিয়হৈ ৰৈ আছে অৰ্জুনে পিতাহ মহ, আচাৰ্যগন আৰু আত্মীয় স্বজনে ও পৰিচিত সকলো তেওঁলোকৰ মতে যুদ্ধ কৰিব লাগিব, মিহতঁক হত্যা কৰিব জয় হব লাগিব। এই কথা কল্পনা কৰা মাত্ৰ অৰ্জুন কপি উঠিল। তাৰ দেহ শিথিল হৈগল, গাণ্ডীৱ হাতৰ পৰা খহি পৰিগল। তাৰ অন্তৰ দুঃখ আৰু বিষাদে পূৰ্ন হৈ পৰিল। তেওঁ কৃষ্ণক কলে, নিজৰে বংশ আৰু আত্মীয় পৰিজন সকলক হত্যা কৰি পৰিবাৰ বিনাস কৰি ৰাজ্য সুখ ভোগ কৰৰ কোনো যুক্তিনাই। উচিত নহয় তেজেৰে ৰঙিন এইৰূপ ৰাজ্য সুখ আমাৰ নালাগে। মই এই সকলক হত্যা কৰিব নোৱাৰিম। মই যুদ্ধ নকৰো বুলি। কৈ অৰ্জুন ৰথৰ পিছফালে গৈ বহি পৰিল।

শ্ৰীকৃষ্ণ তেতিয়া অৰ্জুনক যুদ্ধৰ বাবে উত্তেজিত কৰাৰ বাবে কলে "অৰ্জুন যুদ্ধ ক্ষেত্ৰত তুমি আকাস্মক এনেকোৱা অশোভন মনোভাবেৰ চিকাৰ হৈ পাৰিলা। ক্ষত্ৰিয় ধৰ্মৰ প্ৰতিকূল কামপুৰুষ তুমাৰ নিচিনা বীৰ পুৰুষৰ পক্ষে শোভা নাপায়। তুমি কি ভাবিছা নেকি, যুদ্ধ ক্ষেত্ৰৰ পৰা ভয়ত পলাই গলে তোমাৰ কিমান যে অপথশ হব। গোটেই বিশ্ব তোমাকে কি কব?

"ক্ষত্ৰিয়ৰ উত্তম ধৰ্ম হল যুদ্ধ। যদি তুমি নিজৰ

ধৰ্ম পালন নকৰিলা তেতিয়া তোমাৰ কেবল অপথশ অপকীৰ্তিই নহব, সৰ্ব পৰাওঁ তুমি বঞ্চিত হবা। আৰু ক্ষত্ৰিয় সকলৰ বাবে অপকীৰ্তি মৃত্যুৰ সমতুল্য।

এতিয়া তোমাৰ হাতত তোমাৰেই পৰিবাৰৰ মৃত্যুকথা বিবেকী আৰু জ্ঞানী ব্যক্তি সকলে জীৱন-মৃত্যু লৈ কেতিয়াওঁ চিন্তা নকৰে কাৰন সিহঁতে জানে আত্মাৰ কেতিয়াও মৃত্যু নাই। আত্মা শ্বাশত আৰু জন্ম মৃত্যু নাই। আমি সকলোৱে যেনেকৈ পূৰনি বস্ত্ৰ ত্যাগ কৰি নতুন ৱস্ত্ৰ পৰিধান কৰে সেইদৰ আত্মাও পূৰনি জীৰ্ন দেহ ত্যাগ কৰি নতুন দেহ গ্ৰহন কৰে। এই কাৰনে মৃত্যুক লৈ চিন্তা মূল্যহীন।

তোমাকে জীৱন মৃত্যু সুখ-দুঃখ লাভ অলাভ, জয়-পৰাজয়, ভাবনা হতে উপৰে নিজৰে কতৰ্ব্য ক্ষত্ৰিয়ধৰ্ম পালন কৰিব লাগে। বুদ্ধিমান জ্ঞানী ব্যক্তি সেই দৰেই কৰে। যদি

উত্তৰ নিদিলে। তেওঁ আগবাঢ়ি গল।

শ্ৰীকৃষ্ণ তেতিয়া তেওঁলোকৰ সংশয় দূৰ কৰি কলে, ভীষ্ম, দ্ৰোন কৃপাচাৰ্য্য আৰু শল্যৰ ওচৰত যুদ্ধৰ অনুমতি আৰু তেওঁলোকৰ আশীৰ্বাদ লৈগল। গুৰু সকলৰ আশীৰ্বাদ সাফল্য লাভৰ সৰ্বপ্ৰধান পথ।

কৌৰৱ সৈন্যসকলে মনে ভাবি লে, যুধিষ্ঠিৰ যুদ্ধেৰ ভয়ে ভীত হৈ নিজৰ ভাই সকলক লৈ ভীষ্মৰ শৰন লৈবলৈ গ'ল। তেতিয়া তেওঁ লোকে নানান কটুক্তিকৰিব ধৰিলে। তেওঁ লোকে কলে, ছি.ছি. পাণ্ডৱ সকল প্ৰকৃত শ্ৰত্ৰিয় নহয়। ইমান ডাভৰ বীৰ হোৱা সত্বেও ঠিক যুদ্ধৰ সময়ত মৃত্যুৰ ভয়ত ভীত হৈ পৰিলে। এতিয়া বিনাযুদ্ধেই দুৰ্যোধন জয়ী হৈ যাব।

পাণ্ডৱ বাহিনীও, জানিব বাবে উৎসুক হৈ পৰিল ধৰ্ম ৰাত্য ভীষ্মকে কি কৈছিল। আৰু বীষ্ম তাৰ উত্তৰত কি কৈছিল তেওঁলোকৰ কথোপ-কথন অৰ্জুন আৰু শ্ৰী কৃষ্ণৰ ওপৰত কি ৰূপ প্ৰভাৱ পৰিব। যুদ্ধৰ নামত এনেকুৱা সমালোচনাৰ পাত্ৰ হৈ গলে ভীমেৰ কি প্ৰতিক্ৰিয়া হব। উভয় পক্ষৰ সৈন্যসকল এই বিলাক জানিবৰ বাবে উতলা হৈ পৰিছিল।

তেতিয়া ধৰ্মৰাজ ভয়ঙ্কৰ শত্ৰু সৈন্যৰ মাজেদি গৈ পিতামহৰ ওচৰত উপস্থিত তেওঁকে। প্ৰনাম জনাই ক'লে, "পিতামহ! যুদ্ধত আপোনাৰ সন্মুখীন হোৱা আতি দুঃসাহসপূৰ্ণ কাম। সেইবাবে আপুনাৰ বিৰুদ্ধে যুদ্ধ কৰিবলে, অনুমতি প্ৰাৰ্থনা কৰিছো, আৰু আপোনাৰ আশীৰ্বাদ প্ৰাৰ্থনা কৰো।"

পিতামহ ভীষ্ম প্ৰসন্নহৈ ক'লে, "তোমাৰ এই ব্যবহাৰত মই অতি সন্তুষ্ট হৈছো। যুদ্ধৰ কাৰনে মোৰ অনুমতি আৰু মোৰ আশিৰ্বাদ দুটাই তুমি পাবা। বিজয়ী হোৱা। যদি চোৱা, তেতিয়াহলে ডাঙৰ প্ৰাৰ্থনা কৰা। অৰ্থ থকা

তুমি যুদ্ধত বিজয়ী হোৱা তেতিয়া হলে ৰাজ্যমূখ ভোগ কৰিবা। যদি যুদ্ধত তোমাৰ মৃত্যু হয় তেতিয়া স্বৰ্গমূখ ভোগ কৰিব। বৰঞ্চ যুদ্ধ কৰিলেই লাভ যুদ্ধৰ পৰা পলায়ন কৰিলে অনিষ্ট। তুমি উঠা, নিজৰ ধৰ্ম আৰু বীৰ ধৰ্ম পালন কৰা।" অৰ্জুনক এই ভাবে শ্ৰীকৃষ্ণ গীতাৰ উপদেশ দান কৰিলে।

শ্ৰীকৃষ্ণৰ উপদেশ শুনি অৰ্জুনৰ বিষাদ দূৰ হয়, যুদ্ধৰ বাবে প্ৰস্তুত হয় উঠিল।

তেতিয়া, ধৰ্মৰাজ যুধিষ্ঠিৰ তাৰ অস্ত্ৰশস্ত্ৰ ইত্যাদি নমাই ৰাখি ৰথৰ পৰা নামি আহি ভৰিৰে খোজ কাঢ়ি ভীমৰ ফালে আগবাঢ়ি আছিল অৰ্জুন আৰু অন্য পাণ্ডৱ সকলে তাকে অনুসৰন কৰি গলে। সকলৰ শেষত শ্ৰীকৃষ্ণও গৈছে আছে।

অৰ্জুন সহ অন্য ভাইসকল যুধিষ্ঠিৰক প্ৰশ্ন কৰিলে, "জেষ্ট! আপুনি নিৰস্ত্ৰহৈ সক্ৰসেনাৰ মাজত কিয় গৈ আছে?" কিন্তু যুধিষ্ঠিৰে কোনো

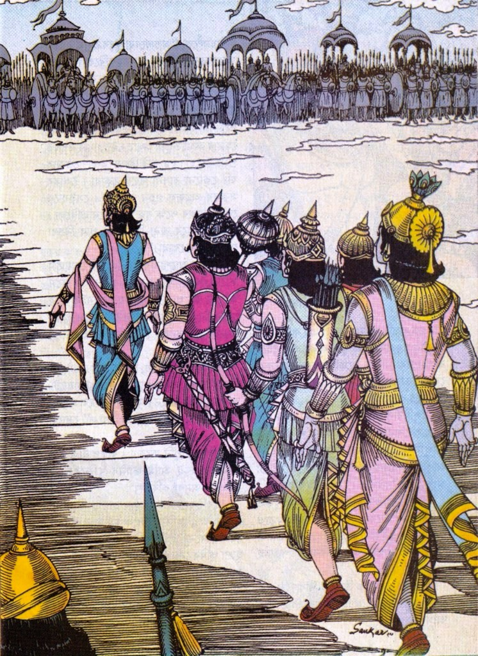
Sankar

মানুহক দাসত পৰিনত কৰা। এই কাৰনে মই কৌৰৱ সকলৰ পক্ষে যুদ্ধ কৰিব লগা হৈছে অসহায়ৰ নিচিনা । তেতিয়াহলে এনেকুৱা কোনো ডাঙৰ প্ৰাৰ্থনা নকৰিবা যাতে এই যুদ্ধৰ কৰ্তব্যত বাধা পৰে।"

"পৃথিবীত এনেকোৱা কোনো শক্তি নাই ঘিয়ে আপোনাক পৰাজিত কৰিব পাৰিব। যদি আপুনি আমাৰ বিজয় বিচাৰে তেনেহলে আপুনাৰ পৰাজয় কি ভাবে হব পাৰে সেইটো আপুনিয়েই কৈ দিয়ক।" ধৰ্মৰাজে ক'লে।

"মই নিজেও নাজানো কেনেকৈ মই যুদ্ধত পৰাজিত হব পাৰো। যুদ্ধ চলা অবস্থাত মৃত্যুও মোৰ নাই। এই বিষয়ে তুমি পাছত কেতিয়াবা মোৰ লগত সাক্ষাৎ কৰি জানিবা।" পিতামহ পৰামৰ্শ দিয়ে।

তাৰ পিছত ধৰ্মৰাজ ভীষ্মৰ আশীৰ্বাদ লৈ গুৰু দ্ৰোনাচাৰ্যৰ ওচৰত আহি বিনয়ৰ লগত হাত লগায় ক'লে, "আচাৰ্যদেব! যুদ্ধৰ অনুমতি আৰু আপোনাৰ আশীৰ্বাদ প্ৰাৰ্থনা কৰিছো।"

দ্ৰোনাচাৰ্য তেতিয়া ক'লে, "যেতিয়া যুদ্ধৰ বাবে নিশ্চিত হোবা তেতিয়াই তুমৰ অহাটো উচিত আছিল। এই অপৰাদৰ কাৰনে তুমাক অভিশাপ দিব পাৰিলো হেতেন। কিন্তু যুদ্ধ আৰম্ভ হোৱাৰ আগতে তুমি অঘাত মই তোমাৰ ওপৰত প্ৰসন্ন হৈছো। যুদ্ধ কৰি বিজয় হোৱা। তোমাৰ যদি কোনো বাসনা থাকে কোৱা। কৌৰৱ সকলৰ অন্নজল গ্ৰহন কৰিছো। সেইবাবে তোমালোকৰ পক্ষে যুদ্ধ কৰিব নোৱাৰিলো। ইয়াৰ বাহেৰে অন্য বিৱা যদি পাব বিচৰা তেতিয়াহলে কোৱা।"

"যুদ্ধত আপোনাৰ বিৰুদ্ধে জয়ী হোয়াটো কাৰো পক্ষে সম্ভব নহয়। সেই কাৰনে আপুনি আপোনাৰ পৰাজয় কেনেকৈ হ'ব সেইযটো কৈ দিয়ক। তেতিয়া হ'লে আমি বিজয়ী হব পাৰিম।" বিনয়পূৰ্বক ভাবে ধৰ্মৰাজে ক'লে।

"এইটো নিশ্চিন্ত যে, যিমান সময় আমি যুদ্ধ কৰো সিমান সময় আমাৰ বিজয় হোৱাটো অসম্ভব। সেই কাৰনে যিমান সোনকালে সম্ভব, মোক মৃত্যুৰ কৰিব চেষ্টা কৰিবা।" দ্ৰোনে ক'লে।

"কিন্তু আপুনি অজেয়। আপোনাক য়জ কৰাৰ ৰহস্যই আমি জানিব খুজিছো।" ধৰ্মৰাজক অনুৰধ কৰিলে।

"যেতিয়ালোকে আমাৰ হাতত তীৰ ধ্নু থাকিব আট যেতিয়া লৈকে মই যুদ্ধ কৰিব, মোক কোনো ৱেওঁ পৰাজিত কৰিব নোৱাৰে, হত্যা কৰিব নোৱাৰে। কিন্তু মোৰ কানত যদি কোনো অপ্ৰিয় বাক্য আট কোনো অতি বিশ্বাসী ব্যক্তিৰ কাষৰ পৰা কোনো কথা শুনা পায় তেতিয়া মই অস্ত্ৰ ত্যাগ কৰি দিওঁ। তেতিয়া

তোমালোকে মোক সত্যা কৰিব পাৰ, অন্যথায় অসম্ভব।" দ্রোণ তেও নিজৰ মৃত্যু ৰহস্য সম্বন্ধে জনালে।

দ্রোনাচাৰ্যেৰ অনুমতি বা আশীৰ্বাদ লৈ কৃপাচাৰ্যেৰ আহি কলে ধৰ্মৰাজ, কৃপাচাৰ্যেৰ আশীৰ্বাদ প্রাৰ্থনা কৰিলে তেওঁ। পাণ্ডবসকলৰ বিজয়ী হোৱা আশিৰ্বাদ কৰি ফলে, যুদ্ধ ভূমিতে তাঁকে পৰাজিতে বা বধ যাতে কোনেওঁ কৰিব নোৱাৰে তেতিয়াওঁ তেওঁ বিজয়ী হোৱাৰ আশিৰ্বাদ প্রদান কৰি যুদ্ধ আৰম্ভ হোৱাৰ অনুমতে দিলে।

ইয়াৰ পিছত ধৰ্মৰাজ মামা শল্যৰ ওচৰত গৈ যুদ্ধৰ কাৰনে তেওঁৰ অনুমতি বা আশিৰ্বাদ প্রাৰ্থনা কৰেলো। শলহওঁ যুদ্ধৰ অনুমতি দি বিজয়ী হোৱা আশিৰ্বাদ প্রদান কৰি যুধিষ্ঠিৰকে কিছু বুজিবলৈ কব। এই উত্তৰত ধৰ্মৰাজ কৰ্ণক বধ কৰাৰ সহায়তা প্রাৰ্থনা কৰি শল্য কৈছিল, "এই সাহায্য সময়মতে পামা বলা, নিৰ্ভয়ে যুদ্ধ কৰি আৰু বিজয়ী হোৱা।"

সকল পাণ্ডৱভ্রাতা সকলৰ আশীৰ্বাদ লৈ যেতিয়া গুৰি আহি আছে তেতিয়া শ্রীকৃষ্ণ কর্ন কৈছিল, "তুমি ঘোষনা কৰিছা যে, যেতিয়ালোকে পিতামহ ভীষ্ম যুদ্ধ কৰিব তেতিয়ালৈ তুমি কৌৰবসকলৰ পক্ষ হৈ যুদ্ধ নকৰিয়া। তেতিয়া হলে, এই সময়ত তুমি পাণ্ডৱসকলৰ পক্ষে হৈ কিয় যুদ্ধ কৰা নাই। ভীষ্ম মৃত্যুৰ পিছত তুমি কৌৰব সকলৰ পক্ষে চলি যাবা।"

দুৰ্যোধনেৰ কাৰনে আমি আমাৰ জীবন দিয়াৰ বাবে প্রস্তুত। কিন্তু কোনো অৱস্থাতেই তাৰ বিৰুদ্ধে অন্য কিছু নকৰিব।" দৃঢ়তাৰে উত্তৰ দিলে কৰ্ণই।

সেই সময়ত দুই বিশাল কাহিনীৰ মাজত উপস্থিত হৈ কৌৰব সেনাসকলৰ সম্বোধন কৰি ধৰ্মৰাজে কৈছিল, "আপোনা লোকৰ মাজত এনেকুৱা এজন আছেনে যিয়ে সত্য আৰু ন্যায়েৰ ৰক্ষাৰ কাৰনে আমাৰ পক্ষে যোগ দান কৰিছে তেওঁ লোকক আমি স্বাগতম জনাও।"

যুধিষ্ঠিৰ সকলে ঘোষনা শুনি দুৰ্যোধনৰ বই য়ুয়ুতসু আগলৈ আহি পাণ্ডৱ সকলৰ পক্ষে যুদ্ধৰ কৰাৰ ইচ্ছা প্রকাশ কৰিলে। ধৰ্মৰাজ তাকেই গ্রহন কৰিলে।

হয়াৰ পিছত শঙ্খধ্বনি আৰু ৰনক্ষেত্রেৰ শব্দ চাৰিওঁ ফালে কাপি উঠিছে। মহাভাৰতৰ প্রলয়ঙ্কায়ী যুদ্ধ আৰম্ভ হয়।

সঁচা পণ্ডিত

চক্ৰধৰপুৰত এজন যুবক ব্ৰাহ্মনৰ বাস আছিল । মানুহে ব্ৰতী বুলি মাতিছিল । বাল্যবয়সতে মা-দেউতাক হেৰুৱাইছিল । সেই কাৰনে তাৰ লিখাপঢ়া বেচি হোৱা নাছিল । তথাপি, পঞ্জিকা দেখিবলৈ বা গনিবলৈ বৰ ভাল পাৰিছিল । শুভবিবাহ, শুভযাত্ৰা আৰু শুভক্ষনবিলাক সি পঞ্জিকা বিচাৰ কৰি উলিয়াব পাৰিছিল । এইটোৱেই তাৰ জীৱিকা আছিল, উপাৰ্জন কৰা ধনেৰে দিন কটাইছিল, কমবেচি অলপ সঞ্চয় কৰিছিল ।

ব্ৰতীৰ আৰু এটা জন্মগত গুন আছিল । কৱিতা লিখিব পৰিছিল, আৰু তাৰে গানও গাইছিল । সদাই তাৰ গাঁওৰ প্ৰধান পান্তশালাত বহি নিজে লিখা কৱিতা গুনগুন কৰি গাইছিল । কেইজনমান পণ্ডিতৰ পৰা কাব্যশাস্ত্ৰৰ অলপ মূল সূত্ৰ, যেনে, ছন্দ, মাত্ৰা শব্দ অলংকাৰ যুক্ত কৰা আদি শিখিছিল । তাৰবাবে সি লিখা কবিতাত এনেকুৱা কিবা এটা আছিল যি শ্ৰোতাসকলৰ ওপৰত বৰ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল । সেই শক্তি সি আয় কৰিছিল ।

এবাৰ পান্তশালাত বিশ্ৰাম লাভৰ আশাত এজন কবি আহিছিল । ব্ৰতীৰ কৱিতা শুনি তাৰ প্ৰশংসা কৰি কবি কৈছিল, "তুমি এজন ভাল কৱি, আকৌ তাৰ লগত এনেকুৱা ভাল গায়কও । কিন্তু এই কাব্যশিল্প যেতিয়ালৈকে কোনো আশ্ৰয় নেপায় তেতিয়ালৈকে এই পল্লবত পুৰপত প্ৰস্ফুটিত হৈ উঠিব নোৱাৰে মোৰ পৰামৰ্শ, তুমি ৰজাৰ আশ্ৰয় লাভৰ বাবে যন্তবান হোৱা । তাতে তোমাৰ জীৱিকাৰ্জন সহজ হব, সমাজত সংসাৰত সম্মান লাভ কৰিব । আৰু তোমাৰ কাব্যপ্ৰতিভাও বিস্তাৰ লাভ কৰি থাকিব লাহে লাহে । তোমাৰ ৰচনা চিৰস্থায়ী হৈ থাকিব ।"

কৱিৰ পৰমৰ্শত উৎসাহিত হোৱাৰ দিনাখনেই ৰজাৰ সাক্ষাতৰ বাবে সি ৰাজধানী অভিমুখে যাত্ৰা কৰে । ৰাজধানী নগৰত পোৱাৰ আগতেই সন্ধিয়া হৈ পৰে । তাৰবাবে সি অকলে গাঁওত ৰাতি কটোৱাৰ বাবে ঠিক কৰি পান্থশালাৰ

অশোক দে

বাবে বিচাৰি থাকে । সেই গাঁওৰ এটা বিশাল গছৰ তলত বহি আছিল কেশব, তাক সুধে ।ব্ৰতীৰ সকলো কথা শুনি কেশবে ক'লে, "মইও ব্ৰাহ্মন, আহাৰ আৰু বিশ্ৰামৰ বাবে আপোনাক পান্থশালাত যাব নেলাগে । আজি আপোনি আমাৰ আলহি । অহাকালি আপোনাক ৰাজধানী পঠাই দিয়াৰ ব্যৱস্থা কৰি দিম ।"

ব্ৰতীয়ে আনন্দত কেশবৰ অতিথ্য গ্ৰহন কৰে । ব্ৰতীক ঘৰত লৈ গৈ কেশবে তাৰ বুঢ়া দেউতাকৰ লগত পৰিচয় কৰাই দিয়ে । তাৰ পাৰিচয় জানি বুঢ়া দেউতাকে ক'লে, "তুমি তেতিয়াহলে মোৰ দূৰ সম্পৰ্কীয় মিতিৰ । তুমি ইয়াত কেইদিনমান থাকি পুৰোহিত হিচাবে মোৰ কামবোৰ কৰা । অৰ্থোপাৰ্জনৰ লগতে অভিজ্ঞতা অৰ্জন হোৱাৰ পাছত ৰাজাশ্ৰয় লাভৰ বাবে ৰাজধানী গুচি যোৱা ।" সেইসময়ত কেশবৰ কন্যা স্বাতি সেই ঘৰত উপস্থিত হৈ ক'লে, "ককাদেউ, খাবলৈ দিয়া হ'ল । দেউতায় তোমালোকৰ দুজনক খাবলৈ মাতি আছে ।

বৃদ্ধ ব্ৰাহ্মন স্বাতিৰ লগত ব্ৰতীৰ কথা পাতিবলৈ দি কলে, ৰাজ-দৰবাৰৰ কবি হবলৈ গৈ আছে ।

স্বাতিয়ে হাঁহি ক'লে, "ৰজাৰ দৰবাৰত এতিয়া তিনিজনমান কবি আছে । সিহতৰ মাজত এজন দিনৰ কবি, দ্বিতীয়জন হ'ল সন্ধিয়াৰ কবি, তৃতীয়জন হ'ল ৰাতিৰ কবি । এই ব্ৰতী মহাশয় তেতিয়াহ'লে কেতিয়া কবি হ'ব?"

স্বাতিৰ এই প্ৰশ্নৰ উত্তৰ ব্ৰতীয়ে গূঢ় ভাষাত দিয়ে । সি ক'লে, "মই সকলো কালিয়েই চাম । সেই তিন কালৰ কবি সকলে যদি মোক যোগ্যৰূপত মানি লয় তেতিয়াহলে মই

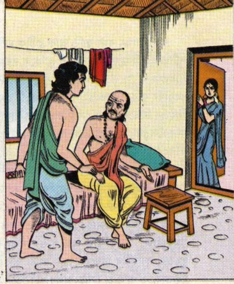

বৰ্তমানকালৰ কবি হব পাৰিম ।"

স্বাতি আৰু ব্ৰতীৰ এই ভাষাত সংলাপ ৰজাৰ এজন গুপ্তচৰে শুনিবলৈ পায় । দেশৰ ভিতৰত লুকাই থকা শত্ৰুসকলক সন্ধান কৰাৰ বাবে ৰাজ্যত বহুতো গুপ্তচৰ আছে । সেই গুপ্তচৰে ৰজাৰ ওচৰত গৈ দুজনৰ সংলাপৰ অৰ্থ বুজিবলৈ নোৱাৰে । দৰবাৰৰ তিনিজন কবিক মাতি সেই সংলাপৰ সৰল অৰ্থ ব্যাখ্যা কৰিবলৈ ক'লে ।

দৰবাৰৰ তিনিজন কবিয়ে এই সংলাপ শুনি খঙত উন্মত্ত হৈ ওঠে । সিঁহতে ক'লে, "মহাৰাজ, সেই দুজনৰ এই সংলাপ আমাৰ তিনিজন কবিৰ বাবে বৰ অপমানজনক, সিহতে অপমানকৰ শব্দ প্ৰয়োগ কৰিছে আমাৰ সম্বন্ধে । দিনৰ কবি বা পণ্ডিত জুৱাৰীক কোৱা হয় । সন্ধিয়াৰ কবি চোৰ আৰু ৰাতিৰ কবিৰ অৰ্থ ব্যভিচাৰ ।"

পাছদিনাখন ৰজা স্বাতি আৰু ব্ৰতীক মাতি পঠিয়ায় । সিহঁতে ৰাজসভাত আহিলে ৰজায় সিহঁতক ক'লে, "তোমালোক দুজনে আমাৰ দৰবাৰৰ কবিসকলক অসন্মান কৰিছা; যি কথা সিহঁতৰ বিষয়ে কৈছা সেয়া যদি শুদ্ধ ব্যাখ্যা কৰিবলৈ নোৱাৰা তেতিয়াহলে কঠাৰ দণ্ড ভোগ কৰিব লাগিব ।"

ব্ৰতী আৰু স্বাতি দুজনে প্ৰথমতে স্থিৰ কৰি লৈছিল ৰজাক কি উত্তৰ দিব, ৰজাৰ লগত সিঁহতে কেনেকে কথা কব । ব্ৰতীয়ে তলমূৰ কৰি ৰজাক অভিবাদন জনাই বিনয়ৰ সৈতে কলে, "মহাৰাজ, দিনৰ কবি অৰ্থ পাণ্ডৱ সকলৰ দুখভৰা কাহিনীৰ বিষয়ে যোনে জ্ঞানী অৰ্থাৎ মহাভাৰতত পাণ্ডিত্য । সায়ংকালৰ কবি তেঁখেত যোনে সীতাহৰন কাহিনীৰ বিষয়ে জ্ঞানী অৰ্থাৎ ৰামায়নত পাণ্ডিত্য । ৰাতিৰ কবি হ'ল তেঁখেত যোনে বসৰ ৰজা সংযোগ বিয়োগ দুই পক্ষৰ লগতেই ওতপ্ৰোতভাবে সংযোগ ৰক্ষা কৰে - শ্ৰীকৃষ্ণ জীৱনচৰিত অৰ্থাৎ মহাভাগৱত বিষয়ে জ্ঞানী বা পণ্ডিত ।

"আপোনাৰ তিনিজন কবি তিনিটা মহান গ্ৰন্থৰ বিষয়ে মহাপণ্ডিত । যদি এই তিনিজন মহাপণ্ডিতে মোক স্বীকাৰ কৰে তেতিয়াহ'লে আশ্ৰয়ত সঁচাকে পণ্ডিত হব পাৰিম, অৰ্থাৎ আপোনাৰ আশ্ৰয়ত থকাৰ সৌভাগ্য অৰ্জন কৰিব পাৰো । স্বাতি আৰু মোৰ দুজনৰ মাজত যি সংলাপ হয় তাৰ সংলাপ হয় তাৰ প্ৰকৃত অৰ্থ এই ।"

ব্ৰতীৰ তেনেকুৱা স্পষ্ট ব্যাখ্যা শুনি কবি তিনিজনে বৰ সন্তুষ্ট হয় । সিঁহতে ক'লে, "আমি অলপ ইচ্ছাকৈ তোমালোকৰ সংলাপৰ বিপৰীত অৰ্থ ক'ও । আৰু সেই বিপৰীত অৰ্থৰ ওপৰত ভিত্তি কৰিয়েই তোমালোকে বুজি লৈছা আমি তিনিজনে কোন কোন মহাকাব্য বিষয়ে মহাপণ্ডিত । তাতে প্ৰমানিত হয় তুমি সঁচাকে এজন পণ্ডিত, কবি ।"

ৰজা ব্ৰতীক যথোচিত সন্মান জনায় আৰু তাক দৰবাৰত কবি হিচাবে নিযুক্ত কৰে । ক্ৰমে ব্ৰতী বৰ কাব্য ৰচনা কৰি এজন মহাকবি হিচাৱে খ্যাতি লাভ কৰে ।

মিতব্যয়ী

গোমতি নদীৰ পশ্চিমফালৰ এখন গাওঁৰ গনেশ আৰু ৰনেশ নামৰ দুজন যুবক আছিল। অলপমান ৱয়স হোৱাৰ পিছতেই দুয়োজনৰ মাজত গভীৰ বন্ধুত্ব আছিল। যুবক হোৱাৰ লগে লগে তেওঁলোকে নিজৰ নিজৰ জীৱিকাৰ সন্ধান আৰম্ভ কৰে। কিন্তু কোনো কামেই বিচাৰি না পায়। গাওঁত তেতিয়া ভয়ানক আকাল আৰম্ভ হৈছে। অনেক সন্ধানৰ পিচতো কোনো কাম নাপায় শেষত দুজন শান্ত হয়, তেওঁলোক নদীৰ পূৰ্বপড়ে কোনো নগৰ চহৰে গৈ জীৱিকাৰ সন্ধান কৰিব।

আৰে ভাই সকল, মানুহৰ পেট ভৰাবৰ বাবে কিমান লাগে? অলপ শাকে ভাতে, আৰু অলপ মাছ। সেইবোৰ খায়েই অনেক বছৰ জীয়াই থাকিব পাৰি সুস্থ দেহে। আৰু সেই সতেই মিতব্যয়ী হৈ চলিব পাৰিলে আৰু পৰিশ্ৰম কৰি আমি জিমানেই উপাৰ্জন কৰিব পাৰো তাৰ পৰাই কিছু জমা কৰি কোনো ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰিব পাৰিম। তেনেহলে আৰামত বাকী জীৱন কটাব পাৰিম। ৰমেসে কলে।

বৰ ভাল কথা কৈছা। মিতব্যায়ী হৈ দিন কটালে আমাৰ উপাৰ্জন কৰা ধনৰ পৰাই সঞ্চয় কৰিম গনেশওঁ হয়ভৰ দিলে ৰনেশৰ কথাত।

দুয়োজনেই যৰ এবি ওলাই পৰে। গাওঁ ত্যাগ কৰি অৱশেষত তেওঁলোক গুচি আহে পূৰ্বপাৰৰ এখন প্ৰদেশলৈ। তাত চৰিওঁফালে দেখাযায় মাত্ৰ সেইজোয়া ধানৰ খেতি। মাচি ভৰা ধান খেতি দুয়ো বন্ধু আনন্দত কৰনোৱাৰ হৈ পৰিছে। যাওঁতে যাওঁতে দুয়ো বন্ধু এখন নগৰত উপস্থিত হল। দুয়োজনেই ডাবিলে তেওঁলোকে চাৰি পাচ বছৰ পৃথকভাবে থাকি নিজৰ নিজৰ প্ৰচেষ্ঠাত কাম কৰিব। কোনোওঁ কাৰো ওপৰত নিৰ্ভৰ নকৰে। তাৰপিচত দুজন দুইফালে গুচি যায়।

গনেশ মনোযোগ দিঁ কাম কৰে অৰ্থ উপাৰ্জনৰ বাবে নামি পৰে আৰু ৰনেশৰ পৰামৰ্শ মতে শাক পাচলিৰে ভাত খায় আৰু লগত ডালি থাকে। এই ভাবেই মিতব্যয়ী হৈ দিন চলাই থাকে।

কিন্তু বেছিদিন গনেশ এনেকুৱা মিতব্যয়ী

জয়ৰাম বসু

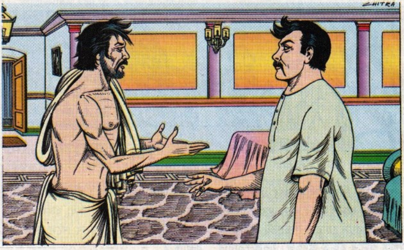

হৈ থাকিব নোৱাৰিলে । খোৱাৰ বাবত এনে ধৰনে চলা তাৰ ওচৰত কষ্টকৰ হৈ ওঠে । টকা পইচা থাকে কিন্তু খৰচ নকৰে । সেইটো তাৰ ওচৰত চিকটা বুলি ভাব ভয় । ইমান কঞ্জুস হোৱা অৰ্থহীন । এদিন কুকুৰাব মাংস আনি খইব খালে । কি যে আনন্দ, দেহত যেন নতুন প্ৰান আহিল গনেশৰ । সেই ৰাবে, আমাৰ কৰাৰ বাবেইতো পৰিশ্ৰম কৰি অৰ্থ উপাৰ্জন, যদি নহয় তেনেহলে উপাৰ্জন কৰি কি লাভ ।

আকৌ, আন এটা আন এটা ভাবনাই তাৰ মনত দুঃখ আনে যে, সি মিতব্যয়ী হোৱাৰ যে নিয়মটো সি ভাঙিছে । সেইটো অনুচিত । সি ভাবিচিন্তি আগৰ নিয়মমতে শাকভাত আৰু ডালি বা মাছ কেটোমান খায়েই কটায় থাকে । আৰ ভাল নালাগে । বাৰে বাৰে কুকুৰাৰ মাংসৰ কথা মনত পৰে ।

কুকুৰ খোৱাৰ লোভ তাক ধৰি পেলায়, সদায়েই তাৰ কুকুৰ চলে, দিনত নহলে ৰাতি । লাহে লাহে যি ধন জমা কৰিছিল সেয়া ভাল বেয়া খাওঁতেই তাৰ খৰচ হৈ যায় । লোভৰ লগে, এলাহো আহি পৰে । খোৱা আৰু বেছিহে হয় । দেহাই আৰু কাম কৰিব নিবিচাৰে । তাৰফলত, কিছুদিন পিচত এনেকুৱা অৱস্থা আহিল যে সামান্য ভাত-ডালি খোৱাৰ বাবে টকা-পইচা অৰ্জন কৰিব নোৱাৰে ।

এ ইয়াৰ মাজতেই ৰনেশে ঠিক হিচাব মতেই খৰছ কৰে । কৃপন নহয় কিন্তু নিয়মিত ব্যয়ৰ সাঠিক উদাহৰনৰ লগত উঠে সি । তাৰ অৱস্থা খুউব ভাল হল । কঠোৰ পৰিশ্ৰম কৰি যি উপাৰ্জন কৰিছিল তাৰ পৰাই জমাই ব্যৱসাৰ আৰম্ভ কৰি দিয়ে । ব্যৱসায়ত তাৰ উপাৰ্জন কাঢ়ি গ'ল । মাটি কিনি, এটা ঘৰ কিনি, বিয়া কৰু পতি পাতি আৰামত দিন

কটাইছে ।

গনেশে জানিব পৰিছে, তাৰ বন্ধু ৰনেশে তাৰ নিচিনাই নিঃষ্ঠ অৱস্থাত চহৰলৈ আহি এতিয়া সি এজন ধনী ব্যৱসায়ী ৰূপে মুখত দিন কটাইছে । বন্ধুৰ ওচৰত গৈ তাৰ সহায় পোৱাৰ আশাৰে গনেশ ৰনেশৰ ঘৰলৈ গল । বন্ধুক সকলোখিনি য়েই বিবৰি কলে, মিতব্যয়ী হৈ নচলাৰ বাবেই তাৰ এতিয়া শাক-ভাত খাবলৈওঁ কষ্ট হৈছে, বৰ কষ্টকৰ হৈ পৰিছে দিন চলাবলৈ ।

"তোমাৰ যাতে শাক ভাত আৰু ডালি নিতৌ ভাবে চলে তাৰ ব্যৱস্থা মই কৰি দিম । কিন্তু তোমাক তোমাৰ নিজৰ ভৰিৰ ওপৰত থিয় হবলৈ চেষ্টা কৰা । তাৰ বন্ধু গণেশে কলে । তাৰপিচত, সি থকাৰ বাবে নিজৰ ঘৰৰ ফালে এটা সৰু ঘৰ বনাই দিছে আৰু সদায় শাক ভাত আৰু ডালি পাঠিয়াই দিয়ে ।

এনেভাবে কিছুদিন চলি যায় । এদিন ৰণেশে বন্ধু গনেশক মাতি সুধিলে, "তুমি যে গছৰ পাত ছিঙিছা সেইটো শেষ হৈ যোৱা নাইতো?"

আৰে ভাই, সেই গছৰ পাত শেষ হব কি ভাবে? মই এদিন এমুঠা পাত ছিঙি নিয়াৰ পাছত পিছদিনা খন দুইমুঠা পাত গজি উঠে বেলেগফালে । শেষ কোনো দিনেই নহয় । গনেশে কলে ।

আৰে বন্ধু! তুমি আৰু মই যি ভাবে কাম কৰিছো তাৰ মাজত পাৰ্থক্য এইখিনি য়েই । তোমাৰ উপাৰ্জন যিহেতু অলপ তেতিয়াহলে তুমি গোটেই খিনিয়েই খৰছ কৰিলা । কিন্তু মই গোটেইথিনি খৰছ নকৰি ৰাঢ়ি যোৱাৰ বাবে অপেক্ষা কৰিছো । সেই তেতিলিৰ সৰু গছ জোপাৰ দৰে তোমাৰ জীৱনো ভাঙি চুৰমাৰ হবলৈ ধৰিছে । কিন্তু বিশাল ডাঙৰ তেতেলি গছ জোপাৰ নিচিনা মোৰ জীৱন ফল -মুলে ভৰি পৰিছে । ৰনেশে তাৰপিছত সকলো বুজি পালে ।

কিছুসময় মনে, থাকি গনেশে কলে, "তুমি মোক সুন্দৰ শিক্ষা দিলা । আজিৰ পৰাই আকৌ আৰম্ভ তোমাৰ ওপৰত আৰু নিৰ্ভৰ কৰি নাথাকো । নিজৰ ভৰিৰ ওপৰত থিয় হবলৈ আজি পৰাই চেষ্টা কৰিম । এইবুলি কৈ গনেশে তাৰ বন্ধুৰ পৰামৰ্শ মতেই চলাই চাবলৈ স্থিৰ কৰিলে ।

বিনম্ৰতা ৰজাৰ বাবেওঁ

চিত্ৰ : শংকৰলী

ৰাজ প্ৰসাদত উভতি যোৱাৰ লগে লগেই অভিজাত্য অহংকাৰ তেওঁক অধিকাৰ কৰে ।
বনৰ এজন সন্ন্যাসীয়ে যদি কব পাৰে তেতিয়াহলে মোৰ প্ৰজাসকলৰও জন্য উচিত মই কিমানখিনি জ্ঞানী আৰু ন্যায়বিচাৰক ।
ৰজা এটা ভোজৰ আয়োজন কৰিব বিচাৰে । প্ৰধান পাচককও মাতি পঠিয়ায় ।
এটা ভোজৰ আয়েজন হব ... জঙলি কৰল্লা দি জোল আৰু অকল নিমপাতদি পুডিং বনাব্ব ।
আজ্ঞা কৰক মহাৰাজ
আলহি খাবলৈ অহা মানুহসকলে ৰজাই খোৱা আৰম্ভ নকৰালৈকে অপেক্ষা কৰি আছে । প্ৰথমতে ৰজাই কৰল্লাৰ জোল মুখত দিয়ে । তাৰপাছত নিমৰ পুডিং ।
ইস ! কি বৰ তিতা !
ৰজাই তেওঁৰ মুখৰ নিৰাশভাৱক লুকাবলৈ চেষ্টা কৰে । প্ৰধান পাচকক মাতি ফিসফিস কৰি কিবাকিবি কয় ।
এইবোৰ লৈ যাওক, সাধাৰন খোৱাৰ বস্তু লৈ অহা ।
অতিথিসকলে গুচি গ'লে ৰজাই জংগলত সন্ন্যাসীৰ ওচৰত গৈ ভোজসভাৰ বিষয়ে কয় ।
ঋষি! কৰল্লা আৰু নিম পাত এই আশ্ৰমত মিঠা সোৱাদ লাগে । ৰাজ প্ৰাসাদত তেতো আৰু কটু !
ৰাজন, যেতিয়া তুমি প্ৰথম ইয়াত অহা তেতিয়া বিনম্ৰ আছিলা মোৰ প্ৰশংসা শুনি তুমি মিছাভিমানত পূন হৈ উঠিছা । বিনম্ৰতা দূৰত গুচি যায় । তাৰবাবেই সকলো তেতো আৰু কটু যেন লাগিছে ।
ৰাজপ্ৰাসাদত উভতি আহে ৰজাই, কিন্তু তেঁওৰ বৰ লাজ লাগে তেওঁয়ে উপলব্ধি কৰে, ৰজাকও বিনম্ৰী হব লাগিব ।
Sankar/Lee

চান্দমামা

'ভাৰত অনুসন্ধান' প্ৰশ্নোত্তৰ

এই সংখ্যাত প্ৰকাশ পোৱা প্ৰশ্ন সমূহৰ উত্তৰ অহা সংখ্যাত প্ৰকাশিত হব। এই সময়ৰ মাজত প্ৰশ্নবিলাকৰ উত্তৰ তুমি নিজে বিচাৰি উলিওৱা আৰু তাৰ লগত ভাৰতৰ প্ৰাচীন ঐতিহ্যৰ জ্ঞানত নিজক সমৃদ্ধ কৰি তোলা।

1

১. ক. প্ৰাচীন ভাৰতীয় সাহিত্যৰ কোনো ৰচনাক প্ৰথম উপন্যাস কব পাৰি?

খ. প্ৰাচীন ভাৰতীয় কোন সাহিত্য সৃষ্টি দুজন ঋষিয়ে সম্মিলিত হৈ ৰচনা কৰিছিল ?

গ. কোন ৰচনা ভাৰতৰ প্ৰথম ঐতিহাসিক নাটক হিচাপে গৌৰব লাভ কৰিছে ?

ঘ. কালিদাসৰ পাছত বিখ্যাত নাট্যকাৰ কোন? তেঁওৰ শ্ৰেষ্ট ৰচনা কি?

2

এজন ৰাজকুমাৰে সেনাবাহিনীৰ লগত এটা অশ্বক অনুসৰন কৰি গৈ আছে যিটোক তেওঁৰ ডাঙৰ ভাই, ৰজাই তেওঁ, এৰি দিছে। যদি অশ্বটো আন কোনো ৰজাৰ সহায়ত বন্দী নহৈ উভতি আহে তেন্তে অশ্বটোৰ প্ৰভুক সম্ৰাট হিচাপে ঘোষনা কৰা হব।

কিন্তু অশ্ব অনুসৰনকাৰী ৰাজকুমাৰ আৰু সেনাবাহিনীক এজন যুৱকে বাধা দিয়ে। ফলস্বৰূপ যুদ্ধ হয়। যুদ্ধত ৰাজকুমাৰ নিহত হয়। কিন্তু এজনী ৰমনী তেওক জীৱিত কৰি তোলে। পাছত জানিব পাৰে। যুৱকজন আন কোনো নহয় সেই ৰাজকুমাৰৰ পুত্ৰ। সেই ৰাজকুমাৰ কোন? সেই যুৱক জন কোন? সেই ৰমনী কোন?

এই মাহত জন্মযাৰ

১৮৭২ চনৰ ১৫ আগস্টত, কলিকতাত জন্ম হয় । তেওঁৰ দেউতাকক নাম কে.ডি. ঘোষ আৰু মাতা স্বৰ্নলতা দেৱী । অৰবিন্দক বহু সৰু কালতে দাৰজিলিংত পঠিওৱা হৈছিল আৰু তাৰপাছত ১৮৭৯ চনত ইংলেণ্ডত পঠিওৱা হৈছিল । কাৰন তেঁওৰ দেউতাকে বিচাৰিছিল যে অৰবিন্দই ভাৰতৰ সকলো চিন্তা ধৰনাৰ পৰা যেন মুক্তি থাকিব পাৰে ।

শ্ৰী অৰবিন্দই লণ্ডনৰ সেন্ট পলৰ বিদ্যালয়ত পঢ়াশুনা কৰে । আৰু বিদ্যালয়ৰ পৰা সকলো পুৰস্কাৰ লাভ কৰে । তাৰপাছত কেমব্ৰিজৰ কিংগস, কলেজত যায় । তেঁখেতে তাৰ পৰা ভালদৰে পাছ কৰি উলায় । আৰু বিখ্যাত 'ইণ্ডিয়ান সিভিল সৰ্ভিস আপন কম্পিটিছন' ত ও পাছ কৰে । কিন্তু তেঁখেতে স্থিৰ কৰিলে যে কোনো চাকৰি নকৰিব । বৰোদাৰ শ্ৰী সয়াজী ৰাও গয়েকওৱাৰ, যোনে লণ্ডনত আছিল । তেঁখেতে তেখেঁতক চৰকাৰী পদত নিযুক্ত দিব বুলি জনায় শ্ৰী অৰবিন্দই ১৮৯৩ চনত ভাৰতৰ উভতি আহে আৰু বৰোদাৰ মহাৰাজ কলেজত ইৰাজী আৰু ফ্ৰান্সৰ অধ্যাপক হিচাপে নিযুক্ত হয় ।

শ্ৰী অৰবিন্দ

কেইবছৰৰ ভিতৰত তেঁখেতে সংস্কৃত আৰু বহুতো ভাৰতীয় ভাষাত পণ্ডিত হৈ ওঠে । যেতিয়া তেঁখেতে গ্ৰীক, লেটিন আৰু বেলেগ ভাষাতও পাৰদৰ্শী হৈ ওঠে । তেঁখেতে ভাৰতৰ বহতো কাব্য, মহাকাব্য পাঠ কৰিছিল আৰু যোগ ব্যায়ম অধ্যয়ন কৰিছিল । আৰু লুকাই লুকাই তেঁখেতৰ বিশ্বাসী মানুহসকলৰ সহায়ত তেঁখেতে ইংৰাজৰ বিৰুদ্ধে কাম কৰিবলৈ সাজু কৰি তুলিছিল ।

১৯০৬ চনত বৰোদা এৰি কলিকতাত যায় । তাৰ নেচনেল কলেজৰ অধ্যাপক হিচাপে নিযুক্তি হয় । আৰু বন্দে মাতৰম লিখাত ব্যস্ত হৈ পৰে ।

১৯০৭ চনত তেখেঁতে আৰু লোকময়া বাল গংগাধৰ টিলকে মিলি জাতীয় কংগ্ৰেছৰ পৰিবৰ্তন অনাৰ চেষ্টা চলায় । শ্ৰী অৰবিন্দই আছিল প্ৰথম ভাৰত মাতাৰ সন্তান যোনে মাতৃভূমিৰ কাৰনে স্বাধীনতা বিচাৰিছিল ।

১৯০৮ চনত তেখেঁতক 'এলিপৰ কনসপাইৰেছি কেছৰ' ৰ বাবে বন্দী কৰা হয় । তেঁখেতক মুক্তি কৰা হৈছিল । কিন্তু বন্দীকাৰী সকলে তেঁখেতক আকৌ বন্দী কৰিবলৈ সাজু হৈছিল আৰু বেলেগ দেশত পঠিওৱাৰ ব্যৱস্থা কৰিছিল । কিন্তু শ্ৰী অৰবিন্দই তেঁওলোকৰ বাবে অজন্য আছিল, পণ্ডিচেৰীৰ ফ্ৰান্স কলনিত ৰখা হয় ।

তাত তেঁখেতে এটা নতুন জীৱন আৰম্ভ কৰে । যোগ ব্যায়াম কৰিবলৈ আৰম্ভ কৰে আৰু ইয়াৰ মাধ্যমে জীৱনৰ শান্তি পাবলৈ বিচাৰে ।

ভাৰত

তখন এবং তখন

শ্ৰীনগৰ

সৌন্দৰ্যে ও শালীনতায় পূৰ্ন এক চহৰ

জম্মু আৰু কাশ্মীৰৰ ৰাজধানী শীনগৰ। নামাকৰনৰ পৰাই ইয়াৰ প্ৰতিভা প্ৰকাশ পায়। অপুৰ্ব সুন্দৰ এক নগৰ প্ৰকৃতিয়েই ইয়াক এনেধৰনৰ সৌন্দৰ্য্যৰে বিভুষিত কৰিছে। সমূদ্ৰ পৃষ্টৰ পৰা ১৭৬৮ মিটাৰ ওখত অৱস্থিত এই নগৰৰ প্ৰধান বৈশিষ্ট ভাল হ্ৰদ ইয়াৰ এক আকাৰ বুলি ধৰি লওক। ইয়াৰ বাহিৰেও অনেক বাগিছা আৰু উদ্যান। নগৰৰ মাজেদি বৈ গৈছে প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্য্য ময় পুৰ্ন ঝিলম নদী।

আদিম কালত কাশ্মীৰ আছিল এক বিশাল জলাশয়। জলোম্ভৱ নামৰ এক অসুৰৰ অধিকাৰ আছিল সেই ঠাইত যাৰ অৰ্থ পানীৰ পৰা বাহিৰ হৈ আছে যি। অসূৰে তাৰ-জল সম্ৰাজ্যৰ ছাৰা হঠাৎ আগুৰি ধৰি চৰিও ফালৰ জল পদ বোৱ - ধ্বংস কৰি দিছিল। সি পানীৰ ভিতৰত থকা অৱস্থত কোনোৱে তাৰ ক্ষতি কৰিব নোৱাৰিছিল বা তাক কোনো আঘাত কৰিব নোৱাৰিছিল। দেৱতাৰ পৰা পোৱা বৰে তাক ৰক্ষা কৰিছিল।

বিখ্যাত কশ্যপ মুনিয়ে এই অসুৰৰ জীৱন মৃত্যুৰ গোপন কথা জানিছিল। আধ্যাত্মিক শক্তিৰে পৰিপুৰ্ন এটা সম্বলত ব্যৱহাৰ কৰি তেওঁ বিশাল জলৰাশিৰ শেষ বিন্দুটো লৈকে টাণি গৈছিল। সকলো ঠাই শুকাই যোৱাৰ ফলত অসুৰৰ শক্তি নাইকীয়া হয়, অসুৰৰ মৃত্যু হয়।

কোৱা হয় যে, অঞ্চলটি কশ্যপ মীৰ নামে সকলোৰে আগত জনাজাত হয় যায়। সময়ৰ গতিত এইটো কাশ্মীৰলৈ পৰিৱৰ্তন হয়।

ৰাজতৰঙ্গিনী অনুসাৰে সম্ৰাট অশোক শ্ৰীনগৰৰ সহৰটি প্ৰতিষ্টাপ কৰে। প্ৰকৃতপক্ষে চহৰটি পত্তনেৰ কৃতিত্ব তাঁৰ কন্যা চাৰুবতীৰ। তেউতাকৰ লগত্তে ভ্ৰমনত আহি ভাল হ্ৰদ দেখি চাৰুবতী মুগ্ধ হৈ কৈছিল "ধ্যান পাৰ্থনা কৰাৰ বাবে কি প্ৰশান্তিময় স্থানন" কন্যাৰ কথাতে প্ৰেৰনা লাভ কৰি অশোক ইয়াতে বৌদ্ধবিহাৰ স্থাপনা কৰিছে।মে, তাকে ঘিৰেই গড়ে ওঠে এই ধুনীয়া সহৰটি।

জনানাযায় কোনে শ্ৰীনগৰ নামটো দিছিলা। কোৱা জয়, এটি আখ্যান অনুসাৰে বৰ্তমান নামটো প্ৰাচীনৰ এক নাম সূৰ্য্যনগৰৰ দিয়া হৈছে।

১৯৪৭ চনত স্বাধীনতা পোৱাৰ পিছত ভাৰত বিভাজন হয়, সেই সময়ত কাশ্মীৰৰ মহাৰাজাক সুযোগ দিয়া হয় ভাৰত বা পাকিস্থান কোনো দেশৰ লগত যুদ্ধ হয়। মহাৰাজাৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ আগতেই পাকিস্তান অধৈৰ্য হৈ তেওঁলোকে সেনাৱাহিনীৰ সাহায্য লৈ পাৰ্বত্য অধিবাসীৰ কাশ্মীৰত আনন্দ প্ৰবেশ কৰে। মহাৰাজা তাড়ৰ ৰাজ্যকে ভাৰতৰ লগত মুক্তকৰাৰ সিদ্ধান্ত ঘোষনা কৰিলে আৰু ভাৰতীয় সেনাবাহিনী পাকিস্থানী অনুপ্ৰবেশ কৰি। সৈন্যদলে তেওঁলোকে বাহি পঠাই দিয়ে। কিন্তু লডাক জেলাৰ একাংশ পাকিস্থানৰ দখলত থাকি যায়। অৱশ্য সম্মিলিত জাতি পুঞ্জেৰ আবেদনৰ ফলেই যুদ্ধ বিৰতি কৰে আছে, আৰু এটি নিয়ন্ত্ৰন ৰেখা নিৰ্দিষ্ট হৈছে।

সমগ্ৰ পৃথিবীয়ে জানে যে, কাশ্মীৰে পাকিস্থান সৰ্বদাই শান্তি বিঘ্নিত কৰি আহিছে নানাভাবে। এতিয়া পৰিস্থিতি কিছু পৰিবৰ্তন হৈছে।

পূৰনা শ্ৰীনগৰত কেইটামান দৰ্শনীয় স্থান আছে যেনে চশমা শাহী, নিশাত বাগ, শালিমাৰ বাগ, হৰি পৰ্বত, শঙ্কৰাচাৰ্য পৰ্বত - যাৰ শিখৰত শঙ্কাৰাচাৰ্য আৰ শ্ৰী অৰবিন্দ ধ্যান কৰিছে হজৰতবাল মসজিদ, এনেকুৱা আৰু বহুত আছে। বৰ্তমান শ্ৰীনগৰ চহৰত যে ভ্ৰমনাৰ্থীৰ বাবে আকৰ্ষনীয় স্থান। সেই ঠাইত অধিবাশী সকলৰ প্ৰধান জীৱিকা পৰ্যটন

একটি ঝুলন্ত বাগান - একটি পুৰনো ছবি
সামনেৰ পৃষ্ঠায় : ডাল হ্ৰদে 'হাউস - বোট'

ব্যবসায়ৰ উপৰত নিৰ্ভয় কৰি গাঢ় হৈছে। এই শহৰত আছে বহুত শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান, বিশ্ববিদ্যালয়, কাৰিগৰী বা কৃষি শিক্ষা প্ৰতিষ্ঠান।

মনোৰম প্ৰাকৃতিক সৌন্দৰ্যৰ লগতে শ্ৰীনগৰত আছে হস্ত শিল্পেৰ এক সুন্দৰ নিদৰ্শন, পৰ্যটকদে সকলৰ আকৰ্ষন কৰে।

সৃজনশীল প্ৰতিযোগিতা

চাবাগছ অৱস্থাত যি দেখিবলৈ পোৱা নেযায় সেয়া কি ডাঙৰ গছ হৈ গলে দেখিবলৈ পোৱা যাব?

বেয়া স্বভাৱ

লক্ষ্মীপুৰ গাৱত ৰাম নামেৰে এজন ক্ষেতিয়ক আছিল। বৰ মিতব্যয়ী তেওঁ বৰ প্ৰয়োজন হলে তেতিয়াহে অৰ্থ ব্যয় কৰে। সৰু লৰা-ছোৱালী সকলে যদি খোৱা বোৱাৰ পাছত থালত কিবা এৰি থৈ যায় তেতিয়া তেৱে সিহতক বৰ গালি পাৰিছিল, এ ঘন্টা ধৰি বুজাবলৈ চেষ্টা কৰে যে আনৰ মাজত ভগৱানৰ অস্তিত্ব আছে। কেতিয়াও কোনো খোৱা বস্তু যেন নষ্ট নকৰে। ঘনীয়েকক ও বুজায়, লৰা-ছোৱালীহতে যিমানখিনি খাব পাবে তিমানখিনিই যেন দিয়ে। কিন্তু তেওঁৰ গনীয়েক সীতাই গিৰিয়েকৰ এই মিতব্যয়িতাক মানি লব নোৱাৰে। গিৰিয়েকক কৃপন বুলি ভাবে। তাই লৰাছোৱলীক সমৰ্থন কৰি কয়, "আমি কি ইমান দুখীয়া যে প্ৰতিটো ভাৰত হিচাব ৰাখিব লাগিব। ভাত তো আৰু সোন নহয় যে এটা ৰাতি ইফাল সিফাল হব নোৱাৰে।"

কিন্তু ৰামৰ চিন্তা বেলেগ। মিতব্যয়ী হোৱা, কোনো বস্তু এনেই নষ্ট নকৰা বা নষ্ট হোৱাৰ পৰা বঁচোৱা, আৰু বাজে খৰচ বন্ধ কৰা - বৰ বুদ্ধিমানৰ কাম। ঘনীয়েক আৰু লৰা-ছোৱালীৰ স্বভাব অভ্যাস তেঁওৰ ভালেই নেলাগে। সিহতৰ এই বেয়া স্বভাৱ পৰিবৰ্থনৰ বা সি এটা মতলব স্থিৰ কৰে।

এটা বৃহপতিবাৰৰ আবেলীৰ সময়ত তেঁওৰ ঘনীয়েকক ক'লে, "কালি ৰাতিপুৱা আমি সকলোৱে মাতা অন্নপূৰ্নেশ্বৰী মন্দিৰত যাম মাক দৰ্শন কৰিবলৈ। অলপ কিবা খোৱা বোৱা লগত লৈ যোৱাৰ বাবে বনাই লব। দেৱীৰ দৰ্শন কৰি তাতেই খাই লম, তাৰ পাছত উভতি আহিম।"

সীতা গীৰিয়েকৰ সন্দে মনে লয়। পিছ দিনাখন মাজ ৰাতি টোপনীৰ পৰা ধাৰ পাই কিছু ৰটি-সজ্জি পকাই গীৰিয়েকৰ ওচৰত লৈ যায়। তাৰপিছত বাচ্চক ৰেডিকৰি সকলো ওলায় যায়।

গ্ৰীষ্মকাল অন্নপূৰ্নেশ্বৰী মন্দিৰ পাহাৰয় ওপৰত উঠাৰ বাবে সীতাৰ কষ্ট হয়, তেওঁ - গৰমত ঘোটেই ঘাটো পানী উলায় তিয়া যায় আৰু ভাগৰ লাগি যায়। কিন্তু ঠায়ে ঠায়ে বিশ্ৰাম লৈ যেনে তেনে মন্দিৰ পায় গৈ। বাচ্চা আৰু ৰাথ বেগাবেগিকে অতি সোন কালে পহিছিল। শুক্ৰবাৰ, মন্দিৰে অধিক বীৰ মাতৃমুৰ্তি দৰ্শন কৰি কৰি দুপৰীয়া হৈ যায়। উভতি অহাৰ সময়ত সীতা আৰ বাচ্চাৰ ভোগত খুজ কাঢ়িয় নোৱাৰে। বাউৰ কাষত এটা কাছৰ ছায়াত সীতা বহি জীৰিয়েকক কলে, "এতিয়া জিৰনি লে খোয়া নোৱাকৰো। বাচ্চা ভোগ লাগিছে ক্লান্ত হৈ পৰিছে। বেগাৰ পৰা খোয়াৰ কিছু বাহিৰ কৃপ।"

ৰাম বেগৰ ভিতৰত হাত দি কিছু সময় ৰাখি কপালত দি কলে, "সৰ্বনাশ হৈ গৈছে। মনত পৰিছে, মোৱাৰ বাবে নিয়া সামগ্ৰী সেই দোকানৰ পেলাই এতিয়া নোখোয়াকে ঘৰত যাব লাগিব।

ভুলৰ বাৰত সীতা গীৰিয়েকক নানা ধৰনৰ গালি পাৰি কলে বলা ঘৰলৈ যাও। পৰলৈ গৈ ৰান্দনী ঘৰত ৰান্দা বৰা কৰি বাচ্চাৰ কাজন তৈয়াৰ কৰা।

বান্দায়াবাৰ কাম পিছত কৰা। ভোগ লাগিছে আগতে কিছু মাৰিলে দিয়া। বাচ্চাক মাতি দিয়া এই কথা কে ৰাম হাহি মুখে বেগৰ ভিতৰৰ পৰা খোৱাৰ টোপোলা ওলায়।

Marketed by Gujarat Co-operative Milk Marketing Federation Limited, Anand 388 001. E-mail: cheese@amul.com For FREE home delivery of our products in select cities visit the Amul Cyberstore at www.amul.com

daCunha/ACS/2/2000

ফোটো
নামকৰণ প্ৰতিযোগিতা

ফোটো-নামকৰন দুই-তিনিটা শব্দেৰে হ'ব লাগিব।
প্ৰতিযোগিতা 'কোন মাহৰ বাবে' উল্লেখ কৰিব
লাগিব। ২০০০ চনৰ মাৰ্চ মাহৰ।

ফোটো
নামকৰন
প্ৰতিযোগিতা
চন্দমামা
বডপলনী
চেন্নই - ৬০০ ০২৬

২৫ তাৰিখে আমি পোৱাকৈ পঠাব লাগিব। সৰ্বশ্ৰেষ্ঠ নামকৰণকাৰীক নামকৰণৰ বাবে ১০০ টকা পুৰস্কাৰ দিয়া হ'ব। কেৱল প'স্টকাৰ্ডত লিখি যথাসময়ত পোৱাকৈ তলৰ ঠিকনালৈ পঠাৰ লাগিব।

ছবিৰ শিৰোনামৰ পাতা

বিজয়ী প্ৰতিযোগী :
সনি কৰ
নিৰ্মল বিউটি পাৰ্লাৰ
এ.টি. ৰোড, ইটাচালি
(নগাঁও) - ৭৮২ ০০১ অসাম

বিজয়ী নামকৰন :
কল খাই আছে। শাক বেচি আছে।

চান্দমামাৰ বছৰেকীয়া বৰঙনি :
ভাৰতত ১২০.০০ টকা মাথোন

Payment in favour of CHANDAMAMA INDIA LIMITED for details address your enquiries to:
Publication Division, Chandamama Buildings, Vadapalani, Chennai–600 026
SUBSCRIPTION AGENTS INVITED.
Contact Circulation Manager, CHANDAMAMA INDIA LTD,
Chandamama Bldgs., Vadapalani, Chennai - 600 026.

Goodies for Kiddies

*Look out for details of our NEW **long-term subscription offer** in the forthcoming issues of Chandamama.*

Watch out for great gifts and exciting offers in our **Goodies for Kiddies** *scheme!*

CHANDAMAMA (Assamese) AUGUST 2000 Registrar of Newspapers, India RN30278/76